

PRAVOPIŠ 8.0

1. del

I Pisna znamenja

II Krajšave

Pripombe javne razprave

Pravopis 8.0 – Pravila novega slovenskega pravopisa za javno razpravo: I Pisna znamenja, II Krajšave, Pripombe javne razprave

Prva e-izdaja

Avtorji (ožja sestava Pravopisne komisije): Helena Dobrovoljc, Tina Lengar Verovnik, Nataša Jakop, Marta Kocjan Barle, Peter Weiss, Hotimir Tivadar, Janez Orešnik, Aleksandra Bizjak Končar, Andrej E. Skubic

Urednici: Manca Černivec, Helena Dobrovoljc

Ureditev pripomb javne razprave: Manca Černivec

Strokovni pregled (širša sestava Pravopisne komisije): Kozma Ahačič, Peter Holozan, Marko Jesenšek, Drago Kladnik, Nataša Logar, Mateja Petrovčič, Marko Snoj, Irena Stramljič Breznik, Mojca Žagar Karer, Andreja Žele

Tehnična ureditev in prenos s spleta: Manca Černivec, Helena Dobrovoljc

Oblikovanje: Duša Race

Oblikovanje naslovnice: Tanja Radež

Izdal: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

Zanj: Kozma Ahačič

Založila: Založba ZRC, ZRC SAZU

Zanjo: Oto Luthar

Glavni urednik Založbe ZRC: Aleš Pogačnik

Ljubljana 2022

Priprava pravil je bila financirana v okviru naslednjih projektov in programov: raziskovalni program ARRS P6-0038: Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju (2013–2019), program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda (SAZU, 2013–2020) ter Infrastrukturalna skupina Naravna in kulturna dediščina (2015–2020). Objava poglavij I in II je bila financirana v okviru projekta CLARIN.si 2019 Postavitev novih pravopisnih pravil na portal Fran.

Zapisi izgovora v besedilu so bili pripravljeni z vnašalnim sistemom [ZRCola](#), ki ga je na ZRC SAZU razvil Peter Weiss.

Za prosto dostopno spletno različico prve e-izdaje veljajo določila mednarodne licence Creative Commons CC BY-SA 4.0: <https://doi.org/10.3986/9789610506652>.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

[COBISS.SI](#) -ID [117035523](#)

ISBN 978-961-05-0665-2 (PDF)

Kazalo vsebine

Po javni razpravi Pravopisa 8.0	4
PRAVOPIS 8.0: PRAVILA NOVEGA SLOVENSKEGA PRAVOPISA ZA JAVNO RAZPRAVO	8
I PISNA ZNAMENJA.....	9
SPLOŠNO	9
ČRKE.....	9
SLOVENSKA ABECEDA	9
RAZVRŠČANJE ČRK.....	10
IMENA ČRK.....	11
ŠTEVKE, ŠTEVILA, ŠTEVILKE	11
IMENA ŠTEVK IN ŠTEVIL	12
ZAPIS ŠTEVIL Z BESEDAMI.....	12
ZAPIS ZVEZE ČRK, ŠTEVK IN LOČIL.....	14
BRANJE ŠTEVILK.....	14
RIMSKE ŠTEVKE.....	15
ČLENJENJE ENOT S ŠTEVILKAMI IN ČRKAMI	16
LOČILA	16
ZNAMENJAV MATEMATIKI IN LOGIKI	16
ZNAMENJAV INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJAH.....	17
DRUGA PISNA ZNAMENJA.....	18
IZPOSTAVNA, NADPISANA IN PODPISANA ZNAMENJA, ŠTEVILKE IN ČRKE.....	18
KOREKTURNA (POPRAVNA) ZNAMENJA	20
SLOGI ČRK, ŠTEVK, LOČIL IN DRUGIH PISNIH ZNAMENJ	22
II KRAJŠAVE	24
SPLOŠNO	24
KRATICE	24
NASTANEK IN ZAPIS KRATIC	24
VRSTE KRATIC GLEDE NA IZGOVARJANJE	25
SLOVNIČNE LASTNOSTI KRATIC	26
KRATICE V DALJŠIH POIMENOVALNIH ENOTAH	28
OKRAJŠAVE	28
NASTANEK OKRAJŠAV.....	28
OKRAJŠAVE TVORJENK: ZLOŽENKE IN SESTAVLJENKE.....	29
OKRAJŠAVE BESEDNIH ZVEZ.....	30
OKRAJŠAVE IZOBRAZBENIH, AKADEMSKIH IN ZNANSTVENIH NAZIVOV	30
IZGOVARJANJE OKRAJŠAV.....	31
KRAJŠAVE ZA DATOTEKE IN SPLETNE DOMENE	32
KRATKOPISNE KRAJŠAVE	32
SIMBOLI	32

SPLOŠNO	32
IZGOVARJANJE SIMBOLOV	34
FORMULE.....	34
PRAVOPIS 8.0: PRIPOMBE JAVNE RAZPRAVE	35
PRIPOMBE K POGLAVJU »PISNA ZNAMENJA«	36
SPLOŠNE PRIPOMBE	36
PRIPOMBE K POSAMEZNIM ČLENOM	37
PRIPOMBE K POGLAVJU »KRAJŠAVE«.....	98
SPLOŠNE PRIPOMBE	98
PRIPOMBE K POSAMEZNIM ČLENOM	99

Po javni razpravi prvih dveh poglavij Pravopisa 8.0

Pravopis 8.0

Delo Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU je od ustanovitve leta 2013 usmerjeno v posodobitev oziroma pripravo novih pravopisnih pravil. Vsebinski okviri *Slovenskega pravopisa* iz leta 2001 so zaradi konceptualne zasnove iz 70. let prejšnjega stoletja postali pretesni za naraščajočo jezikovno raznolikost, ki jo prinaša »zrela doba« slovenskega knjižnega jezika, v kateri še tako velika želja po jezikovni enotnosti ne more prezreti raziskav, ki potrjujejo, da se tudi knjižnojezikovne prakse med seboj razlikujejo. Nekoč osamljeni jezikovni pojavi danes dobivajo sistemske vzorce, zato tudi jezikovni opis zahteva posodobitev.

Na portalu *Pravopis 8.0* od 3. decembra 2019 postopoma objavljamo posodobljena ali na novo zasnovana poglavja pravopisnih pravil, ki jih pripravlja Pravopisna komisija v ožjem sestavu. Nastali rokopis nato pregledajo in kritično ovrednotijo (pripombe, nasveti, vprašanja) člani širšega sestava Pravopisne komisije. Končna različica je ob zavedanju, da bo z nastankom novih poglavij potrebno ne samo terminološko usklajevanje in dopolnjevanje, ampak tudi medsebojno povezovanje posameznih členov, kljub nekaterim pomanjkljivostim dana v javno razpravo. Namen portala in javne razprave je laični in strokovni javnosti predstaviti sprotno spremljanje procesa priprave novih pravopisnih pravil in ji omogočiti aktivno sodelovanje: ob vsakem členu lahko uporabniki prispevajo svoj komentar, mnenje ali predlog.

Vsako poglavje je notranje členjeno v skladu z normativno in vsebinsko raznolikostjo ubeseditiv. Tako osnovnemu pravilu sledijo posebnosti, za zahtevnejše uporabnike verjetno najzanimivejši del, ki prikazuje izjeme in odstopanja od normativno obvezujočega pravila. S pisalom je označen slogovni napotek, ki predstavlja dejstva, pomembna za lažje razumevanje osnovnega pravila, ali nakazuje okoliščine, s katerimi se srečujemo pri neformalnem sporazumevanju.

Slovenski pravopis je že tradicionalno dvodelen: pravila in slovar gradita utemeljevalno-aplikativno zasnovo in sta funkcijsko povezana, saj slovar nadgrajuje in gradivsko razširja pravila. Šele spletni medij nam omogoča uresničiti sanje pravopiscev 20. stoletja: ponovno povezati slovarska gesla z ustreznim pravilom ter pravilo prikazati kot izhodišče slovarskega problema in slovarske predstavitve.

V predstavljenih poglavjih *Pravopisa 8.0* so ponazarjalni primeri povezani z *ePravopisom*, rastočim slovarjem, ki ga gradimo po vsebinsko homogenih problemskih sklopih, združenih v *Pravopisnih kategorijah ePravopisa*. Vsak slovarski sestavek je del problemskega sklopa (npr. imena držav, poimenovanja praznikov, pripadniki verstev ...). Namen problemskih sklopov je obvestiti o odstopanjih od aktualne oziroma prejšnje kodifikacije. Na ta način je ustvarjena vez med slovarskimi redakcijami in pravopisnimi pravili, ki zaradi kratkosti in gospodarnosti ubeseditev ne zajemajo dovolj podatkov za celovito interpretacijo normativne informacije.

Javna razprava

Pravopisna komisija je proces javne razprave začela z dvema najkrajšima poglavjema. Vse pripombe, prejete spletno, pisemsko ali na kak drug način, bodo pregledane in upoštevane ali argumentirano zavrnjene. Javna razprava poteka mesec do dva – odvisno od obsega poglavja in drugih okoliščin (npr. leta 2021 zaradi epidemije koronavirusne bolezni dlje). Končna varianta poglavij bo objavljena po ponovni redakciji in medsebojni uskladitvi celotnih pravil.

»Pisna znamenja« in »Krajšave«

V prvem delu publikacije sta objavljeni prvi dve poglavji pravopisnih pravil, ki sta bili dani v javno razpravo decembra leta 2019 – »Pisna znamenja« in »Krajšave«. Poglavje »Pisna znamenja« je bilo v primerjavi s tistim v *Slovenskem pravopisu* iz leta 2001 razširjeno, tj. dopolnjeno s podatki o zadregah, ki jih imajo jezikovni uporabniki takrat, ko se srečujejo bodisi z nečrkovnimi pisnimi znamenji bodisi s črkami, ki niso del slovenske pisave, ali črkami, ki imajo posebno vlogo v besedilu (npr. kot oznake ali simboli). Pri nadaljnji prenovi pravil smo ob pripravi preglednic za prevzemanje iz tujih jezikov ugotovili, da bo treba poglavje o pisnih znamenjih še dopolniti, in sicer najprej s podrobnejšim opisom prilagoditev osnovne latinične pisave slovenskemu jeziku in specifik slovenske pisave (slovenice). Glede na to, da je v poglavju »Prevzete besede in besedne zveze« v primerjavi s *Slovenskim pravopisom 2001* še jasneje poudarjena potreba po zapisu tujih imen v izvirni obliki, bo treba poglavje o pisnih znamenjih dopolniti z natančnim popisom vseh

ločevalnih ali diakritičnih znamenj, ki se danes pojavljajo v slovenskem knjižnem jeziku kot prvine tujih imen, in opisom njihovega vpliva na glasovno vrednost črk. Ta se od jezika do jezika razlikuje. Pripravljen bo tudi nabor tujih črk in ligatur.

Drugo poglavje pravil je novo, saj v dosedanjih pravopisih ni bilo potrebe po tako izčrpnem opisu problematike: okrajšave so bile zelo priložnostnega značaja, kodifikacijo simbolov so narekovalle stroke, v katerih so se posamezni simboli v različnih vlogah pojavljali, kratice pa so bile obravnavane bodisi kot nepregibni samostalniki bodisi enote, ki iz rabe sčasoma izginajo in se v zapisu in izgovoru prilagodijo navadnim besedam. Kraticam je bilo zato namenjeno največ pozornosti: v pravilih je pojasnjeno, kako jih pišemo, izgovarjamo, pregibamo, uporabljamo v povedi ... Prvič je v katerem od kodifikacijskih priročnikov opisano, kakšne kategorialne lastnosti imajo, zakaj je njihov spol lahko spremenljiv in kdaj se pojavljajo tudi needninske končnice ... Verjamemo, da bo poglavje o kraticah, ki bo do končne redakcije še izpopolnjeno z novimi problemi iz knjižnojezikovne prakse in obogateno z novimi spoznanji in pripombami javne razprave, lahko koristilo pri jezikovnih zadregah, povezanih s kraticami.

Pripombe udeležencev javne razprave

V drugem delu publikacije so v skladu z željo po čim bolj transparentnem procesu prenove pravil zbrane pripombe, ki smo jih prejeli bodisi prek spletnih obrazcev bodisi od različnih udeležencev razprave individualno ali skupinsko (mnenja lektorskih skupin ali sodelavcev v kolektivih medijskih hiš). Večina pripomb je bila nepodpisana, podpisane smo anonimizirali. Enako velja za pripombe jezikoslovcev, ki smo jih prejeli v pisni obliki. Le pripombe sodelavcev Pravopisne komisije v širši sestavi bodo obravnavane posebej, saj bodo ti kot strokovnjaki za posamezna področja vključeni v razpravo ob pripravi končne različice poglavja.

Pripombe so večinoma konstruktivni predlogi, pogosto pospremljeni z gradivskimi razširitvami, ki so rezultat osebnih izkušenj. Za nekatera opozorila o neenotnostih z obstoječimi standardi v posameznih strokah, s katerimi smo bili seznanjeni že pri pripravi predloga pravil, vemo, da jih ne bo mogoče v celoti upoštevati, saj je odstopanje od sprejetih strokovnih standardov povezano z ugotovljeno prakso v splošnem jeziku. Morda pa bodo odstopanja v končni redakciji vključena kot pojasnila v obliki slogovnih opozoril, ki so označena s pisalom.

Iz posameznih komentarjev veje nezadovoljstvo zaradi opisnega značaja napotkov ali pa razpravljavce moti mestoma »neodločna dikcija«, saj naj bi delovala v pravopisnih pravilih »nekoliko pomehkuženo«. Tovrstna prepričanja izhajajo iz nepoznavanja jezikoslovne in normativne narave priročnika, ki ga res

najpogosteje imenujemo pravopisna pravila. Kljub izrazu »pravila« pravopisnih pravil ne moremo primerjati s pravnimi zakoni ali zakoni v naravoslovnih vedah. V pravopisu so danes zbrani vsi napotki za rabo knjižnega jezika: slovnični, dogovorni in terminološki, ki jih v knjižni jezik prinašamo iz drugih strok. A tudi normativno vrednotenje jezikovnih pojavov se od ravnine do ravnine razlikuje. Če je po eni strani za razmerje glas – črka in zapis velike začetnice razumljiva težnja po enotnosti in omejeni variantnosti, saj gre za področja osnovne standardizacije, je pri tvorbi oblik in besed možnosti več – saj ta izhaja npr. iz večpomenskosti posameznih besedotvornih obrazil (*citrarka* – *citrarica*). Enako velja za izbiro med leksikalnimi enotami, pri katerih je na purizmu utemeljeno omejevanje rabe, ki so ga uveljavljali posamezniki v drugi polovici 20. stoletja, škodljivo za jezikovni razvoj.

Zavedamo se, da je bila v slovenski pravopisni preteklosti pogosto idealizirana kodifikacija, oblikovana na osnovi jezikovnega občutka ali želje družbeno uglednega posameznika oz. skupine. Več kot enkrat je javnost, ki je po eni strani željna reda in ga tudi idealizira, tako kodifikacijo zavrnila, saj v njej ni prepoznala lastnih jezikovnih/pisnih navad.

Sestavljavci predloga pravil smo že večkrat poudarili, da v *Pravopisu 8.0* namesto že presežene predpisovalne kodifikacije uporabnikom slovenščine ponujamo opis možnosti, ki so v knjižnem jeziku uresničljive in sprejemljive. Uporabnik slovenščine, ki se želi izraziti knjižno oz. ki se želi sporazumevati v knjižnem jeziku, med njimi izbira glede na vrsto besedila ali okoliščine ubesedovanja. Knjižna slovenščina je danes vitalen in razvit polnofunkcijski jezik v zreli dobi, ki ga aktivno uporablja največje število govorcev in govork v njegovi zgodovini. Nič čudnega ni, da se v tej raznoliki množici razvijajo tudi slovnično sprejemljive vzporedne enakofunkcijske oblike, ki ne škodujejo fenomenu knjižnega jezika. Jezikoslovci pa moramo – zavedajoč se zahtevnosti naloge – sprejeti tudi podobo jezika, ki ni več uniformna, ga razvijati in omogočati orodja za njegovo uporabo.

Pripombe javne razprave objavljamo tudi zato, da bi se lahko vsi, ki jih tematika zanima – zlasti pa raziskovalci in raziskovalke ter študenti in študentke slovenističnih in drugih jezikoslovnih smeri –, ob predlogu pravil seznanili z drugačnimi mnenji, prepoznali potencialne vsebine za svoje raziskave in pri tem oblikovali tudi svoje argumente ob tekmujočih »predlogih« in tako pripomogli k razvoju pravopisja in stroke nasploh.

Helena Dobrovoljc

PRAVOPIS 8.0: PRAVILA NOVEGA
SLOVENSKEGA PRAVOPISA ZA JAVNO
RAZPRAVO

I Pisna znamenja

SPLOŠNO

{1} Pisna znamenja so dogovorjene enote neke pisave za zapisovanje glasov (črke, npr. **A**, **b**), števil in številčk (števke, npr. **0**, **1**) in drugih enot (druga pisna znamenja), kot so matematična (**+**, **-**), logična (**⇒**, **∧**), izpostavna (**²**, ******), diakritična (**´**, **˜**, **^**), korekturna (**⊥**, **⊖**), znamenja za vrednosti (**%**, **°**), denarne enote (**€**, **\$**), znamenja v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah (**@**, **#**) in nekatera druga (**§**, **&**, **→**, **°**, **®**, **©**). Posebna in pomembna skupina pisnih znamenj so znamenja, ki jih uporabljamo za členitev zapisane povedi oziroma besedila v pisnem prenosniku (ločila, npr. **!**, **?**).

ČRKE

Slovenska abeceda

{2} Slovenska abeceda ima 25 latiničnih črk: **a b c č d e f g h i j k l m n o p r s š t u v z ž**.

Razvrščanje črk

{3} Poleg slovenskih uporabljamo tudi druge, tuje črke, ki jih razvrščamo različno:

1. črke z diakritičnimi znamenji (npr. **å å ü ø ç ñ ś**) po abecedi uvrščamo, kot da ne bi imele teh znamenj;
2. pogosteje rabljene druge črke, tj. črke **ć đ q w x in y**, stojijo v abecedi takole: **q** za **p**, črke **w x in y** v navedenem zaporedju med **v** in **z**; **ć** stoji za **č** in **đ** stoji za **d**.

{4} POSEBNOSTI

1. Računalniški programi, tudi če so prilagojeni slovenščini, abecedno razvrščajo enote, sestavljene iz črk, števk, ločil in drugih pisnih znamenj, različno. Za besede oziroma enote z ločevalnimi znamenji (**Açores**), števki (**G7, G8**), ločili (**.com, a. a.**) in drugimi znamenji (**AB–, AB+**) velja, da jih pri osnovni razvrstitvi uvrščamo v abecedne sezname, kakor da ločevalnega znamenja, števke, ločila oziroma znamenja ne bi imele.

Pri odstavnem ali alinejnem naštevanju skušamo ohraniti zaporedje črk v slovenski abecedi: (a) (b) (c) (č) (d) ...

2. Pri zvezah črk, števk in drugih znamenj se pri abecednem razvrščanju ravnamo po drugem znaku (**Ga, Gb; G7, G8**), pri čemer upoštevamo naravno, tj. naraščajoče zaporedje, sicer pa velja, da dajemo prednost malim črkam pred velikimi, piki pred drugimi znamenji, npr. vezajem (**g, G, g., g-; ga, Ga, ga.**).

3. V slovarskih in podobnih seznamih, kjer so iztočnične besede opremljene z naglasnimi znamenji, pri enakopisnih iztočnicah velja zaporedje: ostrivec, strešica, krativec, neonaglašeno (npr. predponsko obrazilo **pód., pòd., pòd., pod.**).

4. V sodobnih besedilih knjižnega jezika so včasih tudi navedbe iz starejših obdobij knjižnega jezika in iz slovenskih narečij; pri takem zapisovanju citatnih besed v znanstvenih besedilih ali pri slogovnem barvanju v drugih vrstah besedil lahko uporabljamo posebne črke (npr. iz bohoričice **kafha**, iz prekmurske pisave **gostüvanje**).

Kadar bi v besedilu uporabljene enakopisnice povzročile dvoumnost, jih lahko opremimo z naglasnimi znamenji (céló/celó; táko/takó; védenje/vedénje).

5. V pisno nepodomačenih prevzetih imenih in citatnih izrazih diakritična znamenja in tuje črke ohranjamo (à la, Molière; François, København).

Imena črk

- {5} 1. Črke za samoglasnike v abecedi imenujemo á é í ó ú.
2. Črke za soglasnike imenujemo:
- a) z ustreznim glasom in polglasnikom [ə], torej bè cè çè dè fè gè hè jè kè lè mè nè pè rè sè šè tè vè zè žè;
 - b) ali pa bé cé čé dé êf gé há jé ká êl êm ên pé êr ês êš té vé zé žé.
3. Tuje črke é đ q w x in y imenujemo: mehki čè ali mehki čé, mehki džè ali mehki džé, kú ali kvè, dvojni vè ali dvojni vé, iks in ípsilon.
4. Dvočrkje dž imenujemo džè ali džé.

ŠTEVKE, ŠTEVILA, ŠTEVILKE

- {6} Števila zapisujemo z besedami (pet, petnajst) ali s številkami (5, 15). Številke so sestavljene iz arabskih (1, 2, 3, 4 ...) ali rimskih (I, V, X, L, C, D, M) števk, enako kot so besede sestavljene iz črk. Številke enomestnih števil sestavlja ena števka (5; L), številke večmestnih in necelih števil pa večje število števk (15, 1500, 15.000, 41,5; XXI, MCMD).

>>> O rabi rimskih števk gl. poglavje »Rimske številke«.

Imena števk in števil

- {7} Številke imenujemo *ničla*, *enica/enka*, *dvojka*, *trojka*, *štirica/štirka*, *petica/petka*, *šestica/šestka*, *sedmica/sedemka*, *osmica/osemka*, *devetica/devetka*.
- {8} Ustrezna imena za števila, ki jih te številke zaznamujejo, so *nič*, *ena*, *dve*, *tri*, *štiri*, *pet*, *šest*, *sedem*, *osem*, *devet*. Zapisana večja ali necela števila ipd. imenujemo:
1. s posebnimi imeni, npr. *10 – deset*, *20 – dvajset*, *100 – sto*, *1000 – tisoč*, *1.000.000 – milijon*, tako še *1.000.000.000 – milijarda* in *1.000.000.000.000 – bilijon*;
 2. s tvorjenkami iz posebnih osnovnih imen: od *12 do 19 = dva-*, *tri- ... + -najst (dvanajst, trinajst ...)*, od *30 do 90 = tri-*, *štiri- ... + -deset (trideset, štirideset ...)*, od *200 do 900 pa dve-*, *tri- ... + -sto (dvesto, tristo ...)* ipd.

V evropskih celinskih državah se način navajanja števil *milijarda* (10^9) in *bilijon* (10^{12}) razlikuje od navajanja v anglosaških okoljih (10^9 angl. *billion*, 10^{12} angl. *trillion*).

Decimalna števila v slovenščini zapisujemo s stično vejico (*2,5 kg*), anglosaški prostor uporablja namesto decimalne vejice piko (*2.5 kg*).

>>> *Kako se števila izpisujejo z besedami, gl. poglavje »Pisanje skupaj in narazen«.*

Zapis števil z besedami

- {9} Števila in dele števil pogosto zapisujemo z besedami ob navajanju tisočev in milijonov (*41 tisoč kubičnih metrov*, *10 milijonov prebivalcev*), pri zapisovanju praznikov (*prvi maj*) ali če se pojavljajo na začetku povedi (*Sto žensk na Triglavu*) – izjema so letnice (*1994 je bilo usodno leto.*) in višja števila (*11.049 volivcev je glasovalo za sedanjega župana.*), ki jih zapisujemo s številko tudi na začetku povedi.

{10} Zapis s števkami je pogostejši ob okrajšanih merskih enotah (5 kg, 200 km, 41.000 m³), pri navajanju desetletja in stoletja (v osemdesetih letih 20. stoletja ali v 80. letih 20. stoletja ali v 80-ih letih 20. stoletja), pri navajanju ure (ob 8. uri ali ob 8.00) ipd.

Z besedo pogosto pišemo nižja števila (do 10 ali 12), s številko pa višja.

Zapis datuma

{11} Mesece v datumu pišemo z besedo (1. maj 2014 ali 1. maja 2014) ali številko, z vsemi presledki (1. 5. 2014).

Le v položajih, ki zahtevajo oblikovno enotnost (npr. v obrazcih, preglednicah), številke do vključno 9 pogosteje pišemo z vodilno ničlo (01. 05. 2012), včasih celo stično (01.05.2012).

>>> O pisanju datumov gl. tudi pravila o vejici.

Zapis ure in časa

{12} Pri navajanju polne ure imamo več zapisovalnih možnosti (ob 8. uri ali ob 8.00, ob 8⁰⁰, ob 8h ali ob 8^h); ure in minute zapisujemo s stično piko ali nadpisano (ob 8.45 ali ob 8⁴⁵). Če navajamo izmerjeni čas, pogosto zapisujemo tudi sekunde in dele sekund. Med vrednostmi za ure in minute ter minute in sekunde pišemo stično dvopičje (1:07:45); med vrednostmi za sekunde in dele sekund (desetinke, stotinke ...) pišemo stično vejico (3:57,23).

Zapis tisočic

{13} Pri zapisu tisočic do 9999 meje med tisočicami in stoticami navadno ne zapisujemo (2314), pri višjih številih mejo označujemo s piko (41.000) ali z

(nedeljivim) presledkom (41 000). V posebnih položajih in preglednicah, kjer je pričakovana enotnost zapisa, lahko pišemo piko tudi pri številih, nižjih od deset tisoč (5.998, 12.400, 56.200).

>>> O pisanju ločil med deli števil gl. tudi poglavja »Pika«, »Vejica«, »Dvopičje« in »Presledek«.

Zapis zveze črk, števk in ločil

{14} Kadar nastopajo številke in črke kot oznake, simboli ali imena (avtocesta A1, format A3, tipka F3, skupina G20), jih pišemo stično, ne glede na to, ali je črka mala ali velika (Živi na Maistrovi cesti 12a. – Lovca je postavil na polje a5. – Poučuje francoščino na ravneh A1 in A2.), oziroma ne glede na zaporedje (svinčnik z oznako 2B). V nekaterih primerih je številka podpisana ali nadpisana (vitamin B₁₂, CO₂, ton C₂, m²).

{15} Stičnost velja tudi za povezave črk z drugimi znamenji (gospodinjski aparati energijskega razreda A, A+ in A++).

>>> O rabi črke za vrstilnim števnikom gl. poglavje »Pika«.

>>> O izpostavni rabi števil gl. poglavje »Izpostavna, nadpisana in podpisana znamenja, številke in črke«.

Branje števil

{16} Pri letnicah tisočice lahko izrazimo s stoticami, tako da lahko npr. 1926 beremo tisoč devetsto šestindvajset ali devetnajststo šestindvajset.

{17} Decimalna števila beremo tako, da besedo *cela* prilagajamo celemu delu števila, npr. 2,5: dve celi (enoti), pet (desetink); 6,01: šest celih ena stotinka ali šest celih nič ena. Kadar decimalnemu številu sledi simbol (19,3 %; 1,2 kg), ga pri branju razvežemo v rodilniško obliko: devetnajst celih tri odstotka; ena cela dve kilograma.

 Kadar ima enota še podenote, lahko decimalno število beremo tudi tako, da del za vejico pretvorimo v podenoto, npr. 3,5 €: tri cele pet evra ali tri evre, petdeset centov ali tri evre in pol; 9,25 km: devet celih petindvajset kilometra ali devet kilometrov, dvesto petdeset metrov.

Rimske številke

{18} Poleg arabskih števk uporabljamo tudi rimske: **I, V, X, L, C, D, M**.

{19} POSEBNOST

Pri zapisu dajemo prednost velikim rimskim številkam, čeprav je v starejših besedilih, pa tudi pri označevanju uvodnih strani mogoče najti male rimske številke: **i v x ...**

{20} Z rimskimi številkami zapisana števila uporabljamo kot del imena pri imenih vladarjev (**Jožef II., Ludvik XIV.**), papežev (**Pij XII.**), vrhov v istoimenskem pogorju (**Anapurna I, Anapurna II**), industrijskih izdelkov (**Delta III, WV Golf IV**) ipd.

{21} Rimske številke poleg arabskih uporabljamo tudi pri zapisovanju športnih kategorij (**divizija III**), težavnostnih stopenj v alpinizmu (**VIII, IX-**), stopenj nadgradnje izdelkov (**Pentium III**), študijskih predmetov (**predmet Uvod v medicino II**), številknjig/zvezkov (**Etimološki slovar slovenskega jezika I**), (uvodnih) strani, poglavij, letnikov revij (**Uvod v SSKJ, str. IV; Družboslovne razprave XXX (2014)**), imenih prireditev, zborovanj in zgodovinskih dogodkov (**XXVIII. olimpijske igre, IV. lateranski koncil, II. svetovna vojna**), imenih različnih besedil in skladb (**IV. simfonija – Abbreviata**).

 Pri imenih, kjer je številka del imena ali stalni pridevek, lahko številko zapišemo z besedo: **Henrik Osmi, Ludvik Štirinajsti, Jožef Drugi; Tretji brižinski spomenik proti Brižinski spomeniki**.

Členjenje enot s številkami in črkami

{22} Kadar različne dele besedil notranje podrobneje členimo s številkami (arabskimi in rimskimi) ali kombinacijo števil in črk (1.1; XII.3, 2.b, III.A), je pika rabljena tehnično, in sicer stično, npr. poglavje 1.2.1; člen 3.a, III.a kategorija. V takih primerih tehnična in vrstilna pika torej sovpadeta.

LOČILA

{23} Med najpogostejša pisna znamenja sodijo ločila, npr. pika (.), vejica (,), vprašaj (?) ipd.

{24} Glede na stičnost, tj. prisotnost oziroma odsotnost presledka na levi oziroma na desni, so ločila – tako kot druga pisna znamenja – lahko stična (levostična, (obojestransko) stična, desnostična) ali nestična.

>>> O skladenjski in neskladenjski vlogi ločil gl. poglavje »Ločila«.

ZNAMENJA V MATEMATIKI IN LOGIKI

{25} V matematiki poleg števk uporabljamo še druga znamenja: za vrste in razmerja matematičnih vrednosti ter za matematične operacije, npr. plus/in (+), minus/manj (–), enačaj (=), deljeno (: ali /), množeno/krat (\times ali \cdot), ulomkova črta (—), neskončno (∞), koren ($\sqrt{\quad}$). Med matematična znamenja uvrščamo tudi znamenja za odstotek (%), stopinjo ($^{\circ}$), minuto (') sekundo ("). Zlasti geometrija si pomaga še z grškimi črkami α , β , γ ...

{26} Kadar uporabljamo matematični znamenji plus (+) in minus (–) za ponazarjanje absolutnih vrednosti, ju pišemo stično s številko (-10°C ; vrednost indeksa $+3,45$). V matematičnih enačbah je raba nestična ($3 \times 5 = 15$, $25 : 5 = 5$, $100 - 10 = 90$, $45 + 15 = 60$).

{27} Pisna znamenja za odstotek (20 %) in promil (16 ‰) pišemo nestično.

{28} POSEBNOST

V položajih, ki zahtevajo kratkost izražanja, pridevniško tvorjenko tipa **50-odstotni** ali **petdesetodstotni popust** zapišemo s števkami in znamenjem, ki ju povežemo s stičnim vezajem, npr. **Izkoristite 50-% popust**.

>>> O zapisu tvorjenk iz števil in simbolov za merske enote gl. poglavje »Krajšave«.

{29} Pisna znamenja za **stopinje (90°)**, **minute (20')** in **sekunde (40")** pišemo stično s številko.

>>> O zapisovanju simbola za stopinje v enotah za merjenje temperature gl. poglavje »Druga pisna znamenja«.

{30} Posebna skupina so znamenja iz logike, ki jih uporabljamo tudi v drugih vedah; to so znamenja za enakost ($=$), neenakost ali nasprotje (\neq), posledičnost (\Rightarrow), izbiro (\vee), vsoto (\wedge), večjo vrednost oziroma izvor ($<$), manjšo vrednost oziroma razvoj v kaj ($>$), večje ali enako (\geq) ipd. Vsa ta znamenja pišemo nestično.

ZNAMENJA V INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJAH

{31} V skupino znamenj, rabljenih v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah, spadajo tista, ki jih uporabljamo pri sporazumevanju prek spleta in sodobnih komunikacijskih naprav, npr. **afna (@)**, **lojtra** ali **ključnik (#)**, **zvezdica (*)** in nekatera ločila v neskladenjski vlogi. Na primer: **dvojna poševnica** v spletnih naslovih (**http://www.najdi.si**), **leva poševnica** ali **poševnica nazaj (\)**, kombinacije **uklepaja** oziroma **zaklepaja** in **dvopičja** za izražanje razpoloženja kot veselje **:)**, žalost **:(**, smeh **:D**.

DRUGA PISNA ZNAMENJA

- {32} Med druga pisna znamenja uvrščamo pogosto rabljena znamenja za vrednosti, **člene** ali **paragrafe** (§), znamenje za *in* ali *et* (&); zaščitena imena in znamke, denarne enote, npr. **evro** (€), **dolar** (\$), **funt** (£).
- {33} Znamenja za *in* ali *et* (**Odvetnik Novak & partnerji**) in za denarne enote (**50 €**, **15 \$**, **10 £**) pišemo nestično glede na druge sobesedilne enote.
- {34} Znamenja za zaščitena imena in znamke (**Teflon®**, **Adidas™**) pišemo nadpisano in stično z imenom.
- {35} POSEBNOST
Pisna znamenja, ki označujejo enote za merjenje temperature, npr. **stopinja Celzija**, **stopinja Fahrenheita**, zapisujemo stično s simbolom, ki označuje posamezno mersko enoto, npr. **5 °C**, **32 °F**.
- {36} Pisna znamenja, ki označujejo avtorske pravice (**© 2003 Založba ZRC, ZRC SAZU**) in **člene** oziroma **paragrafe** (§ 10), se pišejo pred enoto in so nestična.

IZPOSTAVNA, NADPISANA IN PODPISANA ZNAMENJA, ŠTEVILKE IN ČRKE

- {37} Številke, črke in nekatera znamenja uporabljamo tudi izpostavno, tj. nadpisana ali podpisana.
- {38} Nadpisana levostična številka (podobno zvezdica) na desni strani enote, na katero se nanaša, predstavlja opozorilo na ustrezno podčrtno opombo ali na opombo na koncu besedila ali poglavja, npr. **Poezije je naslov zbirke izbranih Prešernovih pesmi iz leta 1847.¹** (Pod črto pa nestično pred navedbo: ¹ Natisnjene so bile že decembra leta 1846.)

Kadar se opomba nanaša na celotni del besedila, zapisan pred ločilom, je znamenje za opombo za ločilom; kadar se opomba nanaša le na besedo ali zvezo neposredno pred ločilom, je znamenje za opombo umeščeno stično s to besedo oziroma zvezo, to je pred ločilo.

- {39} Nadpisana desnostična številka levo od letnice označuje zaporedno izdajo dela, npr. *Atlas Slovenije*⁴2005 (= 4. izdaja).
- {40} Nadpisana levostična dvojka desno ob številki ali črki pomeni *kvadrat* (5^2 , a^2) oziroma *kvadratni* (*Slovenija meri 20.273 km²*), trojka *kub* (5^3 , a^3) oziroma *kubični* (*Vsako leto iz oceanov izhlapi okoli 430 milijonov m³ vode*).
- {41} V kemijskih formulah podpisane in nadpisane stične številke prikazujejo sestavo oziroma zgradbo molekule kemijske spojine: H_2O (voda), $^{16}_8O_2$ (kisikov izotop).
- {42} Izpostavne črke pišemo stično bodisi nad številko ali črko (oziroma v matematiki spremenljivko) (10^n , $x = a^b$) bodisi pod njo ($\log_a x$). V nestrokovnem jeziku jih najpogosteje srečujemo pri mednarodnem zapisu ure (*Uradne ure so od 10^h do 12^h*).
- {43} V jezikoslovju desnostična zvezdica na levi strani pred besedo opozarja na vzpostavljeno (domnevno) besedo (*ampak < *a-nъ-pakъ*) ali na nesprejemljivost (**črnobel*).
- {44} Ob navajanju biografskih podatkov nestično pisana *zvezdica* pred letnico ali datumom pomeni 'rojen': *Ivan Cankar* (* 1876, † 1918). Za označevanje pomena 'umrl' uporabljamo v enakem položaju križec: *Andrej Turjaški* (* 9. 4. 1557, Žužemberk; † 5. 9. ali 8. 10. 1593, Karlovec, Hrvaška).

KOREKTURNA (POPRAVNA) ZNAMENJA

{45} Korekturna (popravna) znamenja iz besedila načeloma ponovimo na desnem robu, ob njem pa razločno izpišemo popravek. V težjih primerih za vnašalca lahko zapisujemo še dodatna navodila, npr. »ruska cirilica«.

/ L 7 Z E 7 i 7 popravi

⎯⎯⎯ ⎯⎯⎯ napačen črkovni sklop ali beseda

⊥ ⊥ ⊥ manjka

☉ izpusti

↓ ↑ ↓ piši skupaj

⌋ ⌋ ⌋ piši narazen

← ← ← zbližaj vrstici

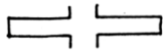
⌋ ⌋ ⌋ razmakni vrstici

5 2 4 3 1
vrednosti uredi besede ali enote po številski

? ~ □ zamenjaj zaporedje ustreznih enot

napravi odstavek

pomakni v desno oziroma v levo

odpravi odstavek oziroma poveži

pomakni višje

pomakni nižje

zapiši ležeče

zapiši krepko

ne upoštevaj popravka

poravnaj rob

Obstajajo še druga, redkeje rabljena znamenja. Popravno znamenje iz besedila načeloma ponovimo na desnem robu, ob njem pa izpišemo popravek. V težjih primerih lahko zapisujemo še dodatna navodila.

Glasovna vrednost črk

Črke označenjajz dvema vlogama: z njimi zapisujemo glasove, ko pa so zapisane, nam zbujaajo predstave glasov.

Za razmerje med črkami in glasovi ne velja pravilo »Kolikor črk, toliko glasov« oz. »Kolikor glasov, toliko črk«. Nekatere glasove namreč zapisujemo z raznimi črkami, po drugi strani pa nekatere črke zaznamujejo več glasov. Tako npr. ustnični nenosni zvočnik načeloma sicer zapisujemo s črko v (siva, siv, vzeti, vsak), vendar eno njegovo različico tudi s črko l oz. u (dal/nauk).

Nasprotno pa nam črka v zaznamuje ne samo zobnoustnični nenosni zvočnik (veva), temveč tudi posamoglasniški [v] (siv, bo vzela, bo vsak), ne ob samoglasniku [w] vsak itd. lahko izgovarjamo tudi [uzeti] oz. [usak] itd. oz. [ʷ] (vzeti, odvzeti vsak, predvsem) in celo samoglasnik [u] (vzeti oz. —————>)

Razmerje črka – glas oz. glas – črka je razvidna iz preglednic: Glasovna vrednost črk in Zapisovanje glasov – (str. 000,000)–

Handwritten notes:
 /ve — pomenujo
 L g L g L g
 F g
 L g ~
 L v liseče
 l pokončno
 H g
 L v pa
 L g L.
 L g minus
 /z. L o
 — v § 1069 in 107

SLOGI ČRK, ŠTEVK, LOČIL IN DRUGIH PISNIH ZNAMENJ

- {46} Pri urejanju besedila uporabljamo različne sloge črk, števk in drugi pisnih znamenj: navadni (pokončni) **a A, b B** ... in poševni (ležeči, kurzivni) **a A, b B** ..., krepki (polkrepki) **a A, b B** ... in krepki (polkrepki) ležeči **a A, b B** ..., razprti slog **a b e c e d a** ...
- {47} V posebnih besedilnih položajih uporabljamo tudi same velike črke (verzalka), npr. **BIBLIJA**, in pomanjšane velike črke (kapitelke), ki razlikujejo med malimi in velikimi črkami, npr. **BIBLIJA**.

Pri uporabi različnih pisavnih slogov pazimo na ločila, ki so lahko sestavni del tipografsko poudarjenega besedila ali ne. Na primer: Retoričnemu vprašanju **Veš, poet, svoj dolg?** sledi odgovor. (vejici in vprašaj so krepki); Retoričnemu vprašanju *Veš, poet, svoj dolg?* sledi odgovor. (vejici in vprašaj so ležeči); Najpomembnejše Toporišičevo delo je gotovo **Slovenska slovnica**, ki je prvič izšla leta 1976. (vejica ni krepka). Enako velja za ločila v npr. naštevalnih enotah: **Med najpogostejše priimke pri nas sodijo Novak, Horvat, Kovačič, Krajnc, Zupančič.** (vejice in pika niso ležeče).

II Krajšave

SPLOŠNO

- {1} Krajšave so kratice, okrajšave, simboli in formule, nastale zaradi potrebe po kratkosti izražanja. Slovenščina ima čedalje več domačih in prevzetih krajšav. V jezikovnem razvoju se vse te oblike tudi spreminjajo: simboli in formule kot dogovorjena znamenja v okviru strok precej manj kot okrajšave, ki težijo k vse večjemu poenobesedenju (i. t. d. > itd.), in kratice, ki pogosto prehajajo med lastna imena (UNICEF > Unicef) in občna poimenovanja (EMŠO > emšo).

KRATICE

- {2} Kratice so ustaljene krajšave večbesednih poimenovanj ali tvorjenk, ki jih navadno pišemo s samimi velikimi črkami.

Nastanek in zapis kratic

- {3} Kratice nastanejo tako, da netvorjene in tvorjene besede ali stalne besedne zveze okrnimo, navadno do začetnih črk besed oziroma njihovih

delov (Slovenska akademija znanosti in umetnosti > S, A, Z, U > SAZU; Kulturno-umetniško društvo > K, U, D > KUD; ultravijolični > U, V > UV; Zakon o medijih > Z, Med > ZMed; enotna matična številka občana > E, M, Š, O > EMŠO).

- {4} Kratice navadno pišemo z velikimi črkami, slovične besede (veznike, predloge) pa izpuščamo (Narodna in univerzitetna knjižnica > N, U, K) ali jih zapišemo z malimi črkami (Bosna in Hercegovina > B, i, H; Zakon o medijih > Z, Med). Tako dobljene krne iz besednih zvez strnemo v kratico (N, U, K > NUK; B, i, H > BiH; Z, Med > ZMed).

Vrste kratic glede na izgovarjanje

- {5} Kratice glede na to, kako jih izgovarjamo, delimo na:

1. **črkovalne** (EKG, FF, PVC, NK), pri katerih zaradi značilne glasovne sestave izgovarjamo vsako črko posebej; soglasnike izgovarjamo na dva načina: bodisi z ustreznim glasom in polglasnikom ali z ustreznim glasom in samoglasnikom *e* oz. *a* (PVC [pévécé] in [pèvècè], NK [ênká] in [nèkè]);
2. **nečrkovalne** (NUK, SAZU, TEŠ), ki jih običajno izgovarjamo kot druge besede ([núk], [sazú], [téš]).

>>> O načinih črkovanja v slovenščini gl. poglavje »Slovenska abeceda«.

{6} POSEBNOSTI

1. Če nečrkovalna kratica preide v besedo, jo kot občno poimenovanje zapisujemo samo z malimi črkami (emšo; mrsa; esemes), kot lastno ime pa z veliko začetnico (Nuk, Ajpes, Unesco, Nasa).
2. Redke črkovalne kratice lahko zapisujemo tudi z malimi črkami (SMS/sms, GSM/gsm).
3. Pri nekaterih prevzetih kraticah ohranimo izvorni način izgovarjanja (BBC [bíbísí], FBI [êfbíáj], DJ [dídzêj]), pri drugih pa ob domačem ohranjamo tudi podomačenega (PC [pécé in písí], GSM [géêsêm in džíêsêm]).
4. Nekatere prevzete kratice uporabljamo v izvorni obliki, čeprav podstavno stvarno ime prevajamo, npr. Svetovna zdravstvena organizacija – WHO, Mednarodni denarni sklad – IMF.

>>> O načinih črkovanja abecede v drugih jezikih se poučimo v preglednicah o tujih jezikih.

Slovnične lastnosti kratic

Pisno pregibanje kratic

- {7} Kratice sklanjamo (DUTB DUTB-ja). Kadar iz njih napravimo tvorjenke, pregibamo tudi te (DUTB-jev DUTB-jeva DUTB-jevo).
- {8} Končnice in obrazila pišemo za vezajem z malimi črkami, če se kratica govorno končuje na:
1. soglasnik (OZN OZN-a, OZN-ov [óžèèn óžèèna óžèènov-]; ŠOS ŠOS-a, ŠOS-ov [šós šósa šósov-]) ali
 2. naglašeni samoglasnik (OZN OZN-ja, OZN-jev [óžènè óžènèja óžènèjev-], STA STA-ja, STA-jev [èstèá èstèája èstèájev-]).
- {9} POSEBNOST
Če se nečrkovalna kratica končuje na nenaglašeni samoglasnik, tega obravnavamo kot sklonilo oziroma kot del obrazila in ju tudi v stranskih sklonih pišemo z veliki črkami (UNESCO UNESCA, UNESCOV; EMO EMA, EMOV; FIFA FIFE, FIFIN).
- {10} Nečrkovalne kratice pogosto preidejo med navadno besedje in jih tako tudi pisno pregibamo (Ajpes Ajpesa, Ajpesov; aids aidsa; Unesco Unesca, Unescov; Nasa Nase, Nasin; emšo emša).
- {11} POSEBNOST
Posamezne črkovalne kratice (in iz njih izpeljane besede) prehajajo z zapisom, ki odraža izgovor, med navadno besedje: teve (< TV); devede devedeja (< DVD); beemve beemveja (< BMW); esdees esdeesa, esdeesovec (< SDS).

Spol in sklanjatev kratic

- {12} Kratice so praviloma samostalniki (BDP 'bruto domači proizvod', TV 'televizija'), redkeje tudi pridevniki (UV 'ultravijoličen', TV 'televizijski').
- {13} Samostalniške kratice so najpogosteje moškega spola, in sicer ne glede na to, katerega spola je jedrna beseda podstave (DDV < davek na dodano vrednost, NUK < Narodna in univerzitetna knjižnica, KUD < kulturno-umetniško društvo, SNG < Slovensko narodno gledališče). Večinoma se sklanjajo po prvi moški sklanjatvi (DDV-ja, NUK-a, KUD-a, SNG-ja).
- {14} Črkovalne in tudi nečrkovalne kratice sklanjamo tudi po ničtem sklanjatvenem vzorcu, ne glede na to, katerega spola je jedrni samostalni v podstavi: brez DDV, ARSO – na ARSO; DNK – o DNK, EU – iz EU; MNZ – pri MNZ.

>>> O vzorcih sklanjatev gl. poglavje »Slovnici oris za pravopis«.

{15} POSEBNOSTI

1. Izjema so nečrkovalne kratice, ki se končujejo na nenaglašeni *a* in jih sklanjamo po prvi ženski sklanjatvi, pri čemer tudi nove končnice zapisujemo z velikimi črkami: CIA CIE CII ..., NASA NASE NASI ...
2. Redke črkovalne in nečrkovalne kratice, ki jih sklanjamo po ničtem sklanjatvenem vzorcu, lahko ohranjajo ženski oz. srednji spol podstavne zveze: FF ('Filozofska fakulteta') – na mariborski FF, DNK ('dezoksiribonukleinska kislina') – analiza človekove DNK, EU ('Evropska unija') – na ravni celotne EU; DOPPS ('Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije') – DOPPS se je pritožilo zoper odredbo, MNZ ('Ministrstvo za notranje zadeve') – Za avtošole je pristojno MNZ.
3. Za nekatere kratice so v rabi različne sklanjatvene možnosti, npr. NUK: Izvod knjige hranijo v ljubljanskem NUK-u; Že več let je na voljo razglednica z motivi Plečnikovega NUK; Razpis za gradnjo nove NUK je bil napovedan že leta 1988.
4. Nekatere kratice, ki imajo v jedru podstave samostalni v množini (ZDA, NVO), lahko ohranjajo število in spol podstavnega samostalnika: ZDA – Leta 1924 so ZDA Indijancem priznale ameriško državljanstvo., toda: ZDA in EU sta podpisali sporazum.

Kratice v daljših poimenovalnih enotah

- {16} Med samostojnima kraticama, ki se povežeta v novo enoto, naredimo presledek (ZRC SAZU, OE UJP, IDV FDV).
- {17} Kadar kratici sledi številski dodatek, ga pišemo na različne načine (SSKJ2, ZIL-1, MP3/mp3, NUK 2, SVL 1).
- {18} Kratice s številskimi dodatki, pisanimi brez presledka, se v zvezah sklanjajo drugače, kot kadar so rabljene samostojno (v SSKJ-ju/SSKJ, vendar v SSKJ2; gradnja NUK-a/NUK in gradnja NUK-a 2 / NUK 2).
- {19} Kratice v besednih zvezah nastopajo kot nesklonljive samostojne enote, za njimi je presledek (EKG laboratorij, ABS zavore, UV žarki, AV oprema).

OKRAJŠAVE

- {20} Okrajšave so okrajšano zapisane besede ali besedne zveze. Znamenje okrajšanosti je pika.

Nastanek okrajšav

- {21} Okrajšamo lahko besede in besedne zveze, in sicer na različne načine, tako da ohranimo:
1. prvo črko samostojne besede ali vsake besede v zvezi (c. – cesta; g. – gospod; itd. – in tako dalje);
 2. prvo in zadnjo črko besede (dr. – doktor (tudi v pomenu 'doktorica'); ga. – gospa);

3. poljubno število začetnih črk, ki se končajo na soglasnik (**dram.** – **dramaturg**, **dramaturginja**, **dramski**; **prof.** – **profesor/profesorica**; **oz.** – **oziroma**; **npr.** – **na primer**; **Ur. l.** – **Uradni list**);
4. izbrane soglasnike (**gdč.** – **gospodična**; **mrd.** – **milijarda**; **tč.** – **točka**).

{22} POSEBNOSTI

1. Osebna imena so okrajšana na začetnice (**T. Pandur**), z začetnimi izgovornimi enotami iz drugih jezikov pa redkeje tudi na prvi dve ali tri črke, če te označujejo en glas: **C.** ali **Ch. de Gaulle**, **R. S.** ali **Sch.** (< Robert Schumann).
2. Brez krajšavne pike pišemo okrajšave šolskih ocen (**nzd** – nezadostno, **odl** – odlično, **pdb** – prav dobro) in glasbene oznake (**pp** – it. *pianissimo* ‘zelo tiho’, **f** – it. *forte* ‘glasno’).
3. Okrajšavo **e** (< elektronski, električni) v občnih poimenovanjih in zvezah po tujejezičnem vzoru pišemo z vmesnim vezajem (**e-poslovanje**, **e-recept**, **e-skiro**, **e-javna uprava**, **e-vladne storitve**).
4. Citatne okrajšave zapisujemo enako kot v jeziku, iz katerega prihajajo: **cf.** (< lat. *confer* – ‘primerjaj’), **ibid.** (< lat. *ibidem* – ‘prav tam’).

Okrajšave tvorjenk: zloženske in sestavljenke

{23} Kadar krajšamo tvorjenke, navadno ohranimo prve črke vsake polnopomenske enote (**zf.** < **z**nanstveno**f**antastični, **sh.** < **srbo**h**r**vaški, **ide.** < **indoe**vropski) oziroma pri sestavljenkah prvo črko predpanskega obrazila in okrajšavo podstave (**ppolk.** < **pod**polkovnik).

{24} POSEBNOSTI

1. Okrajšane podredne zloženske redkeje pišemo tudi z vmesno piko in brez presledka (**lit.zg.** < literarnozgodovinski, **l.r.** < lastnoročno, **rim.kat.** < rimskokatoliški).
2. Priredne zloženske pišemo z vmesno piko, brez presledka in z vezajem (**angl.-slov.** < angleško-slovenski, **č.-b.** < črno-beli, **c.-kr.** < cesarsko-kraljevi).

Okrajšave besednih zvez

- {25} Pri besednih zvezah načeloma okrajšamo vsako prvino, krajšavni piki pa sledi presledek: **t. i.** (< tako imenovani/imenovana/imenovano), **d. o. o.** (< družba z omejeno odgovornostjo), **izr. prof.** (< izredni profesor / izredna profesorica), **op. a.** (< opomba avtorja/avtorice), **dr. dent. med.** (< doktor/doktorica dentalne medicine), **Ur. l.** (< Uradni list).
- {26} Zaradi pogoste rabe nekaterih besednih zvez oziroma iz njih nastalih okrajšav se je vmesna krajšavna pika postopoma opustila: **itd.** (< in tako dalje), **itn.** (< in tako naprej), **ipd.** (< in podobno), **npr.** (< na primer), **tj.** (to je), **mdr.** (< med drugim), **idr.** (< in drugo, in drugi).
- {27} POSEBNOSTI
1. Če je prva beseda besedne zveze, ki jo želimo okrajšati, krajši predlog ali veznik, se ta ne okrajša vedno: **po Kr.** (< po Kristusu), **v pok.** (< v pokoju) proti **pr. Kr.** (< pred Kristusom).
 2. Okrajšave kot stalni dodatki ob imenih gospodarskih družb (**d. d.**, **d. n. o.**, **d. o. o.**, **s. p.**), ki jih z vejico ločimo od imena in jih pišemo s presledki, so v registru podjetij pogosto zapisane stično (**Petka, d.o.o.**).
 3. Okrajšave za gospodarske družbe iz drugih jezikov, v slovenskih besedilih pišemo enako kot slovenske okrajšave, npr. 'družba z omejeno odgovornostjo': **s. r. l.** (< it. *Società a responsabilità limitata*), **GmbH** (< nem. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*).
 4. Pri pisanju prevzetih okrajšav besednih zvez upoštevamo načela slovenskega pravopisa glede stičnosti, npr. **N. N.** (< lat. *nomen nescio* – 'neznaneč/neznanka'), **P. S.** (< lat. *post scriptum* – 'pripis'), **R. I. P.** (< lat. *requiescat in pace*, angl. *rest in peace* – 'naj počiva(jo) v miru').

Okrajšave izobrazbenih, akademskih in znanstvenih nazivov

- {28} Okrajšave izobrazbenih (**Marko Horvat, univ. dipl. inž. les.;** **Andreja Mlakar, dr. med.**), akademskih (**asist. dr. Janez Kos**) in znanstvenih nazivov (**dr.**

Barbara Kovač, znan. sod.) pišemo ob osebnih imenih v različnih položajih skladno z zakonodajo.

- {29} Izobrazbene oz. strokovne nazive, ki so pridobljeni po visokošolskih in višješolskih študijskih programih ter po bolonjskih študijskih programih prve in druge stopnje, pišemo za imenom in vejico (Peter Potočnik, univ. dipl. inž. les.; Mojca Vidmar, mag. angl.; Petra Kalan, akad. slik.).
- {30} Znanstvene nazive, pridobljene po končani tretji bolonjski stopnji oz. doktoratu ali po znanstvenem magistreriju, pišemo pred imenom (mag. Nataša Kotnik, dr. Rok Kralj). Pred imenom pišemo tudi akademske nazive, ki jih pridobi posameznik na univerzi (red. prof. dr. Martin Oblak), in častne nazive (akad. dr. Alenka Turk).
- {31} Akademske nazive, ki jih pridobi posameznik na nepedagoških raziskovalnih ustanovah, pišemo za imenom in vejico (dr. Vesna Hribar, viš. znan. sod.).
- {32} POSEBNOST
Namesto kopicenja enakovrstnih okrajšav uporabljamo tudi nesistemske načine, npr. namesto dr. dr. 'dvojni doktor' raje ddr.; tako še dddr. 'trojni doktor' in mmag. 'dvojni magister'.

Izgovarjanje okrajšav

- {33} Okrajšave navadno beremo tako, da jih sprti razvezujemo. Poved Govoril je s prof. Novakom. preberemo Govoril je s profesorjem Novakom.; poved Govoril je z dr. Janjo Kuhar. preberemo Govoril je z doktorico Janjo Kuhar.
- {34} POSEBNOSTI
1. Okrajšava ga. (gospa) ima poleg osnovne oblike še dve, ki nakazujeta obliko razvezave: ge. (gospe) in go. (gospo).
 2. Za nekatere okrajšave se je uveljavilo le črkovalno izgovarjanje: b. p. [bè pè in bé pé], b. l. [bè lè].
 3. Kadar črkovalno izgovarjane okrajšave pregibamo, jih pišemo stično: d.o.o.-ji, d.d.-ji, s.p.-ji. Pri teh okrajšavah lahko spremljamo tudi proces postopnega prehajanja med občna poimenovanja, ki jih sklanjamo kot navadne samostalnice, npr. dede dedeja (< d. d.); espe espeja (< s. p.); deoo deooja (< d. o. o.); vede vedeja (< v. d.).

Krajšave za datoteke in spletne domene

{35} Okrajšave, nekatere so tudi kratice (PDF, HTML), ki jih uporabljamo kot končnice spletnih domen in datotek, pišemo s piko na levi, npr. **.com** (< angl. **company** 'podjetje'), **.net** (< angl. **network** 'omrežje'), **.org** (< angl. **organisation** '(neprofitna) organizacija'); **.pdf** (< PDF, angl. **portable document format** 'format prenosljive datoteke'); **.gif** (< GIF, angl. **graphics interchangeformat** 'format slikovne datoteke'); **.si** (< 'Slovenija').

Kratkopsisne krajšave

{36} Kratkopsisne krajšave so tiste, pri katerih poleg črk izkoriščamo izgovor števil, npr. **s5** 'spet'; **5er** ali **5R** 'Peter'; **ju3** 'jutri'; **Mi2** 'Midva' (ime glasbene skupine).

SIMBOLI

Splošno

{37} Simboli so grafična znamenja za mere, fizikalne količine, kemijske elemente, matematične pojme, denarne enote, strani neba ipd. Nastanejo s krnitvijo navadno ene besede (**Na** – novolat. *natrium* 'natrij', **H** – novolat. *hydrogenium* 'vodik', **t** – lat. *tempus* 'čas', **cm** – centimeter, **S** – sever) ali z združevanjem različnih krnov (**HRK** – hrvaška kuna, **MS** – Murska Sobota, **SZ** – severozahod, **XL** – angl. *extra large* 'zelo velik'). Pišemo jih po dogovoru – z malimi ali velikimi črkami in brez pike, izjemoma z malo ali veliko črko (**l** ali **L** – liter).

{38} Simbole za merske enote pišemo s presledkom za številko: **35 m**, **10 %**, **220 V**, **5 a** (pet arov), drugače kot **5a + 3b** (pet a + tri b) v algebri.

{39} Simboli se lahko z drugimi simboli, števki ali ločili družijo v nove simbolne enote (mA , m^2 , km/h).

{40} Simboli v besednih zvezah nastopajo kot nesklonljive samostojne enote, za njimi je presledek (AAA baterija; Cu kristal ‘bakrov kristal’).

{41} POSEBNOSTI

1. V posebnih okoliščinah, ko je zahtevana kratkost izražanja ali v ozko strokovnem pisanju, priredne zloženke zapisujemo s simboli in vezajem, npr. s simboli za kemijske elemente: Cu-Zn zlitina ‘bakrovo-cinkova zlitina’.
2. V položajih, ki zahtevajo kratkost izražanja, pridevniške tvorjenke s številčnim prvim delom in simbolom oz. mersko enoto v drugem delu zapisujemo s stičnim vezajem, npr. 110-kV transformator, 40% raztopina.

>>> O druženju črk, števk in ločil gl. poglavje »Pisna znamenja«.

- 1. Pri zapisovanju nestične zveze števil in črk (npr. 35 m) smo pozorni na nedeljivost in med obema enotama uporabljamo nedeljivi presledek.
- 2. Če simbolov ne pišemo ob številkah, jih v tekočem besedilu najpogosteje pišemo z besedo ($\text{Gradnjo osemsto metrov pločnika so ustavili.}$).
- 3. Kadar mersko enoto uporabimo v naslovu ali besedilu, ki je pisano z velikimi črkami, pazimo, da zaradi pomenskega razlikovanja simbol ali izpišemo ali upoštevamo standardizirani zapis ($\text{PREVC POLETEL 250 METROV/m}$).

Izgovarjanje simbolov

- {42} Simbole izgovarjamo narekovalno (**Na** [nàá in èná]), v besedilu jih večinoma razvezujemo v besede (**Na** – natrij, **m** – meter). Za nekatere obstajajo slovenske ustreznice: **H** – vodik, **t** – čas.

FORMULE

- {43} Simboli se lahko združujejo tudi v formule, tj. kratke simbolične zapise, ki se uporabljajo v matematiki, naravoslovnih in tehniških znanostih za opis odnosov med količinami in sestavinami.
- {44} Kemijske formule nastanejo tako kot kratice – s krnitvijo besed, krne pa nato strnemo v formulo, npr. **H₂O** (vodikov oksid, voda), **NaCl** (natrijev klorid). Pišemo jih brez okrajšavnih pik in jih ne pregibamo, izgovarjamo pa jih črkovalno (**CO** [còó in céó], **H₂O** [há dvá ó]).
- {45} Matematične formule so v splošnem obrazci, ki povedo, kako izračunati neko količino ali vrednost (**Ploščino kvadrata izračunamo po formuli $p = a^2$**).

>>> O stičnosti matematičnih znamenj gl. poglavje »*Matematična in logična znamenja*«.

- {46} Ker formule uporabljamo predvsem v strokovnih besedilih, zanje velja, da jih pišemo skladno z dogovorno normo posameznih strok.

PRAVOPIS 8.0: PRIPOMBE JAVNE RAZPRAVE

PRIPOMBE K POGLAVJU »PISNA ZNAMENJA«

SPLOŠNE PRIPOMBE

Komentar 1 {0.a} S stališča hitrega razvoja informacijske tehnologije se postavlja vprašanje ločnice med pisnim in likovnim, torej pisnim znamenjem in sliko (emodžiji oz. podobnicami, kot jim na predlog Aljoše Mastena tudi pravimo na RTV). Zgodovinska omejitev je bila razmeroma preprosta oblikovnost, ki jo je bilo mogoče enobarvno in po možnosti enopotezno uresničiti zlasti na papirju, in iz tega izhajajoča standardiziranost. Dandanes pa je mogoče rabiti zelo raznolike, a zaradi natančnosti jasno razpoznavne podobe.

{0.b} S tem v zvezi bi bilo dobro v dodanem slovarčku jezikoslovnih pojmov razjasniti pojme, ki niso razloženi v tekočem besedilu. Pisno znamenje razumem širše kot pisavno; v kakšnem razmerju sta do likovnega znamenja? Podobno je nejasna raba izrazov znak, oznaka, označba, znamenje – so medsebojno zamenljivi?

{0.c} V predlogu se rabi izraz diakritični, v členu 4 pa ločevalni. Dobro bi bilo rabiti le en izraz (predlagam slovenskega), sopomenko pa podati ob prvi omembi ali v slovarčku. Ali nov način označevanja členov { } nadomešča §? Kako naj se navajajo slogovni napotki oz. razlage (v SP 2001 so razdelki *Pomni* enakovredni členom).

{0.č} Katero znamenje se lahko rabi kot univerzalno za glas in kolikšen niz je potreben za ® označitev poljubne besede (primer Xxx , pri katerem je pozornost usmerjena na znak ®)?

{0.d} Kako se razlaga pomen znamenj? Je pomen naveden za pomišljajem, tremi pikami ali znotraj enojnih narekovajev? Je raba odvisna od tega, ali je znamenje razloženo v tekočem besedilu ali v preglednici oz. alinejno?

{0.e} Pri poglavju o krajšavah mi je bila všeč sistematična ureditev: nastanek, zapis, izgovor sklanjanje posameznih vrst krajšav in njihovih zvez z drugimi znamenji, besedami oz. krajšavami.

{0.f} Dodal bi člen (oz. razširil člen 47) po zgledu SP 2001, § 9, o tipografiji oz. vrstah črk (male ali velike, tiskane ali pisane, ozaljšane ali navadne, serifne ali brez serifne ...). Sem bi spadala tudi slikovna ponazoritev pisanih črk, najpogostejše variante bi bile izpisane kot dvojnice (r, s, š, z, ž z zankami). Kombinacija velikih

tiskanih začetnic in malih pisanih črk je eklektična in bi jo težko opredelili za enoten črkovni nabor.

{0.g} Pri razlagi različnih vrst znamenj bi sledil zaporedju v začetnem splošnem členu. Izpostavna znamenja bi zato razlagal pred drugimi pisnimi znamenji (členi 32–36).

{0.h} Opomnil bi, da so pri rabi pisnih znamenj mogoče precejšnje razlike med različnimi institucijami, ki jih urejajo z internimi slogovnimi priročniki.

PRIPOMBE K POSAMEZNYM ČLENOM

ČLEN 1

{1} Pisna znamenja so dogovorjene enote neke pisave za zapisovanje glasov (črke, npr. A, b), števil in številčk (števke, npr. 0, 1) in drugih enot (druga pisna znamenja), kot so matematična (+, -), logična (\Rightarrow , \wedge), izpostavna (², **), diakritična (', ~, ^), korekturna (\perp , \dashv), znamenja za vrednosti (% , °), denarne enote (€ , \$), znamenja v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah (@, #) in nekatera druga (\$, &, →, °, ®, ©). Posebna in pomembna skupina pisnih znamenj so znamenja, ki jih uporabljamo za členitev zapisane povedi oziroma besedila v pisnem prenosniku (ločila, npr. !, ?).

Komentar 2 »Znamenja v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah«: predlagamo, da razmislite o spremembi naslova (morda: znamenja, specifična za informacijsko-komunikacijske tehnologije, znamenja, ki se uporabljajo v informacijsko-komunikacijskem okolju).

Komentar 3 Poenostavljeno bi rekel, da z znamenji zapisujemo glasove, števila, pojme in razmerja, z drugotnimi znamenji (ločevalna, izpostavna) pa natančneje določamo že obstoječa znamenja in njihova medpomenska razmerja. Pohvalno se mi zdi, da je ubran enoten način poimenovanja v znamenj v splošnem razdelku (logična nam. v logiki), bi pa po tem zgledu lahko rabili tudi informacijsko-komunikacijska znamenja namesto znamenja v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah.

{1.a} Zaradi različnosti pisav po svetu (kljub univerzalni rabi na nekaterih področjih), bi dodal, da se zgledi v oklepaju nanašajo na slovenščino oz. slovensko okolje, a da v okviru slovenskega besedila lahko nastopajo tudi pisna znamenja sorodnih (sem

spadajo črke z ločevalnimi znamenji, latinični neksusi, torej strnjeni zapisi črk tako, da jima je ena poteza skupna, npr. æ oe œ, in ligature, zapletenejši načini združevanja črk, npr. & za et) in drugih pisav (tudi azijske ali druge pismenke, če se hieroglifni, klinopisni, majevski in podobni znaki lahko tako imenujejo, ki imajo vrednost posameznega glasu, glasovnega niza – zloga ali pojma, pri čemer so nekateri pojmi le pomenski uvrščevalci – determinativi). Ta tuja znamenja se pojavljajo predvsem pri prevzemanju lastnih imen, razlagah, etimoloških osvetlitvah ipd.

{1.b} V širšem smislu med druga znamenja spadajo raznovrstni likovni simboli. Dobro se mi zdi opozoriti, kot navaja *Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom* na str. 52, da obstajajo tudi znamenja, rabljena v posebnih okoliščinah, lahko bi jim rekli polstrokovna, ki so po obliki lahko tudi enaka drugim znamenjem (v statistiki npr. N 'nenatančno') ali pa so sestavljena iz več znamenj (prim. številke in besede). Poleg naštetih znamenj za vzdrževanje tkanin, vremenskih (pri teh so razlike razmeroma velike, lahko so zelo shematizirani ali pa skoraj nič; dež označuje lahko že ena kapljica ali kapljice z oblakom), glasbenih, astroloških in astronomskih znamenj (za nebesno znamenje in planet) ter znamenj s področja zaščite intelektualnih pravic in tržnega imena (M, ©), so tu še statistična (gl. https://www.stat.si/dokument/489/Slogovni_prirocnik.pdf, https://www.rapidtables.com/math/symbols/Basic_Math_Symbols.html), finančniška, meroslovna (verzna metrika), verska (Kristusovi monogrami), vladarska (monogrami vladarjev), okrasna (okras naslovja, vinjete ob robu, fleuron, asterisk, ozaljšana začetnica, znamenja ob začetku in koncu poglavja, sredinsko znamenje v glavi strani, črte – nekakšno mejilo), razmejitvena znamenja (z namenom zgolj ločiti besede v zapisu, sem bi sodilo tudi znamenje za presledek v obliki zvrnjenege oglatega uklepaja ali podvezaj, pika v spletnih naslovih ter kombinacije pik in črtic v srednjeveških rokopisih), razne puščice oz. usmerjaji, setvena znamenja (različne vrste zelenjave), znamenja za lunine mene, materiale (obutev in oblačila), barve igralnih kart, šahovskih figur, znamenja za spol in spolno usmerjenost, znamenja za vklop, napajanje, snemanje in predvajanje, obkrožajna (obrisajna) znamenja, tehniški znaki, geometrijski liki (lahko v vlogi alinej ipd.), izkazovalna znamenja oz. knjižni se takšen monogram lahko nakaže s kratico JRRT, medtem ko bi bila klasična okrajšava J. R. R. Tolkien. znaki (nestandardizirana, kažejo na enkratni denotat, npr. ZRC SAZU), lahko tudi v obliki vodnega znamenja, od navedenih pa se že odmikajo in prometni znaki. Mnoga druga znamenja imajo dvojno funkcijo, npr. okrasno in opozorilni (zdravstvena tveganja, izhod razmejitveno, versko, izkazovalno ...)

uporabnika pomeni zmedo. Nujno je potrebna razlaga, kaj pomeni kateri od treh navedenih izrazov.

Komentar 6 Če ob siceršnji sopomenskosti dajemo prednost domači besedi pred tujo (o tem splošnem načelu se učimo že od osnovne šole naprej): celina namesto kontinent ..., zakaj ne »ločevalna znamenja« namesto »diakritična«? (Prim. tudi pravopisni slovar 2001.)

Tako tudi »korekturna znamenja«. V naslovu podpoglavja (člen 45) sicer tako kot v zdaj veljavnih pravopisnih pravilih: »korekturna (popravna) znamenja«.

Je rešitev oklepaj? Kaj zapisati vanj?

Malenkosti, a pomembne. Od takega priročnika, kot so pravopisna pravila, pričakujem/-o popolnost, dodelanost, jasno vidno premišljenost ...

Pravopisna pravila niso namenjena samo strokovnjakom, da bi zato iskali izgovor v rabi tujih, zvenceh (res?) besed in besednih zvez.

V členu 4 je uporabljena besedna zveza »ločevalna znamenja«.

Komentar 7 1. Na splošno: hvalevredna pregledna napoved obogatene problematike, kakor jo prinaša sporazumevalna praksa po letu 2000.

2. Stilska okornost v prvi vrstici: pisna – pisave – zapisovanje.

3. Odvečna (mašilna) raba zaimka neke (kot nedoločni člen?).

4. Množinska raba pojmovnega imena (v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah) je tu razvada.

Komentar 8 Kolikor je mogoče natančno opaziti, med znamenjem ° v razdelku »znamenje za vrednosti« in znamenjem ° v razdelku »in nekatera druga« ni razlike. Presoditi zapis znamenja °

ČLEN 2

{2} Slovenska abeceda ima 25 latiničnih črk: [abcčdefghijklmnoprsštuvzž](#).

Komentar 9 Za besedo »črk« bi kazalo dodati vejico in vriniti: »v vsakdanji rabi brez naglasnih in drugih ločevalnih znamenj«. S tem se ustvari vsebinska iztočnica za drugo stilsko opozorilo (simbolno »pisalo«) v {4} (Posebnosti 4).

Komentar 10 Ko naštevamo črke, je res bolj pregledno pisati brez vejic: *a b c č d* itn., ampak ravno po pravopisu bi pri naštevanju morale biti vejice, mar ne. Če bi jaz komu razlagala kakšno pravilo, bi jih kar dala in me ne bi motile (črke recimo modre, vejice črne).

Komentar 11 Dodal bi, da se slovenska abeceda imenuje tudi slovenica (<https://centerslo.si/wp-content/uploads/2016/11/Kowalski.pdf>). Opozoriti je treba, da se črke *č, š, ž* (in *ć, đ*) obravnavajo kot samostojne črke, čeprav gre strogo gledano za črke z ločevalnim znamenjem.

ČLEN 3

{3} Poleg slovenskih uporabljamo tudi druge, tuje črke, ki jih razvrščamo različno:

1. črke z diakritičnimi znamenji (npr. *â â ü ø ç ñ ś*) po abecedi uvrščamo, kot da ne bi imele teh znamenj;
2. pogosteje rabljene druge črke, tj. črke *ć đ q w x* in *y*, stojijo v abecedi takole: *q* za *p*, črke *w x* in *y* v navedenem zaporedju med *v* in *z*; *ć* stoji za *č* in *đ* stoji za *d*.

Komentar 12 {3.2} Pri pojasnjevanju položaja tujih črk v slovenski abecedi bi sledil navedbi teh črk, torej *c* stoji za *č* in *đ* stoji za *d*, *q* stoji za *p*, črke *w x* in *y* v navedenem zaporedju med *v* in *z*.

Komentar 13 Vsak jezik ima svojo abecedo. Zakaj bi črke iz drugih jezikov uvrščali v slovenščino? Morda bi bilo bolj smiselno pri poglavju o prevzemanju besed napisati, recimo, da črke, ki jih ni v slovenski abecedi, prevzemamo citatno.

Komentar 14 K 1. Nekoliko nejasno je, ali jih uvrščamo ZA črke, ki teh znamenj nimajo, ali PRED njih (smiselno je gotovo prvo). Natančnemu bralcu se rodi še nasl. vprašanje: kateri od naštetih a-jev je prej: tisti z »vejico« ali tisti s krožcem (če bi v abecedi morala stati oba)

Komentar 15 K 2: zaradi natančnosti bi bilo bolje zapisati še celotno sosledje

Komentar 16 V zdaj veljavnih pravilih so v tej razlagi zapisana »ločevalna znamenja«. Skušam razumeti odločitev za tujo besedno zvezo v slovenskem pravopisu, knjigi, ki ni namenjena samo strokovnjakom (vsaj upam tako), od katere pričakujem/-o popolnost, dodelanost, jasno vidno preiščilenost ...

Če ob siceršnji sopomenskosti dajemo prednost domači besedi pred tujo (o tem splošnem načelu se učimo že od osnovne šole naprej): celina namesto kontinent ..., zakaj ne »ločevalna znamenja« namesto »diakritična«? Sploh pa, ker so v naslednjem členu »ločevalna znamenja«. Zelo pomembne podrobnosti.

Komentar 17 1. Zakaj je opuščeno omejitveno določilo iz SP 2001, da se tuje črke in črke z ločevalnimi znamenji uporabljajo »v prevzetih besedah«? Ali se lahko uporabljajo vse povprek?

2. *Diakritičnimi* → *ločevalnimi* (terminološka uskladitev – gl. {4/1} Posebnosti 1: ločevalnega znamenja).

Komentar 18 Razmišljam o smiselnosti tretiranja črk *Ć/ć* in *Đ/đ* drugače kot ostale (tuje) črke z diakritičnimi znamenji – kar se tiče razvrščanja črk.

Že zaradi tega, da se vse tuje jezike in njihove črke, ki se v knjižni slovenščini ne pojavljajo, obravnava enako, brez izpostavljanja črk določenih jezikov. V nasprotnem primeru bi bilo primerno v Pravopisu izpostaviti tudi posebne črke ostalih jezikov v neposredni okolici Slovenije, a ker gre večinoma za črke z dodanimi diakritičnimi znamenji (kar *Ć/ć* in *Đ/đ* tudi sta), bi bilo najbolj elegantno pravilo to, da se pri vrstnem redu črk tuje diakritično znamenje prezre – tudi pri izpostavljenima črkama.

Za druge omenjene črke *Q*, *W*, *X* in *Y* je razumljivo, da so izpostavljene, saj niso že obstoječe črke z diakritičnim znamenjem, ampak popolnoma nov znak in del ISO osnovne latinične pisave.

Komentar 19 Nikjer ne piše, kakšno je zaporedje, če po abecedi razvrščamo črke, ne besede, ki se začnejo na te črke: ali v zaporedju črk a brez diakritičnega znamenja stoji pred *á q* ipd. ali pa je zaporedje poljubno

Komentar 20 Komentar: v paragrafu 1 je med črkama *a* in *b*, navedenima v oklepaju, vejica, v členu 3 pa med črkami ni vejic. Uskladiti.

ČLEN 4

{4} POSEBNOSTI

1. Računalniški programi, tudi če so prilagojeni slovenščini, abecedno razvrščajo enote, sestavljene iz črk, števk, ločil in drugih pisnih znamenj, različno. Za besede oziroma enote z ločevalnimi znamenji (Açores), števki (G7, G8), ločili (.com, a. a.) in drugimi znamenji (AB–, AB+) velja, da jih pri osnovni razvrstitvi uvrščamo v abecedne sezname, kakor da ločevalna znamenja, števke, ločila oziroma znamenja ne bi imele.

Pri odstavčnem ali alinejnem naštevanju skušamo ohranjati zaporedje črk v slovenski abecedi: (a) (b) (c) (č) (d) ...

2. Pri zvezah črk, števk in drugih znamenj se pri abecednem razvrščanju ravnamo po drugem znaku (Ga, Gb; G7, G8), pri čemer upoštevamo naravno, tj. naraščajoče zaporedje, sicer pa velja, da dajemo prednost malim črkam pred velikimi, piki pred drugimi znamenji, npr. vezajem (g, G, g., g-; ga, Ga, ga.).

3. V slovarskih in podobnih seznamih, kjer so iztočnične besede opremljene z naglasnimi znamenji, pri enakopisnih iztočnicah velja zaporedje: ostrivec, strešica, krativec, neonaglašeno (npr. predponsko obrazilo pód., pôd., pòd., pod..).

4. V sodobnih besedilih knjižnega jezika so včasih tudi navedbe iz starejših obdobij knjižnega jezika in iz slovenskih narečij; pri takem zapisovanju citatnih besed v znanstvenih besedilih ali pri slogovnem barvanju v drugih vrstah besedil lahko uporabljamo posebne črke (npr. iz bohoričice kalha, iz prekmurske pisave gostüvanje).

Kadar bi v besedilu uporabljene enakopisnice povzročile dvomnost, jih lahko opremimo z naglasnimi znamenji (célo/celó; táko/takó; védenje/vedênje).

5. V pisno nepodomačenih prevzetih imenih in citatnih izrazih diakritična znamenja in tuje črke ohranjamo (à la, Molière; François, København).

Komentar 21 Predlagamo, da se preveri utemeljenost 5. točke tega člena, saj najprej govori o ohranjanju diakritičnih znamenj in tujih črk samo iz jezikov z latinično pisavo, zato so jeziki z drugačnimi pisavami v podrejenem položaju (tudi slovanski s cirilično pisavo).

Poleg tega ta člen od govorca in pisca slovenskega jezika pričakuje, da bo poznal glasovne vrednosti posameznih grafemov, npr. poljskih *ł*, *ś*, madžarskega *ű*, estonskega *õ*, danskih *å*, *ø*. Takšno citatno zapisovanje znakov morda vodi k spremembi dozdašnjega vodila pri določanju glasovnih ustreznikov za tuje morfeme,

ki je podomačevalo izgovor grafemov za glasove, kakršnih ni v slovenski zborni izreki, in uvaja citatni izgovor.

Vsak razviti jezik prilagaja izgovor tujih glasov svojemu glasovnemu sistemu. Zdi se, da predlagano določilo pomeni odmik od tega.

Komentar 22 {4.2-3} Z naravnim oz. naraščajočim zaporedjem je verjetno mišljeno, da ima minus prednost pred plus, črka brez ločevalnega znamenja ali ločila pred črko z ločevalnim znamenjem ali ločilom. Teže ravnamo, če obstaja več primer kombinacije z drugimi pisnimi znamenji, ki jih ni mogoče opredeliti glede na naraščanje. Jezikoslovni razdelek je treba razširiti glede na položaj polsamoglasnika oz. ožji del dvoglasnika (*k* s 'del', *k* s 'ptica') in na (tuje) toneme, sklepam da na zaporedje dolgi akut, dolgi cirkumfleks, kratki akut, kratki cirkumfleks pri neslovenskih tonemih pa nizki tonem pred akutom, srednji in visoki tonem pred cirkumfleksom, rastoče-padajoči in padajoče-rastoči tonem za cirkumfleksom (npr. prikaz pomenov kitajskega ma glede na različen tonski potek). Podobno velja razmisliti, v kakšnem zaporedju navajati točke/člene, kadar nekatere obravnavamo posamezno, druge pa skupaj, npr. § 18, § 18–21, § 20 ali § 18, § 20, § 18–21 ali § 18–21, § 18, § 20.

{4.5} Nekatera imena so se začela podomačevati, čeprav pravopis tega ne predvideva, npr. *Rašnov* za *Râšnov*. Napotek za pravopisni slovar bi bil, da se naglas tujih lastnih imen zaznamuje skupaj z izgovor v ločenem oklepaju, sicer lahko slovensko znamenje za zaznamovanje naglasa pripišemo izvirnemu zapisu besede.

Komentar 23 Najbrž ni treba, da je pri prvem svinčniku dodano »ali alinejnem naštevanju«, če gre označevanje s črkami (a), (b) ...? Če gre za alinejni odstavek, se uporabijo alineje/pomišljaji, mar ne? Poleg tega je tule sugerirano še nekaj, namreč da bi se črke morale zapisovati tudi z uklepajem (a) in ne le a).

Komentar 24 »à la« ne zadostuje. Predlagamo zgled: »à la carte«. Za ponazoritev tujih črk predlagamo še primer »Guđnadóttir«.

Če želite med zglede uvrstiti geografsko ime, ki vsebuje ç, naj bo táko, ki nima slovenske različice (*Açores* = *Azori*). Namesto *Açores* predlagamo *Iguaçu*.

»Kadar bi v besedilu uporabljene enakopisnice povzročile dvoumnost, jih lahko opremimo z naglasnimi znamenji (célo/celó; táko/takó; védenje/vedênje): predlagamo, da dodate deléžnik/déležnik (zaradi pogoste napačne izgovorjave).

Komentar 25 »Kadar bi v besedilu uporabljene besede povzročile dvoumnost ...« - to se mi zdi preveč subjektivna formulacija, ki bi lahko pripeljala do prevelike uporabe naglasov v besedilih. V primeru Njeno vedenje ni lepo ni dvoma o naglasu, je jasen iz konteksta, bo pa verjetno veliko ljudi pomislilo, da bi beseda lahko povzročila dvoumnost, ker se z naglasom na prvem e pomen spremeni, in napisalo naglas, čeprav ni potrebe po tem. Začetek »Če pomen besed ni razviden iz sobesedila«, se mi zdi povednejši.

Komentar 26 Morda bi bilo smiselno tu navesti, kakšno je v abecedno urejenih seznamih zaporedje zapisa grafemov, ki se v bohoričici razlikujejo: ali besedo na c [z] uvrstimo po izreki pod c ali po zapisu pod z, na č [zh] pod č ali zh.

Komentar 27 V točki 3. je govora o neotrografakih znamenjih, ki so zgolj (zastarel) leksikografski pripomoček za pisanje izgovorjave. Tudi v tistih redkih primerih, ko se to pravilo dejansko uporablja (zdi se, da le v enojezicnih slovarjih zrc sazu), ni ravno smiselno. To ne sodi v pravila. Pogresam pa podatek o tem, kako razporediti v slovensko abecedo crke, ki jih v slovenski abecedi ni in jih 4. ne omenja. A je npr. prej a z ostrivcem ali a s cedijem ali a s krozcem ipd.?

Komentar 28 Bi lahko Pri odstavnem ali alinejnem naštevanju skušamo ohranjati zaporedje črk v slovenski abecedi: (a) (b) (c) (č) (d) ... dopolnili, da bo manj prepuščen občutku posameznika («skušamo») in bolj kategoričen? Je dopustno npr. pri prenosu iz drugih jezikov v slovenščino pri naštevanju izpustiti č ali naj ga vedno ohranjamo?

Komentar 29 V členih 1 in 3 je uporabljena besedna zveza »diakritična znamenja«, v tem ste dali prednost domači besedni zvezi. Izvrstno.

Bi se odločili za rabo samo ene besedne zveze? Kot omenjeno, naučeno v šoli, uporabljeno v praksi: ob siceršnji sopomenskosti dajemo prednost domači besedi pred tujo (celina namesto kontinent ...).

Pa še to ... Zmedel me je zgled v oklepaju: (*Açores*). V slovenščini so to *Azori* (prim. tudi *Slovar slovenskih eksonimov* Draga Kladnika in Draga Perka). Te besede v slovenskem besedilu najbrž ne bomo zapisali (kvečjemu kot dodatek, razlago ...). Zakaj ne raje kakšno krajevno ime, ki bi ga uporabili v slovenskem besedilu (že v pravopisnem slovarju 2001 *Bragánça*; ali pa *Valpaços* ...).

Komentar 30 1. Zdi se, da je simbolni svinčnik neposrečena (neelegantna) likovna zamenjava za nekdanje opozorilo »Pomni«.

2. *Znaku* → *znamenju* (terminološka disciplina - besedilo in njegovi naslovi večinoma uporabljajo besedo *znamenje*).

3. Četrta in peta točka Posebnosti ne obravnavata z vnesnim naslovom napovedane tematike tega podpoglavja (Razvrščanje črk).

4. V 5. točki Posebnosti manjka ponazoritev za rabo »popolnoma« tujih črk (ponazorjene so samo črke z ločevalnimi znamenji).

Komentar 31 Ko naštevamo črke, je res bolj pregledno pisati brez vejic: *a b c č d* itn., ampak ravno po pravopisu bi pri naštevanju morale biti vejice, mar ne. Če bi jaz komu razlagala kakšno pravilo, bi jih kar dala in me ne bi motile (črke recimo modre, vejice črne).

Zelo se strinjam, da »diakritična znamenja in tuje črke ohranjamo«, vendar na splošno v praksi tega ne upoštevajo. Mene, ki sem Hrvatica, v 99 odstotkih zapisujejo Slovenci takole: *Vujevič* namesto tega nesrečnega *ć*. Za *džuveč* nič ne rečem, lahko je *dž* in ne *đ*, to je prevzeta beseda, pri imenih bi pa morali biti bolj dosledni: *Đurđevac* (kot je izvorno), ne pa *Džurdževac*. Ko gre za manjše kraje, kjer nimamo podomačenih imen (kot pri *Rim*, *Pariz* in *Dunaj*), naj bi veljalo citatno zapisovanje.

Komentar 32 V drugem odstavku ni eksplicitno izraženo, kako se razvrščajo številke v primerjavi s črkami, npr. je *Ga* pred ali za *G7*?

Komentar 33 »skušamo ohranjati« - najbrž namerno neodločna dikcija, ki pa zveni v tem kontekstu nekam pomehkuženo.

»iztočnične besede« - pridevnik »iztočnični« je v tem kontekstu pravzaprav nepotreben (razen, če je nujno, da zvenijo tudi taka pravila bolj strokovno, kot bi bilo zares potrebno)

Besede lahko najbrž opremimo z naglasnimi znamenji tudi takrat, ko ni nobenega vprašanja dvoumnosti, temveč vprašanje dvojničnega naglaševanja in tvorec besedila želi, da ljudje berejo tako, kot si je sam zamislil.

Komentar 34 Člen 4: V sodobnih besedilih knjižnega jezika so včasih tudi navedbe iz starejših obdobij knjižnega jezika in iz slovenskih narečij; pri takem zapisovanju citatnih besed v znanstvenih besedilih ali pri slogovnem barvanju v drugih vrstah besedil lahko uporabljamo posebne črke (npr. iz bohoričice *kafha*, iz prekmurske pisave *gostüvanje*).

Komentar: Je termin prekmurska pisava strokoven? Navadno se govori o prekmurskem knjižnem jeziku. Mogoče: *iz pisave prekmurskega knjižnega jezika*.

Komentar 35 Menim, da bi bilo dobro to opombo dopolniti. Namesto: 2. Pri zvezah črk, števk in drugih znamenj se pri abecednem razvrščanju ravnamo po drugem znaku ... predlagam: 2. Pri zvezah črk, števk in drugih znamenj se pri abecednem razvrščanju, ko je prvi znak enak, ravnamo po drugem znaku

Menim, da bi bilo dobro popraviti *WV* v *VW* (*Volkswagen*, ne *Wolkswagen*).

Je pri tretji točki mišljeno 'nenaglašeno'? Ker neonaglašeno meni ne pomeni nič (razen če je sponzor tisti Neo s Pop TV ...)

Komentar 36 Pri odstavnem ali alinejnem naštevanju skušamo ohranjati zaporedje črk v slovenski abecedi: (a) (b) (c) (č) (d) ...

Zakaj ne ohranjamo, ampak le skušamo ohranjati? Zakaj bi se kje ne dalo? ... Brez uklepaja? Alinejno predpostavlja alineje, ne črke. Se motim?

Pri zvezah črk, števk in drugih znamenj se pri abecednem razvrščanju ravnamo po drugem znaku

Nekoliko nerodno, to tako ali tako velja za vse besede (*Kovač*, *Kukovič* ...): naprej se upošteva prva črka, nato druga ... Verjetno zadošča, da se tu pojasni samo zveza črk s števki ali drugimi pisnimi znamenji.

ČLEN 5

{5} 1. Črke za samoglasnike v abecedi imenujemo *á é í ó ú*.

2. Črke za soglasnike imenujemo:

- a) z ustreznim glasom in polglasnikom [ə], torej *bè cò çò dà fà gò hà jà kà lè mè nè pè rò sà šò tò vò zò žò*;
- b) ali pa *bé cé čé dé éf gé há jé ká êl ém ên ép ér ès èš té vé zé žé*.

3. Tuje črke *é đ q w x* in *y* imenujemo: *mehki çò* ali *mehki čé*, *mehki džò* ali *mehki džé*, *kú* ali *kvò*, *dvojni vò* ali *dvojni vé*, *íks* in *ípsilon*.

4. Dvočrkje *dž* imenujemo *džò* ali *džé*.

Komentar 37 V petem členu je obravnavano poimenovanje tujih črk, vendar samo nekaterih, kar pisce in govorce slovenščine postavlja pred oviro. Predlagamo, da se sprejmejo vodila za poimenovanje vseh latiničnih črk.

Komentar 38 Menimo, da en zgléd (*dž*) pri dvočrkju ne zadostuje, zato predlagamo, da se de dodajo še drugi primeri dvočrkja (francoski *œ* in nemški *ss* (ostri *ß*), latinična dvočrkja *lj*, *nj*, nizozemski *ij*) ali pa se ta točka črta.

Komentar 39 Zakaj variantnost izgovora *džə* in *džé*? Mislim, da ni dvoma o prevladujočem izgovoru *džə*. Zdi se mi, da se tako vnaša zmeda. Sploh pri uporabnikih jezika, ki po izobrazbi niso jezikoslovci. Enako velja za *ku/kvə*, *čə/čé*.

Komentar 40 Poglavje IMENA ČRK prestaviti in uvrstiti med poglavji {2} in {3}.

Komentar 41 1.V imenih črk *ef*, *el*, *em*, *en*, *er*, *es*, *eš* imamo vendar kračino, torej krativec namesto strešice! Ali sestavljalci morda vede prehitvevajo »naravno« pešanje kračine s predpisovanjem dolgega širokega *e/o* v zadnjem ali edinem zlogu? Vsekakor nedosledno, saj je v nadaljevanju in v razdelku Krajšave (npr. {42} kar nekaj primerov ustrezno zapisanih s krativcem. Ali se tako napoveduje spreminjanje akcentuacije tudi v slovarskem delu Pravopisa 8.0, npr. v besedah *potres*, *krvosos*, *pogreb*, *bes*, *čep*, *žep*, *kmet*, *let*, *zet*, *rdeč*, *dereč* (in vzporedno v primerih s kratkim širokim o-jem, npr. *trop*, *strop*, *pop*, *vod*, *škof*, *krof*, *pluh*, *nož*, *preskok*, *odlom*, *odlok*)? O dobri stari Škrabec in Pleteršnik in Ramovš! Doslej smo imeli končno dolžino samo v prevzetih besedah na *-er* (*volonter*, *šofer*, *miner*, *maser*, *moher*, *polimer*), drugje izjemoma (*ser*, *cvetožer*, *zoboder*, *gej*) ali le kot dvojnico (*proces*, *interes*). Kako pa bo pri sekundarno naglašeni (pod stavčnim poudarkom) naslonskih predlogih ali predponah (*čez*, *med*, *pred*, *prek*, *brez*)?

2. Tu sta (pred {6}) v primerjavi s SP 2001 izpuščeni podpoglavji »Vrste črk« in »Glasovna vrednost črk«. Podpoglavje Slogi črk, števk /.../ čisto na koncu razdelka ne more nadomestiti te tematike, saj pri vrstah črk (velike, male, pisane) ne gre za slog, temveč za sistemski pojav s posledicami v pomenoslovju in skladnji (raba velike začetnice!); poleg tega se že v podpoglavju

Komentar 42 {4} Razvrščanje črk (2. točka Posebnosti) postavlja pravilo, da »dajemo malim črkam prednost pred velikimi«.

3. Ali bo Glasovna vrednost črk zajeta v morebitnem razdelku Pravorečje? Tudi če je tako načrtovano, bi moralo biti zaradi funkcijskega pojmovanja in praktičnih zahtev

opismenjevanja (vsaj okvirno) predstavljeno že tu (v SP 2001 je upravičeno opozorilo na dvosmernost razmerja, problemi pravilnega zapisovanja so pogosto hkrati problemi pravilnega branja). Tu se kljub uvodni določbi (v {1}), da so črke dogovorjene enote za zapisovanje glasov, preveč pozablja na prvotnost govornega prenosnika. Kako da imate poleg podpoglavja Imena števk in števil tudi podpoglavje Branje števil, ne pa podpoglavja Branje črk (to ni isto kot Imena črk)?

Komentar 43 b) ali pa *bé cé čé dé éf gé há jé ká êl êm ên pé êr ês êš té vé zé žé*.

Samo tako črkovanje. Vsi veliki narodi imajo taka imena, le mi smo prešli na polglasnike. Zato naša mladina govori le še *dži-es-em* ... namesto *ge-es-em*

Komentar 44 Če se to ne bo storilo na kakem drugem mestu, bi bilo smiselno obravnavati tudi spol črk in poimenovanj glasov. Velja, da je ta po obliki moški, nekaj je bil pogosto tudi srednji (široki oz. široko *e*). Opomniti je treba na posebnost, to je ženski spol črk, kadar te označujejo oddelke v srednjih šolah (3. *f* [tretji ef] ali [tretja ef]). Hkrati še priporočilo: (*razred*) 2. *b* namesto 2. *b razred*. Je mogoč tudi zapis oddelka 2. B?

{5.4} Ob *dž* je treba dodati tudi dvočrkje *dz*. Na dvočrkje se lahko opomni tudi v členu 2. Kot dodatno pojasnilo bi opozoril na delitev v jezikoslovju na mehke (oznaka ostrivec), mehčane (oznaka opuščaj) in trde soglasnike; trdi *l* je v kontekstu slovenščine do določene mere prekriven z dvoustničnim (se znamenje izgovori kot *u* ali z glasom, ki ga označuje?).

ČLEN 6

{6} Števila zapisujemo z besedami (*pet, petnajst*) ali s številkami (*5, 15*). Številke so sestavljene iz arabskih (*1, 2, 3, 4 ...*) ali rimskih (*I, V, X, L, C, D, M*) števk, enako kot so besede sestavljene iz črk. Številke enomestnih števil sestavlja ena števka (*5; L*), številke večmestnih in necelih števil pa večje število števk (*15, 1500, 15.000, 41,5; XXI, MCMD*).

Komentar 45 V tej različici ste za pravopis uporabili zapis s piko za številom tisočic, vendar se tako niste ravnali pri številu 1000. Ali ne bi bilo bolj dosledno, da bi piko zapisovali povsod, torej 1.000, 2.000, 3.000 ...

Komentar 46 1. Naslov podpoglavja in formulacija, da »Števila zapisujemo z besedami (pet, petnajst) ali s števkami (5, 15)« kažeta na pojmovno neizčiščenost. Besedni red v naslovu bi bilo treba obrniti (Števila, številke, številke), formulacijo pa preoblikovati takole: Imena števil so besede, te pa zapisujemo s črkami (*pet*, *petnajst*) ali s števkami (5, 15).

2. Številke so besede, sestavljene iz števk podobno (ne čisto enako), kot so iste ali druge besede sestavljene iz črk. Številka je s števki zapisana beseda, zato so formulacije tipa zapis z besedami ali s števkami nesmiselne.

Komentar 47 Števila zapisujemo z besedami (*pet*, *petnajst*) ali s števkami (5, 15). – Podvajanje predlogov?!

Komentar 48 Torej je številka 5 sestavljena iz arabske števke 5 in označuje število pet?

Komentar 49 Besede lahko najbrž opremimo z naglasnimi znamenji tudi takrat, ko ni nobenega vprašanja dvoumnosti, temveč vprašanje dvojničnega naglaševanja in tvorec besedila želi, da ljudje berejo tako, kot si je sam zamislil.

Komentar 50 Številke so sestavljene iz arabskih (1, 2, 3, 4 ...) ali rimskih (I, V, X, L, C, D, M) števk, enako kot so besede sestavljene iz črk.

Komentar: Bi bila mogoče vejica bolj utemeljena tako: /.../ enako, kot so /.../?

Komentar 51 V 6. točki ste zapisali: 'Številke enomestnih števil sestavlja ena števka (5; L) ...'

1. 'Rimski' znak L (= 50) ne pomeni enomestnega števila.

2. Enomestna števila 4, 6, 7, 8 in 9 (ki jih omenjate v tem določilu kot zapisane z enimi števki) se v 'rimskem' zapisu NE zapišejo z eno števko (= eno črko).

Komentar 52 1500, 15.000, 1.000.000.000.000 ali {13} z (nedeljivim) presledkom (41 000) – pravilen je drugi način, številke levo in desno od decimalne vejice morajo biti urejene v skupine po 3 številke, z malim presledkom med njimi, npr. 233 456,123 78.

ČLEN 7

{7} Števke imenujemo *ničla*, *enica/enka*, *dvojka*, *trojka*, *štirica/štirka*, *petica/petka*, *šestica/šestka*, *sedmica/sedemka*, *osmica/osemka*, *devetica/devetka*.

Komentar 53 Cela kategorija dvojníc tipa *štirica/štirka* kar brez stilskega vrednotenja??

Komentar 54 Bodo poslej pari tipa *petica/petka* enakovredni ali bo imela petica še vedno »prednost« pred (pogovorno) *petko*? Zakaj je zdaj edinole *enka* »dovoljena« (brez kvalifikatorja pog.)?

ČLEN 8

{8} Ustrezna imena za števila, ki jih te števke zaznamujejo, so *nič*, *ena*, *dve*, *tri*, *štiri*, *pet*, *šest*, *sedem*, *osem*, *devet*. Zapisana večja ali necela števila ipd. imenujemo:

1. s posebnimi imeni, npr. *10 – deset*, *20 – dvajset*, *100 – sto*, *1000 – tisoč*, *1.000.000 – milijon*, tako še *1.000.000.000 – milijarda* in *1.000.000.000.000 – bilijon*;
2. s tvorjenkami iz posebnih osnovnih imen: od *12* do *19* = *dva-*, *tri-* ... + *-najst* (*dvanajst*, *trinajst* ...), od *30* do *90* = *tri-*, *štiri-* ... + *-deset* (*trideset*, *štirideset* ...), od *200* do *900* pa *dve-*, *tri-* ... + *-sto* (*dvesto*, *tristo* ...) ipd.

V evropskih celinskih državah se način navajanja števil *milijarda* (10^9) in *bilijon* (10^{12}) razlikuje od navajanja v anglosaških okoljih (10^9 angl. *billion*, 10^{12} angl. *trillion*).

Decimalna števila v slovenščini zapisujemo s stično vejico (*2,5 kg*), anglosaški prostor uporablja namesto decimalne vejice piko (*2.5 kg*).

Komentar 55 Morda bi bilo dobro posebej opozoriti, da za nas anglosaški način nikakor ni ustrezen (je prepovedan?).

Komentar 56 Dodatki presledke: Ustrezna imena za števila, ki jih te števke zaznamujejo, so *nič*, *ena*, *dve*, *tri*, **PRESLEDEK***štiri*, *pet*, *šest*, *sedem*, *osem*, **PRESLEDEK***devet*.

Komentar 57 Navajanje *milijarde/milijona* ter decimalne vejice v slovenskem in anglosaškem okolju je lahko kvečjemu opomba pod črto, ne pravopisno pravilo.

Komentar 58 Kje bo pojasnjena naglasna problematika pri točki 2?

1. s posebnimi imeni, npr. 10 – deset, 20 – dvajset, 100 – sto, 1000 – tisoč, 1.000.000 – milijon, tako še 1.000.000.000 – milijarda in 1.000.000.000.000 – bilijon;

Moj komentar: Pri pravilu o imenih števk in števil Slovenski pravopis ponuja edinstveno priložnost, da se načelno rešijo zagate, kako je s poimenovanjem velikih števil v slovenščini. Poleg že omenjenih (*milijon, milijarda, bilijon*) bi morali dodati vsaj še naslednji dve veliki števili (tudi ponazorjeno s števki), da bi uporabniki pravopisa lahko doumeli slovenski sistem poimenovanj velikih števil.

Namreč, slovenski sistem se razlikuje od sistema, ki je v sodobni britanski oziroma ameriški angleščini uveljavljen v medijih, v uradnih sporočilih, letnih poročilih podjetij (tudi neangleških podjetij, ki pa kotirajo na britanskih ali ameriških borzah). Ker je težko kje sploh najti opis, kako se razlikuje, pa je precej težav pri razumevanju (in posledično pri prevajanju) iz angleščine.

Gre za to, da so v angleščini v rabi opuščena števila na *-illiard*, medtem ko v slovenščini pa imamo ohranjena števila na *-ilijarda*.

Tako po angleško rečemo: *million, billion, trillion, quadrillion, quintillion, sextillion ...*, v slovenščini pa uporabljamo: *milijon, milijarda, bilijon, bilijarda, trilijon, trilijarda ...* Angl. *billion* je tisoč milijonov, sl. *bilijon* pa pomeni tisoč milijard.

Slovenska izraza bilijon ali bilijarda nista velikokrat v rabi v vsakdanjih besedilih, se ju pa kar dosti uporablja v medijskih zapisih oziroma poslovnih besedilih, na primer tam, kjer je govor o japonskih ali kitajskih podjetjih, naložbah, proračunu. V takem kontekstu se zelo pogosto uporablja angleški izraz *trillion*, za kar v slovenščini uporabljamo izraz bilijon, se pa pojavlja tudi angleški izraz *quadrillion*, za kar v slovenščini uporabljamo izraz *bilijarda*.

Komentar 59 Da ne bo na koncu tako, da "vsi" vemo, da v tej različici besedila dvakrat ni presledka (*tri,štiri & osem,devet*), opozoril vas ni pa nihče, vas vseeno opozarjam, čeprav se mi zdi, da so vas »vsi« opozorili.

Komentar 60 1. Zakaj se je v 2. točki {8} spet izmuznil števnik *enajst* (kakor že v SP 2001)?

2. Naj bo še enkrat poudarjeni: števila so besede (pojmovna imena), besede se ne izpisujejo z besedami, temveč s črkami ali števil(il)kami!

Komentar 61 Pri poimenovanjih števil od 12 do 19 bi lahko navedli tudi naglasno mesto.

Komentar 62 Imena števk in števil {8}: pri naštevanju imen števil manjkata dva presledka za vejicama.

Komentar 63 Manjka presledek pri: *tri, štiri osem, devet*

Komentar 64 8. člen: Med *tri* in *štiri* ter *osem* in *devet* manjka presledek za vejico.

Komentar 65 Člen 8: Kako se števila izpisujejo z besedami, gl. poglavje »Pisanje skupaj in narazen«.

Člen 13 itd. O pisanju ločil med deli števil gl. tudi poglavja »Pika«, »Vejica«, »Dvopičje« in »Presledek«

Komentar: So narekovaji v naslovih v utemeljeni, tudi drugod? Ali dajemo naslove v narekovaje? Mislim, da ne.

Komentar 66 Morda bi kazalo dodati še to, da se pri štetju oziroma preštevanju lahko rabi zapovrstje v različnih slovničnih spolih, toda poenoteno, torej bodisi »en, dva, tri ...« ali pa »ena, dve, tri ...« ali »eno, dve, tri ...«

Komentar 67 Pri naštevanju imen za števila je izpadel presledek, in sicer med »tri, štiri« in »osem, devet«.

Komentar 68 »Pri letnicah tisočice lahko izrazimo s stoticami« je malce neposrečeno navodilo, preoblikovati?

Komentar 69 »stično vejico« - ali poznamo tudi »nestično vejico«? Mogoče zamenjati z »obojestično vejico«; enako če se kje pojavi izraz »stična pika«, bi ga bilo treba nadomestiti z »obojestična pika«.

Komentar 70 V 8. točki piše: 'Decimalna števila v slovenščini zapisujemo s stično vejico (2,5 kg), anglosaški prostor uporablja namesto decimalne vejice piko (2.5 kg).'

Pri kontrolnih nalogah iz matematike sem opazil zapis decimalnih števil s piko, ki je nadpisana - uperscript (žal tukaj ne znam zapisati 2.4 na ta način, a pika je v višini zgornjega roba števk 2 in 4). Zakaj učitelji = strokovnjaki to počnejo, ne vem. Mogoče

zato, ker je bi si bila zapisa 2x4 (če za 'krat' uporabimo piko) in 2.4, če uporabimo decimalno piko namesto decimalne vejice, preveč podobna?!

In še: zakaj v slovenskem pravopisu pojasnujete, kako pišejo v anglosaškem prostoru? Je to pomembno za slovenski jezik? (Razen če se tudi slovenski pravopis 'trumpizira' ...)

Komentar 71 {8} Ustrezna imena za števila, ki jih te številke zaznamujejo, so nič, ena, dve, tri, MANJKA PRESLEDEK! štiri, pet, šest, sedem, osem, MANJKA PRESLEDEK! devet. Zapisana večja ali necela števila ipd. imenujemo:

2. s tvorjenkami iz posebnih osnovnih imen: od 12 do 19 = dva-, tri- ... + -najst (dvanajst, trinajst ...), od 30 do 90 = tri-, štiri- ... + -deset (trideset, štirideset ...), od 200 do 900 pa dve-, tri- ... + -sto (dvesto, tristo ...) ipd.

Kje se je »izgubila« 11?

Komentar 72 Premisliti o smiselnosti poglavja Imena števk in števil v celoti. Opombi se s stališča slovenskega pravopisa zdita nesmiselni. Prvi del druge opombe sodi k rabi vejice, drugi del mogoče kot opozorilo pri rabi pike ali pa sploh ne.

Komentar 73 Ustrezna imena za števila, ki jih te številke zaznamujejo, so *nič, ena, dve, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet.* –

Vejica pred štiri in devet je pisana narobe, namreč desnostično.

Komentar 74 Se namerava določilo o vejici, ki označuje milijonice (SP 2001, § 255, 352), (Ali je takšen sklic primeren? Da bi se nanašal na celotno zvezo (vejico, ki ...), bi ga bilo smiselno zapisati za vejico.) povsem opustiti? Meni se zdi zelo pregledna. V pojasnilu bi zvezo »evropskih celinskih« zamenjal s »celinskih evropskih«, ker imata zvezi evropska celina in celinska Evropa drugačen pomenski poudarek.

Komentar 75 s tvorjenkami iz posebnih osnovnih imen: od 12 do 19 = *dva-, tri- ... + -najst (dvanajst, trinajst ...)*, od 30 do 90 = *tri-, štiri- ... + -deset (trideset, štirideset ...)*, od 200 do 900 pa *dve-, tri- ... + -sto (dvesto, tristo ...)* ipd.

ipd. izpustimo, ker je prej povedano vse in so dodane tri pike.

Kako se števila izpisujejo z besedami, gl. poglavje »Pisanje skupaj in narazen«.

O zapisu števil z besedami ... (da bo enako kot v drugih okvirčkih).

ČLEN 9

{9} Števila in dele števil pogosto zapisujemo z besedami ob navajanju tisočev in milijonov (*41 tisoč kubičnih metrov, 10 milijonov prebivalcev*), pri zapisovanju praznikov (*prvi maj*) ali če se pojavljajo na začetku povedi (*Sto žensk na Triglavu*) – izjema so letnice (*1994 je bilo usodno leto.*) in višja števila (*11.049 volivcev je glasovalo za sedanjega župana.*), ki jih zapisujemo s številko tudi na začetku povedi.

Komentar 76 Člen 9: Števila in dele števil pogosto zapisujemo z besedami ob navajanju tisočev in milijonov (*41 tisoč kubičnih metrov, 10 milijonov prebivalcev*), pri zapisovanju praznikov (*prvi maj*) ali če se pojavljajo na začetku povedi (*Sto žensk na Triglavu*) – izjema so letnice (*1994 je bilo usodno leto.*) in višja števila (*11.049 volivcev je glasovalo za sedanjega župana.*) /.../

Člen 13: Pri zapisu tisočic do 9999 meje med tisočicami in stoticami navadno ne zapisujemo (2314), pri višjih številih mejo označujemo s piko (41.000) ali z (nedeljivim) presledkom (41 000). V posebnih položajih in preglednicah, kjer je pričakovana enotnost zapisa, lahko pišemo piko tudi pri številih, nižjih od deset tisoč (5.998, 12.400, 56.200).

Komentar: Zveza višja števila in nižja števila? Matematiki pravijo, da to nista matematična termina.

Formulacije spremeniti v zveze: *tri-, štiri-, petmestna števila*.

Komentar 77 Z besedami → s črkami; gl. komentar k {8}.

Komentar 78 Komentar: Če bi želeli natančno imenovati pohod na najvišjo goro v Sloveniji, bi bilo to v obliki: *Sto žensk na Triglav*. (Pripomba sicer ne zadeva pravilnost vsebine paragrafa.)

Komentar 79 Namesto višja števila bi rabil večja števila.

Komentar 80 pri zapisovanju praznikov (*prvi maj*) → Tule gre za vrstilni števnik. Če ga ne bi tu raje izpustili (pride na vrsto kje drugje?), potem je veliko več kot pri praznikih zapisov vrstilnih števnikov z besedo pred mesto, polčas, stopnja, odstavek ... (GF 2.0), seveda predvsem števnikov prvi, drugi in tretji.

Komentar 81 Morda raje »1991 je bilo usodno leto« ...

ČLEN 10

{10} Zapis s števkami je pogostejši ob okrajšanih merskih enotah (5 kg, 200 km, 41.000 m³), pri navajanju desetletja in stoletja (v osemdesetih letih 20. stoletja ali v 80. letih 20. stoletja ali v 80-ih letih 20. stoletja), pri navajanju ure (ob 8. uri ali ob 8.00) ipd.

Z besedo pogosto pišemo nižja števila (do 10 ali 12), s številko pa višja.

Komentar 82 Ni zapis *80-letih* neustrezen? Zakaj dopustiti tri variante zapisa? Mislim, da je čisto dovolj v *osemdesetih letih* oziroma skrajšano *80. letih*.

Komentar 83 Določilo, kdaj se pišejo števila z besedo in kdaj s številko, bi moralo biti natančnejše: brez prislova pogosto in več možnosti; torej do 10, da bo pri pisanju, urejanju in lektoriranju besedil omogočena enotnost.

Komentar 84 Z besedo pogosto pišemo nižja števila (do 10 ali 12), s številko pa višja.

Možnost izbire za 10 ali 12 bo povzročilo, da bodo lektorski popravki neenotni. Predlagam, da se določi samo ena mejna vrednost.

Komentar 85 Ali pojem osemdeseta leta nekega stoletja res lahko razumemo kot vrstilni števnik? Označujejo obdobje, ne zaporednosti ...

Komentar 86 Primer *80-ih letih 20. stoletja* se mi zdi nepotreben, ker z *-ih* samo razvežemo piko.

Komentar 87 1. Z besedo → s črkami; s številko → s števki (gl. komentar k {8}).
2. Mislim, da se območje »nižjih števil« (za črkovno zapisovanje) razteza vsaj do 19 (ne samo do 12).

Komentar 88 v *osemdesetih letih 20. stoletja* ali v *80. letih 20. stoletja* ali v *80-ih letih 20. stoletja*

Predlagam, da med temi možnostmi prioritizirate eno ali dve. Do zdaj smo tretjo možnost nekako preganjali in dali prednost prvemu zapisu, drugega pa smo uporabili, kadar ni bilo dovolj prostora na voljo. Torej prioritetno smo jih uporabljali, kot so tule navedeni, fino pa je, da tudi v navodilih nakažete, kateri se prednostno

uporablja. Sicer uporabniki odprejo pravopis in rečejo: Evo, piše, v redu je, ne znajo pa presoditi, kaj je bolj/manj primerno, kadar imamo več možnosti.

Mimogrede, pri tem, ko so našete tri možnosti, je treba pred alijem postaviti vejico, saj ne gre več za ločni ali (ali par alijev).

Komentar 89 Ali je zapis *80-ih* popolnoma enakovreden zapisoma *80.* in *osemdesetih*? Torej tudi *20-ega stoletja*?!

Komentar 90 Zapis *80-ih* čutim kot zastarel in bi ga uporabnikom pravopisa navedla kot manj primerne ali celo odsvetovane. Povzroča zmedo pri zapisovanju vrstilnih števk, pojavljajo se številne napačne rabe.

Komentar 91 *ob 8. uri* ali *ob 8.00*; po ISO 8601 se čas piše z dvopičji, *ob 8:00:13* (13 so sekunde), pri čemer se lahko dodajo deli sekunde, npr. *17:12:34,789 6*

Komentar 92 Opozoril bi na načelo bližine: če v zvezi nastopata dve števili, ki bi se po zgornjem vodilu pisali različno, se navadno odločimo za poenoten zapis: *3 ženske* in *91 moških* ALI tri *ženske* in *enaindevetdeset moških*.

Komentar 93 Zapis s številkami je pogostejši ob okrajšanih merskih enotah → bolje: simbolih za merske enote

stoletja (*v osemdesetih letih 20. stoletja* ali *v 80. letih 20. stoletja* → če želite ponazoriti oboje, potem bi morali dodati še različice, v katerih je *20. st.* zapisano z besedo

ČLEN 11

{11} Mesece v datumu pišemo z besedo (*1. maj 2014* ali *1. maja 2014*) ali številko, z vsemi presledki (*1. 5. 2014*).

Le v položajih, ki zahtevajo oblikovno enotnost (npr. v obrazcih, preglednicah), števke do vključno 9 pogosteje pišemo z vodilno ničlo (*01. 05. 2012*), včasih celo stično (*01.05.2012*).

Komentar 94 Predlagamo, da se spremeni oblika trditve, da je bolj razumljiva in nedvoumna: Le v položajih, ki zahtevajo oblikovno enotnost, kot so obrazci in preglednice, /.../. Brez oklepajev in »npr.«, ker s tem postane opredelitev nenatančna.

Komentar 95 »Le v položajih, ki zahtevajo oblikovno enotnost« ali katero drugo enotnost ali drugačen dogovor med snovalci besedila -- ker ravno opozarjate tudi na poglavje o vejici, naj dodam, da bo tam dobrodošel kakšen podoben napotek glede ločil na koncu alinej pri alinejnem naštevanju (stavčna ali nestavčna struktura ipd.). Verjetno posebna točka razprave z lektorji in jezikovnimi svetovalci, ki se s tem spoprijemamo vsakodnevno.

Komentar 96 Zapis stičnega datuma v določenih posebnih položajih se mi ne zdi primeren. Oblikovne stiske se da rešiti tudi drugače s pomočjo smiselne rabe vseh funkcij, ki jih nudijo računalniški program za oblikovanje besedil, tudi Word. Velika pojavnost stičnega zapisa v b獠揚汨柱櫛漚禧璠潮戠泐潰汜揚捩漚潰淶癡漚愜瀠櫛漚4扯榻湓淥柱稠桡整6

Komentar 97 Ali pojem osemdeseta leta nekega stoletja res lahko razumemo kot vrstilni števnik? Označujejo obdobje, ne zaporednosti ... Je morda prišlo do lapsusa, da na koncu SP napotuje na vejico in ne na piko?

Komentar 98 Že tu (pa tudi v {20, 21}) bi bilo treba vsaj omeniti rabo rimskih številčk v datumu.

Komentar 99 Le v položajih, ki zahtevajo oblikovno enotnost (npr. v obrazcih, preglednicah), številke do vključno 9 pogosteje pišemo z vodilno ničlo (01. 05. 2012), včasih celo stično (01.05.2012).

Zakaj sploh pravopisno pravilo, če so dovoljene take izjeme? In kaj pomeni formulacija »pogosteje pišemo«? Se to uporablja splošno, je ta raba dovoljena, je glede na to pravilo/dodatek k pravilu zapisa datuma 1. 9. 2019 sploh pravilen?

Komentar 100 Pri {11} morda dodati še zapis z rimsko številko (1. V. 2014)

Komentar 101 Navedba 'z vsemi presledki' je nejasna.

Komentar 102 Le v položajih, ki zahtevajo oblikovno enotnost (npr. v obrazcih, preglednicah), številke do vključno 9 pogosteje pišemo z vodilno ničlo (*01. 05. 2012*), včasih celo stično (*01.05.2012*).

Pogosteje? Pogosto. Toliko pogosto, kolikorkrat nas k temu prisilijo oblikovalci takih obrazcev. Morda bi pa le formulirali drugače, da se ne bi zdelo, kakor da s tem ni nič narobe.

Komentar 103 predlagam, da se vpelje vsaj še dolgi (long international), po ISO, zapis datuma, npr.: Za računalniške (digitalne) zapise je to bolj priročno, saj poenostavlja urejanje, razvrščanje

Komentar 104 b) ali pa *bé cé čé dé êf gé há jé ká êl êm ên pé êr ês êš té vé zé žé*.

Samo tako črkovanje. Vsi veliki narodi imajo taka imena, le mi smo prešli na polglasnike. Zato naša mladina govori le še *dži-es-em* ... namesto *ge-es-em*

Komentar 105 z vodilno ničlo (*01. 05. 2012*), včasih celo stično (*01.05.2012*); po ISO 8601 se datum piše v obliki YYYY-MM-DD, npr. *2012-05-01*.

Komentar 106 Dodal bi, da se meseci lahko zapisujejo tudi z rimsko številko. Ali sta zapis *1. maj* in *1. maja* povsem enakovredna? Zdi se mi, da postaja nerodilniška oblika nezaznamovana, rodilniška pa slovesna, kadar datum skladijsko ni neposreden del sledeče povedi (v govoru bi to nakazali s premorom, grafično z ločilom – pomišljajem, dvopičjem ali piko – ali izpostavitvijo na rob, npr. v pismu, napisu pod sliko, televizijskem dokumentarcu).

Komentar 107 Mesece v datumu pišemo z besedo: Morda začnite z dnevom: Pri zapisu datuma dan pišemo s številko, mesec pa z besedo ali številko (*1. maj 2014*, *1. maja 2014* ali *1. 5. 2014*). Pri tem pazimo na presledke.

Le v položajih, ki zahtevajo oblikovno enotnost (npr. v obrazcih, preglednicah) → Tole odpira preveč mest. Morda bi bilo zapis z ničlami in brez presledkov bolje odpreti samo takole: Le v položajih, kjer je zaradi računalniške berljivosti v obrazcu predvideno okence za ničle, pri enomestnih številih dodajamo tudi te, celotni zapis pa nima presledkov.

številke do vključno 9 pogosteje pišemo → brez pogosteje?

ČLEN 12

{12} Pri navajanju polne ure imamo več zapisovalnih možnosti (ob 8. uri ali ob 8.00, ob 8⁰⁰, ob 8h ali ob 8^h); ure in minute zapisujemo s stično piko ali nadpisano (ob 8.45 ali ob 8⁴⁵). Če navajamo izmerjeni čas, pogosto zapisujemo tudi sekunde in dele sekund. Med vrednostmi za ure in minute ter minute in sekunde pišemo stično dvopičje (1:07:45); med vrednostmi za sekunde in dele sekund (desetinke, stotinke ...) pišemo stično vejico (3:57,23).

Komentar 108 Pri 3:57,23 predlagam drugo števkovo nam. 7, ker je sedmica tako poševna, da je videti, kot bi bil za njo oz. pred vejico presledek.

Komentar 109 Pri zapisu ure se zastavlja vprašanje, čemu odločitev za kar pet pravih možnosti (ob 8. uri ali ob 8.00, ob 800, ob 8h ali ob 8h). Predlagamo, da se pravilo omeji na največ tri možnosti, ki so ob 8. uri, ob 8.00 in ob 8h, saj: a) pet možnosti zapisa hitro zmede uporabnika, ki ne ve več, kaj je ustrezno in kaj ni, ali pa lahko misli, da je vse prav, in napiše npr. »ob 8ih«; b) kar je nadpisano, je manj uporabno pri računalniškem zapisu in nasploh manj vidno.

Komentar 110 Predlagamo, da pravilu dodate tudi dodatno opozorilo, da je pravih načinov zapisa pri nepolnih urah manj oziroma prva zapisovalna možnost v takem primeru ni pravilna: ob 8.45 uri, pravilno: ob 8.45.

Komentar 111 Zakaj 5 možnosti zapisovanja ure? To vodi v zmedo in neenotno rabo. Predlog: za polno uro ob 8.00 v preglednicah in ob 8. uri v besedilu, za nepolno uro 8.45.

Komentar 112 Kaj pa raba ' in '' za sekunde in minute?

Komentar 113 Tukaj bi bil dobrodošel primer, ki bi zajemal vse, od ure do stotinke sekunde. Če prav razumem, bi bil zapis: ura:minuta:sekunda,desetinka sekunde.

Na stotinko sekunde natančen čas nekega dogodka, denimo trenutek nastopa popolne faze sončnega mrka, bi torej zapisali 12:34:56,78 (če je nastopila ob 12. uri, 34 minut, 56 sekund in 78 stotink). Drži?

Ps. Ali ta paragraf opisuje tudi zapis trajanja dogodka, npr. smučar je progo prevozil v 3 min, 15 s in 2 stotinkah? Bi se to zapisalo 3:15,02? Katero enoto zapisati na koncu, min?

Če popolni sončni mrk traja (od prvega stika lune in sonca do trenutka, ko sonce čisto zapusti lunino senco) 1 h, 5 min, 2 s in 95 stotink, ali bi to trajanje zapisali 1:05:02,95?

Komentar 114 Obhajajo me dvomi glede zapisa ure 8h v stični obliki. Če je h enota (hora), bi se morala pisati - kot druge enote - nestično (8 m, 8 kg), torej 8 h. Drugače je seveda, če h zapišemo nadpisano; v tem primeru je stičnost razumljiva.

Komentar 115 Veseli me, da boste dodali zapis z dvopičjem, saj je bilo v preverjanjih matematike kar nekaj hude krvi zaradi tega. Mogoče bi bilo dobro napisati tudi, ali je obvezen dvomesten zapis ali je lahko enomesten (1:7:45 ali nujno 1:07:45) - in zakaj pri 1 ni dvomestno, pri 07 pa (in, ali je nujno).

Komentar 116 Predlagam, da se zapis ure in časa poenostavi in se uporablja le stično dvopičje. Saj se v praksi zapis s piko hitro zameša z zapisom datuma. Drugi razlog je stvarna raba, saj je dvopičje podprto v večini programske opreme in operacijskih sistemov. Nemški zapis je do leta 1995 uporabljal piko, nato pa v korist standardu ISO 8601 piko zamenjal z dvopičjem, kar omogoča bolj preprosto in enotno strojno obdelavo.

Komentar 117 Morda dodati še obliko »ob 8«, ki ustreza verjetno še najbolj razširjenemu glavnoštevniškemu načinu izražanja časa »ob osmih« ...

Komentar 118 Če se ure, minute in sekunde ločijo z dvopičjem, bi se zaradi načela doslednosti morale tudi ure in minute ločiti z dvopičjem (npr. 8:45) in ne s piko, kot navajate.

Komentar 119 Pravopis za zapis ure omenja stično piko, danes pa v uporabi prevladuje dvopičje. Morda bi bilo primerno dovoliti tudi uporabo slednjega.

Komentar 120 /.../ ure in minute zapisujemo s stično piko ali nadpisano (ob 8.45 ali ob 845).

Komentar: Je mogoče razumeti, da tudi ure zapisujemo nadpisano? Mogoče: ali minute ob urah nadpisano.

Komentar 121 Se pravila ne bodo opredelila do pogosto (neustrezno) rabljenega načina zapisa ure v napisih (delovni čas) in vabilih ter obvestilih: ob 8:00?

Komentar 122 Kaj pa, če v zapisu ni sekund, torej so samo ure in minute? Se lahko ravno tako uporablja dvopičje (8:45) ali samo piko (8.45)?

Komentar 123 Ob navedeni peternici je mogoč tudi sistemski zapis »ob 8-ih«. Predlagam, da se doda priporočilo za rabo v širši javnosti: *ob 8. uri ali 8.00 ali 8h*. Različica ob 8:00 kaže na prenos grafične podobe iz dejanskosti, s čimer nakazujemo posebne dogajalne okoliščine, zato je primerna za leposlovje. Pri tem členu bi dodal tudi izgovor zgloda 8.15 in 8.45: *Ura je četrť na devet ali četrť/petnajst (minut) čez osem oz. ura je tri četrť na devet ali četrť/petnajst (minut) do devetih*. Ta starejši način podajanja časa se mi zdi vredno ohraniti v zavesti, ob tem pa opozoriti še na primorsko pokrajinsko posebnost, namreč izgovor 9.30 [devet in pol] nam. [pol desetih], ter napako ob 8.30 uri. Ali obstaja priporočilo glede izgovora 8.25: je pet (minut) do pol devetih oz. pet pred poldeveto (uro) primerna raba v formalnem govornem položaju?

Komentar 124 pišemo stično vejico (3:57,23) → To se mi zdi dobra rešitev, bi bilo pa dobro opozoriti, da je treba pri neprvi številki (minutah) pisati ničle (kot je v zgledu 1:07:45).

ČLEN 13

{13} Pri zapisu tisočic do 9999 meje med tisočicami in stoticami navadno ne zapisujemo (2314), pri višjih številih mejo označujemo s piko (41.000) ali z (nedeljivim) presledkom (41 000). V posebnih položajih in preglednicah, kjer je pričakovana enotnost zapisa, lahko pišemo piko tudi pri številih, nižjih od deset tisoč (5.998, 12.400, 56.200).

O pisanju ločil med deli števil gl. tudi poglavja »Pika«, »Vejica«, »Dvopičje« in »Presledek«.

Komentar 125 V poglavju Zapis števil z besedami sta navedena dva izraza, in sicer »višja števila« in »posebni položaji«. Predlagamo, da se izraza zamenjata z natančnejšo opredelitvijo, in sicer da se zapiše namesto »pri višjih številih« tako: »pri številih od vključno deset tisoč dalje«. Uporabniki bi tako vedeli, kaj to pomeni, zato bi lažje in hitreje pravilo sprejeli in uporabljali – vsekakor pa sta kakovostni napotek omemba preglednic in poudarek na poenotenju zapisa.

Predlagamo tudi, da se doda podatek, da nedeljivi presledek velja predvsem za matematično vedo. Ni namreč razloga za širšo uveljavitev nedeljivega presledka,

kljub temu da tudi SP 2001 (§ 257) navaja, da lahko piko pri strojnem tisku števil nad deset tisoč nadomeščamo s presledkom (danes je večinoma vse »strojno«). Če bi navedeni »drugi predlog« upoštevali, bi s tem: a) olajšali pravilo zapisa za uporabnike (saj bi namesto dveh pravil veljalo eno in bi s tem zmanjšali zmedo); b) dali večjo moč veljavnosti »tehnični piki«, ki jo omenjate tudi v {22} in v zvezi s tem v utemeljitvah, in c) upoštevali zapis, ki je v rabi pogostejši (Gigafida prikaže zapis »10.000« v 98,8 % primerov in zapis »10 000« v le 1,2 % primerov).

Komentar 126 Pri zapisu tisočic do 9999 meja med tisočicami in stoticami navadno ne zapisujemo (2314), pri višjih številih mejo označujemo s piko (41.000) ali z (nedeljivim) presledkom (41 000). V posebnih položajih in preglednicah, kjer je pričakovana enotnost zapisa, lahko pišemo piko tudi pri številih, nižjih od deset tisoč (5.998, 12.400, 56.200).

Komentar: Zveza *višja števila* in *nižja števila*? Matematiki pravijo, da to nista matematična termina.

Formulacije spremeniti v zveze: *tri-*, *štiri-*, *petmestna števila*.

Komentar 127 Še en komentar iz prakse: ta navedba v SP vsaj meni reši veliko težav s pojasnjevanjem naročnikom in avtorjem. Odlično, zelo praktičen napotek.

Komentar 128 Črtati številki 12.400 in 56.200, ker ne ustrezata uvodnemu besedilu (»nižji od deset tisoč«).

Komentar 129 Po zgledu opombe pod točko {8} dodati:

V anglosaškem prostoru se meja med sto tisočicami, tisočicami in stoticami zapisuje z vejico (325,000,000).

Komentar 130 Zakaj možnost zapisa visokih števil z nedeljivim presledkom? Čisto ustrezno je do 10.000 brez pike (izjema računovodski zapisi in grafi, tabele), nato s piko.

Komentar 131 Pri zapisu tisočic do 9999 meja med tisočicami in stoticami navadno ne zapisujemo (2314), pri višjih številih mejo označujemo s piko (41.000) ali z (nedeljivim) presledkom (41 000). V posebnih položajih in preglednicah, kjer je pričakovana enotnost zapisa, lahko pišemo piko tudi pri številih, nižjih od deset tisoč (5.998, 12.400, 56.200).

PRI TEM PRAVILU bi bilo treba upoštevati besedila, ki navajajo statistične podatke ali pa poslovne rezultate in podobno, skratka, v katerih mrgoli števil.

V takih primerih je zapis tisoč s piko zelo dobrodošla pot k večji berljivosti, zaradi logike stvari. Če kdo ni dovolj pozoren, lahko 1000 pomotoma hitro prebere kot 10000. Če pa ima zapisano piko (1.000), pa je besedilo lažje berljivo in je možnost napak pri branju manjša.

Če gre za leposlovna besedila, pa je tako ali tako lepše, če se tisočice (ipd.) izpišejo - dva tisoč.

Komentar 132 »lahko pišemo piko tudi pri številih, nižjih od deset tisoč« Zakaj v oklepaju navajate le eno tovrstno število, nato pa še dve večji števili, pri katerih dileme ni (12.400, 56.200)? To bo uporabnike zmedlo.

Komentar 133 Lahko → rajši.

Komentar 134 v osemdesetih letih 20. stoletja ali v 80. letih 20. stoletja ali v 80-ih letih 20. stoletja

Predlagam, da med temi možnostmi prioritizirate eno ali dve. Do zdaj smo tretjo možnost nekako preganjali in dali prednost prvemu zapisu, drugega pa smo uporabili, kadar ni bilo dovolj prostora na voljo. Torej prioritetno smo jih uporabljali, kot so tule navedeni, fino pa je, da tudi v navodilih nakažete, kateri se prednostno uporablja. Sicer uporabniki odprejo pravopis in rečejo: Evo, piše, v redu je, ne znajo pa presoditi, kaj je bolj/manj primerno, kadar imamo več možnosti.

Mimogrede, pri tem, ko so našteje tri možnosti, je treba pred alijem postaviti vejico, saj ne gre več za ločni ali (ali par alijev).

Pri zapisu tisoč do 9999 meje med tisočicami in stoticami navadno ne zapisujemo (2314)

S tem navodilom se ne strinjam, tudi do deset tisoč pišemo vejico. Odvisno od rabe. Do zdaj pravila ni bilo in naenkrat bo ta zapis postal nepravilen. Navedba na koncu odstavka: v posebnih položajih ... za ta namen ne zadošča. Ne vidim težave/ovire, zakaj ne bi pike pisali tudi v številkah do 10.000.

Ne bi bilo slabo dodati, da so zapisi višine iz geografije tule izjema in se dosledno pišejo stično, brez vsakršnega vmesnega znaka/presledka. Triglav tako nikoli ne bo visok 2.864 m ali 2 864 m, ampak izključno 2864 m.

Komentar 135 Pri zapisu tisoč do 9999 meje med tisočicami in stoticami navadno ne zapisujemo (2314), pri višjih številih mejo označujemo s piko (41.000) ali z

(nedeljivim) presledkom (41 000). V posebnih položajih in preglednicah, kjer je pričakovana enotnost zapisa, lahko pišemo piko tudi pri številih, nižjih od deset tisoč (5.998, 12.400, 56.200).

Števili 12.400 in 56.200 (seveda) nista manjši od 10.000. In zakaj so števila vedno višja in nižja, ne večja in manjša? Če me torej k pisanju s piko ne sili kak obrazec, je zapis denimo 9.756 kg napačen ali vsaj odsvetovan?

Komentar 136 z (nedeljivim) presledkom (41 000)

to je sedaj mednarodni standard

ČLEN 14

{14} Kadar nastopajo številke in črke kot oznake, simboli ali imena (avtocesta A1, format A3, tipka F3, skupina G20), jih pišemo stično, ne glede na to, ali je črka mala ali velika (Živi na Maistrovi cesti 12a. – Lovca je postavil na polje a5. – Poučuje francoščino na ravneh A1 in A2.), oziroma ne glede na zaporedje (svinčnik z oznako 2B). V nekaterih primerih je številka podpisana ali nadpisana (vitamin B₁₂, CO₂, ton C₂, m²).

Komentar 137 1. V naslovu so ŠTEVKE, v besedilu pa številke. Uskladiti.

2. Ponazoritev za nadpisano ali podpisano zvezo črk in števk je prešibka (tip m2), potrebna bi bila vsaj dva primera.

Komentar 138 Kaj pa zapis »P+R parkirišče«? V rabi (napisih) je parkirišče na drugem mestu, poleg tega je plus obojestranskostranski. Bo tako postalo tudi normirano?

Komentar 139 Pohvalno je, da je končno določen zapis hišne številke, manjka pa še normiran zapis telefonskih števil, to je zelo pogosto vprašanje, ali obstaja normiran zapis telefonske številke.

Komentar 140 Hvala za napotke za govor oziroma izgovor. Zelo dobrodošlo!

Komentar 141 Koristno bi bilo prebrati v priročniku, kako lahko beremo 2020 (poleg dva tisoč dvajset): dva dvajset ali dve (?) dvajset ali dvajseto dvajset ali dvajset dvajset? (Anketno vprašanje – zagotovo bi bili zelo zanimivi odgovori.) To bi bil korak v prihodnost; sodobni priročnik.

Komentar 142 Tu bi dodal sklic na Krajšave, člen V preteklosti so se nekatere take zveze pisale narazen (*G 20* za *Group 20*) in lahko se zgodi, da se bo nekoč takšno zapisovanje spet pojavilo – bo dopustno, tudi če ni jasne pomenske razlikovalnosti? Pri vitaminih obstajajo dvojnice z neizpostavljeno številko (*B12* in *B12*). Dobrodošel bi bil člen o branju črkovno-števkovnih zvez (*A2* [á-dvé], vendar morda *2B* [dvá-b] in *CO2* [cé-ó-dvá]; *A++* [á dvákrat plús] ali [á dvá plúsa] ali [á plús plús]?).

ČLEN 16

{16} Pri letnicah tisočice lahko izrazimo s stoticami, tako da lahko npr. 1926 beremo *tisoč devetsto šestindvajset* ali *devetnajststo šestindvajset*.

Komentar 143 Zanima me, ali gre za v knjižnem jeziku enakovredno izbiro. Kot gledališki lektor v praksi opažam, da se oblika »tisoč devetsto ...« uporablja kot »nevtralna«, oblika »devetnajsto ...« pa v nekem smislu »privzdignjeno« oziroma ozkoknjžno.

Komentar 144 Glede na to, da smo v 3. tisočletju, bi bilo primerno omeniti, če je primeno/pravilno brati npr. *leto 2019* kot »dvajsetsto devetnajst«. Ali če je to v redu samo za leta od 2100 naprej do 2999 (enako kot od 1100 do 1999), ker tudi 1050 se ne bere kot »desetsto petdeset« – vsaj ne vem, da bi se lahko.

Komentar 145 »Pri letnicah tisočice lahko izrazimo s stoticami« je malce neposrečeno navodilo, preoblikovati?

Komentar 146 Boste kaj omenili (in »okvalificirali«) že zelo razširjeno »modo« tipa 2023 = dvajset triindvajset?

Komentar 147 Branje 'števil'? Zakaj ne branje 'števil'?

Komentar 148 Predlagam dodatek še za letnico 2020 ipd., ki se pogovorno bere [dva dvajset], namesto [dva tisoč dvajset].

Komentar 149 Pri letnicah tisočice lahko izrazimo s stoticami, tako da lahko npr. 1926 beremo *tisoč devetsto šestindvajset* ali *devetnajststo šestindvajset*. → Dodati tudi možnost dvajset dvajset?

ČLEN 17

{17} Decimalna števila beremo tako, da besedo *cela* prilagajamo celemu delu števila, npr. 2,5: *dve celi (enoti), pet (desetink)*; 6,01: *šest celih ena stotinka ali šest celih nič ena*. Kadar decimalnemu številu sledi simbol (19,3 %; 1,2 kg), ga pri branju razvežemo v roditeljsko obliko: *devetnajst celih tri odstotka; ena cela dve kilograma*.

Kadar ima enota še podenote, lahko decimalno število beremo tudi tako, da del za vejico pretvorimo v podenoto, npr. 3,5 €: *tri cele pet evra ali tri evre, petdeset centov ali tri evre in pol*; 9,25 km: *devet celih petindvajset kilometra ali devet kilometrov, dvesto petdeset metrov*.

Komentar 150 Mislim, da pravilo o branju števil ne spada v pravopis (kvečjemu kot opomba pod črto, če je treba kakšno pravilo dodatno pojasniti)

Komentar 151 1. Pred izrazom npr. je treba vrniti dopolnilno določilo, da tudi besede za decimalno vejico (desetinka, stotinka idr.) prilagajamo ustrezni številski vrednosti (npr. desetinka, desetinki, desetinke, desetink).

2. Uskladiti rabo vejice v drugi in peti vrstici {17}.

Komentar 152 Zakaj se pri branju z besedo za decimalko ne reče npr. ... tri desetine odstotka (da se ve, zakaj je tako)

Komentar 153 Opažam, da branje številskih decimalnih izrazov veliko (javnim) govorcem povzroča težave. Razmislite, ali bi bilo treba pri izpisanih primerih zapisati tudi besedo »desetin«, pa vsaj v oklepaju: devetnajst celih tri (desetine) odstotka.

Poleg tega na nacionalnem radiu opažam različno branje večmestnih decimalnih števil, zlasti pri spreminjanju cen pogonskih goriv. Primer: »Cena dizla pa ostaja nespremenjena 1,257 evra za liter.« Kako prebrati to številko: ena cela dve pet sedem evra ali ena cela dvesto sedeminpetdeset evra?

Komentar 154 'šest celih ena stotinka' - manjka vejica pred ena, ali pa in med celih in ena

Komentar 155 Pri zgledu z *evri* je treba opozoriti, da je zgled v tožilniški vezavi (*plačati, dobiti 3,5 evra*). Imenovalniški primeri so navadno določeni z glagolom: Na mizi je bilo 3,5 evra [tri cele pet]. Kljub temu razmišljam tudi o možnosti *trije evri* in

pol, podobno kot *Pretekel je 1,5 km*. lahko preberemo [ena cela pet] ali [en kilometer in pol]. *9,25 km* bi lahko prebrali tudi [devet celih četrť kilometra] ali [devet kilometrov in četrť].

ČLEN 18

{18} Poleg arabskih števk uporabljamo tudi rimske: **I, V, X, L, C, D, M**.

Komentar 156 Bi obrazložili še katero število predstavlja posamezna rimska števka, kako jih sestavljamo v višja števila?

Komentar 157 Namesto izraza rimske števke bi rabil uveljavljenega rimske številke. Morda dodati še tisočkratne oblike z nadpisano črtico (= 5000, = 100.000) in variantni znak za 1000 (ↀ).

ČLEN 20

{20} Z rimskimi številkami zapisana števila uporabljamo kot del imena pri imenih vladarjev (**Jožef II.**, **Ludvik XIV.**), papežev (**Pij XII.**), vrhov v istoimenskem pogorju (**Anapurna I**, **Anapurna II**), industrijskih izdelkov (**Delta III**, **WV Golf IV**) ipd.

Komentar 158 Zatipek *WV* anmesto *VW* pri: *WV Golf IV*

Komentar 159 Pozdravljeni! Menim, da bi bilo dobro popraviti *WV* v *VW* (*Volkswagen*, ne *Wolksvagen*). Lep dan!

Komentar 160 Lahko bi opozorili še, da morajo za rimskimi številkami, kadar označujejo vrstilne števnike, prav tako biti pike kot pri arabskih, to namreč pogosto sprašujejo tujci, ki se učijo slovenščino, pa tudi slovenski študentje niso prepričani, ali pika mora biti ali ne.

ČLEN 21

{21} Rimske številke poleg arabskih uporabljamo tudi pri zapisovanju športnih kategorij ([divizija III](#)), težavnostnih stopenj v alpinizmu ([VIII](#), [IX-](#)), stopenj nadgradnje izdelkov ([Pentium III](#)), študijskih predmetov ([predmet Uvod v medicino II](#)), številknjig/zvezkov ([Etimološki slovar slovenskega jezika I](#)), (uvodnih) strani, poglavij, letnikov revij ([Uvod v SSKJ, str. IV](#); [Družboslovne razprave XXX \(2014\)](#)), imenih prireditev, zborovanj in zgodovinskih dogodkov ([XXVIII. olimpijske igre](#), [IV. lateranski koncil](#), [II. svetovna vojna](#)), imenih različnih besedil in skladb ([IV. simfonija – Abbreviata](#)).

Pri imenih, kjer je številka del imena ali stalni pridevek, lahko številko zapišemo z besedo: [Henrik Osmi](#), [Ludvik Štirinajsti](#), [Jožef Drugi](#); [Tretji brižinski spomenik](#) proti [Brižinski spomeniki](#).

Komentar 161 Dodatek »proti Brižinski spomeniki« ni razumljiv, zato bi ga črtali.

Komentar 162 *Ludvik Štirinajsti* se redko piše z besedo. Zakaj izpostavljati ta primer?

Komentar 163 Pri imenih sodobnih prireditev se redko uporabljajo rimske številke. Druga svetovna vojna je najpogosteje uporabljena kot beseda, potem s številko 2., rimska II je redka - morda bi veljalo na to opozoriti. Simfonije se najpogosteje pišejo z besedo (*Deveta simfonija*), nato s številko (*9. simfonija*), najredkeje z rimsko številko - ne vem, ali je smiselno, da je ta primer tako izpostavljen.

Komentar 164 *Henrik Osmi* ipd. je nenavaden zapis, dodati kazalko na Raba velike zacetnice.

Komentar 165 1. nadgradnje --> izboljšave, izpopolnitve, razvoja.

2. številka --> števnik; številko --> besedo; z besedami --> s črkami. Gl. kometar k {8}.

3. spomeniki --> spomeniki III.

Komentar 166 Pri imenih, kjer je številka del imena ali stalni pridevek

Predlagam popravek raje zapis: Pri imenih, pri katerih je ... (ne kjer).

Komentar 167 morda raje »Tretji brižinski spomenik nasproti Brižinski spomeniki« kot »proti« ..

Komentar 168 Mogoče pri rimskih številkah dodati opombo, kdaj se za številko piše pika.

Komentar 169 Dodal bi, da se rimske številke rabijo tudi za zapis mesecev (1. maj ali 1. V.) in poudaril, da se z njimi zapisuje zaporedna oznaka pri vladarjih (stalni pridevek oz. imenski dodatek), pri čemer številki sledi pika (v angleščini ji ne). Oznaka I. je neobvezna, če ne obstaja tudi soimenjak št. II. Ali je zaporedna številka sicer obvezna? Verjetno je raba odvisna od sobesedila.

ČLEN 22

{22} Kadar različne dele besedil notranje podrobneje členimo s številkami (arabskimi in rimskimi) ali kombinacijo števil in črk (1.1; XII.3, 2.b, III.A), je pika rabljena tehnično, in sicer stično, npr. [poglavje 1.2.1](#); [člen 3.a](#), [III.a kategorija](#). V takih primerih tehnična in vrstilna pika torej sovpadeta.

Komentar 170 Zdi se, da je na spremembo pravil vplivala zlasti praksa zapisovanja v pravnih besedilih. Predlagamo, da se upošteva **pravorečna rešitev** (zapis vrstilne pike za številko, črke pa za presledkom (3. a člen)) namesto tehnične, ki ju obe navajate v utemeljitvah.

Pravorečna rešitev je ustrežnejša, ker:

a) naj bi se pravopisna pravila in pravorečna pravila smiselno povezala ter medsebojno čim bolj podpirala;

b) je pomensko ustrezna (tudi pretvorba v zapis z besedami bi bila ustrežnejša, in sicer: »tretji a člen«, ne pa »tretjia člen«), kar pa težko trdimo za tehnično rešitev, pri kateri funkcionalnost (sploh če je to mišljeno kot funkcionalnost zaradi enega presledka manj), ki jo omenjate v utemeljitvah, ne more imeti prednosti pred pomensko ustreznostjo pike kot simbola za vrstilnost; c) umanjka opredelitev, kaj je to »tehnična pika« (nekaj o tem je dobro napisano v Jezikovni svetovalnici (<https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/1490/zapis-nepolne-oz-necele-ure>), medtem ko je »vrstilna pika« vsaj v SP 2001 (§ 251) opredeljena kot »neskladenjska raba pike, kadar zaznamujemo vrstilne števnike«, tehnična ne. Morda boste v poglavju Ločila še razširili vsebino in bo tam priložnost, da se ta izraz znova uporabi in razloži.

Komentar 171 1. ENOT → BESEDILNIH ENOT

2. Za besedo besedil vriniti: (npr. odstavke, alineje).

3. Na koncu {22} dodati: »Če členitev nakazujemo s črkami, za njimi ne pišemo pike, temveč zaklepaj.« (Morda s ponazoritvijo.)

Komentar 172 Spoštovani, pregledala sem tudi utemeljitev te spremembe, pa ne razumem, kaj je »tehnična pika«. Vnaprej hvala za dodatno pojasnilo in lep pozdrav.

Komentar 173 Stalno študentsko vprašanje, ko se učijo strokovnega pisanja, je, zakaj zadnja številka pri 1.2.1 nima pike, to je tudi pogosta napaka pri številčenju poglavij, namreč da pika stoji tudi pri zadnji številki. Mogoče bi veljalo opozoriti, zakaj pike ni, tako bi prišlo bolj v zavest, da je ni, ker uporabniki pogosto spregledajo, da zadnje pike ni.

Komentar 174 Lahko bi opozorili še, da morajo za rimskimi številkami, kadar označujejo vrstilne številke, prav tako biti pike kot pri arabskih, to namreč pogosto sprašujejo tujci, ki se učijo slovenščino, pa tudi slovenski študentje niso prepričani, ali pika mora biti ali ne.

Komentar 175 Pritrjujem razmišljanju v komentarju, vendar s pridržkom, da pomenska izpraznjenost zapisa dovoljuje drugačno branje, kot bi ga sicer narekoval zapis. Pri ustavnem členu 3.a gre za isti vrivek kot pri novi hišni številki, ki zraste med hišama 3 in 4. Pričakovali bi preštevilčenje stare številke 3 v 3a ter novo številko 3b, pa je ob hiši 3 zgolj dodana 3a. Zdi se mi, da je črka a tu rabljena pomensko izpraznjeno, saj sicer označuje prvo črko abecede, tu pa ne označuje prve hiše s številko 3 (razen če privzamemo, da ima odsotnost znaka prednost, le da ničle ne izpisujemo, ker bi potem morali napisati 3,0?). Če torej a ni pomensko zvezan s številko 3, ampak zgolj označuje vrinjeni člen, ni treba, da se bere skupaj s številko 3. Namesto *tretji a člen* bi bilo torej smiselno brati *tretji člen a* (v pomenu tretji člen – dodatek), pri čemer se a nanaša na tretji člen, ne zgolj na člen (kakor se pri 3.a a v resnici ne nanaša le na zaporedje, je pa številki dodan, ker je razlika najhitreje opazna, funkcija je torej povsem grafičnega značaja). Takšna rešitev sicer ni potrjena v rabi, pač pa člen 3a, ki se mi zdi ustrezna in ji ne bi nasprotoval – veliko jezikov pridevnike obravnava drugače v prilastkovni in povedni rabi, npr. nemščina. Težava nastopi le, če so člani sprva pisani vrstilno, ampak razlika v položaju samo še poudari kasneje dodano (kar napravi že pripisana črka). Elegantnejša rešitev bi bila vsebinska

razširitev najsorodnejšega, v danem primeru torej 3. člena. Je pa res, da omenjeno ločevanje izhaja iz misli, da a moti naravno pomensko povezavo in je smiselno, če funkcionira vrstilno, proti čemer govori njegova tehnična narava. Vseeno se mi zdi takšna raba moteča v naslednjem primeru: *ob tretji razvojni osi Velenje–Šentrupert obstaja še razvojna os Škofljica–Kostel*, ki se v pojavlja kot 3.a/3 a/3a razvojna os in razvojna os 3A (podobna dvojnost s tretji a in tri a obstaja v govoru). Možnosti 3a/3 a os se mi zdita najmanj primerni.

ČLEN 23

{23} Med najpogostejša pisna znamenja sodijo ločila, npr. pika (.), vejica (,), vprašaj (?) ipd.

Komentar 176 »sodijo« >> spadajo (gl. SP 2001)

Komentar 177 »sodijo« SP 2001 daje prednost sopomenskemu glagolu »spadati« pred »soditi« (ki ima povrh lahko tudi čisto drug pomen).

ČLEN 24

{24} Glede na stičnost, tj. prisotnost oziroma odsotnost presledka na levi oziroma na desni, so ločila – tako kot druga pisna znamenja – lahko stična (levostična, (obojestransko) stična, desnostična) ali nestična.

Komentar 178 Kdaj pa je katero locilo sticno ali ne? Dodati vsaj, kje to lahko najdes.

Komentar 179 Za besedo »ločil« vriniti: »in več o stičnosti«

Komentar 180 Moti podvajanje enakega oklepaja.

ČLEN 25

{25} V matematiki poleg števk uporabljamo še druga znamenja: za vrste in razmerja matematičnih vrednosti ter za matematične operacije, npr. plus/in (+), minus/manj (-), enačaj (=), deljeno (: ali /), množeno/krat (\times ali \cdot), ulomkova črta (—), neskončno (∞), koren ($\sqrt{\quad}$). Med matematična znamenja uvrščamo tudi znamenja za odstotek (%), stopinjo ($^{\circ}$), minuto ($'$) sekundo ($''$). Zlasti geometrija si pomaga še z grškimi črkami $\alpha, \beta, \gamma \dots$

Komentar 181 Predlagam, da se pri {25} doda tudi znamenje za razliko, grško *delta* Δ . Znamenje se uporablja tako v fiziki kot matematiki. Znamenje stoji pred količino in je desnostično. Torej razlika tlakov je Δp .

Komentar 182 Člen 25: V matematiki poleg števk uporabljamo še druga znamenja: za vrste in razmerja matematičnih vrednosti ter za matematične operacije, npr. plus/in (+), minus/manj (-), enačaj (=), deljeno (: ali /), množeno/krat (\times ali \cdot), ulomkova črta (—), neskončno (∞), koren ($\sqrt{\quad}$). Podobno člen 26.

Komentar: Se v osnovnih šolah še uporablja »in« za plus in »manj« za minus?

Komentar 183 Najbrž bi bilo dobro takoj pojasniti, da gre tu za kotno stopinjo, medtem ko imamo v {26} očitno temperaturno (Celzijevo) in potem v {29} oboje in še napoved za {35} Druga pisna znamenja.

Komentar 184 Med matematična znamenja uvrščamo tudi znamenja za odstotek (%), stopinjo ($^{\circ}$), minuto ($'$) sekundo ($''$).

Komentar: Ali bi bilo smiselno glede na to, da imamo minute in sekunde tudi kot časovne enote, dodati zraven samostalnika stopinja, minuta in sekunda pridevnik koten: kotna stopinja, kotna minuta in kotna sekunda? Ali pa pridevnik dati v oklepaj: (kotna) stopinja, (kotna) minuta in (kotna) sekunda?

Za zaklepajem pri znamenju za minuto manjka vejica.

Komentar 185 Paragraf 1: /.../ in drugih enot (druga pisna znamenja), kot so matematična (+, -), logična (\Rightarrow, \wedge), izpostavna (2, **), diakritična (', ~, ^), korekturna (\perp , korekturno znamenje), znamenja za vrednosti (%), stopinjo ($^{\circ}$), denarne enote (€), /.../

Med matematična znamenja uvrščamo tudi znamenja za odstotek (%), stopinjo ($^{\circ}$), /.../

Komentar: V paragrafu 1 sta znamenji za odstotek in stopinjo osamosvojeni kot znamenja za vrednosti, v paragrafu 25 pa sta uvrščeni med matematična znamenja. Uskladiti.

Komentar 186 V matematiki poleg števk uporabljamo še druga znamenja: za vrste in razmerja matematičnih vrednosti ter za matematične operacije, npr. plus/in (+), minus/manj (–), enačaj (=), deljeno (: ali /), množeno/krat (\times ali \bullet) /.../

Pri enačaju (mi) manjka – sploh ker je tako tudi pri drugih znamenjih – enačaj/JE ENAKO (=).

Komentar 187 Pri koncu stavka manjka »in«.

Komentar 188 Dodal bi matematični deljaj \div (isti pomen ima ulomkova črta, lahko tudi brez števca in imenovalca). Navedeni so seveda le najpogostejša znamenja (prim. https://www.rapidtables.com/math/symbols/Basic_Math_Symbols.html).

ČLEN 26

{26} Kadar uporabljamo matematični znamenji plus (+) in minus (–) za ponazarjanje absolutnih vrednosti, ju pišemo stično s številko (–10 °C; vrednost indeksa +3,45). V matematičnih enačbah je raba nestična ($3 \times 5 = 15$, $25 : 5 = 5$, $100 - 10 = 90$, $45 + 15 = 60$).

Komentar 189 S stičnima znakoma + in – ponazarjamo predznak števila in ne absolutno vrednost števila. Absolutna vrednost ponazorimo s simbolom | (npr: |–3|). Mogoče bi bilo v {25} primerno dodati tudi znamenje |.

Komentar 190 Krat se zapisuje tudi s piko, torej ne samo z x, zato predlagam, da dodate tudi piko.

Komentar 191 Namesto »za ponazarjanje absolutnih vrednosti« bi morale pisati »za zapis predznačenih števil«, ker govorimo o prikazu števil in ne vrednosti in ker govorimo o zapisu in ne »ponazarjanju«.

V matematiki beseda »ponazorimo« pomeni, da podamo primer ali skico, ki pojasni situacijo ali kak splošen pojem.

Pomembna je tudi razlika med naslednjimi pojmi:

- števka (znaki 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 in 9, če uporabljamo desetiški sistem)

- številka (zaporedje števk, s katerim zapišemo število)
- število (abstraktni matematični pojem, pomen številke)

Verjetno je avtor uporabil zvezo »absolutna vrednost« kot nasprotje »relativni vrednosti«, vendar je v tem kontekstu to neprimerna kvalifikacija, saj lahko govorimo o predznakih relativnih vrednosti, npr.: +30 % in -10 %.

Komentar 192 Dodal bi »[pri enačbah] in izrazih«. Pri izrazu je edina neznanka končna vrednost, ni pa algebrskih znamenj. V nekaterih primerih ni najbolj jasno, ali je mišljena absolutna vrednost: *Rast produktivnosti je bila +()5 %*. (S stičnim () nakazujem možnost presledka – bi lahko to označil kako drugače?) Z izpisanim znamenjem bi bila poved povsem sprejemljiva brez znaka: *Rast produktivnosti je bila petodstotna*.⁷ Podobno je pri delih izrazov, ki niso matematični v ožjem smislu, npr. metoda 3 x 3 (Slovenski smučarski slovar), košarka 3x3 (tudi 3X3, vir KZS, <http://www.kzs.si/clanki/Novice/Kosarka-3x3/id/63>), dobitek 3x3 (loto, https://www.loterija.si/LOTERIJA,,igre,igre_z_zrebanji,3x3_plus_6,3x3_plus_6.htm). Poleg pojasnila o branju takšnih znakov (*košarka 3x3* se pogosto bere [tri na tri], tudi [trije proti trem]) je zanimivo še vprašanje morebitne razlike med 3x [trikrat] in 3-x [trikraten].

Komentar 193 ($3 \times 5 = 15$, $25 : 5 = 5$, $100 - 10 = 90$, $45 + 15 = 60$). → Mogoče samo zamenjajte zglede tako, da bodo sledili besedilu – najprej +, nato – ...

ČLEN 27

{27} Pisna znamenja za odstotek (20 %) in promil (16 ‰) pišemo nestično.
--

Komentar 194 *Promil : promile*

Komentar 195 *Promil → promile*

ČLEN 28

{28} POSEBNOST

V položajih, ki zahtevajo kratkost izražanja, pridevniško tvorjenko tipa **50-odstotni** ali **petdesetodstotni popust** zapišemo s števkami in znamenjem, ki ju povežemo s stičnim vezajem, npr. **Izkoristite 50-% popust.**

Komentar 196 Naš prvi predlog je, da se ob uveljavitvi novega pravila, tj. stičnega zapisa z vezajem in znakom za odstotek, v utemeljitvah opredeli: »položaji, ki zahtevajo kratkost izražanja« in da se poleg »Izkoristite 50-% popust« navedeta vsaj še dva primera. Več primerov namreč lahko omogoči razumevanje pravila, s tem pa se prej zagotovi in uporabniku olajša upoštevanje pravila.

Naš drugi predlog je, da se del besedila – »slogovni napotek«, ki ste ga zapisali v utemeljitvah, zapiše v pravilih, ker:

a) je to pomemben podatek oziroma pomembno pravopisno priporočilo, ki, kot ustrezno pojasnjujete v utemeljitvah, »uporabnika usmerja k izpisovanju enot z besedami, kar olajšuje branje besedila« (tudi v SP 2001 je naveden le zapis »100-odstoten« v poglavju o stičnem vezaju (§ 417) in v poglavju o zloženkah (§ 521), ne navaja pa drugih oblik zapisov – »100-%«),

b) uporabniki besedila utemeljitev zagotovo ne bodo brali tako pogosto, kot bodo brali pravila, zato ta pomembni »slogovni napotek« zlahka ostane spregledan in zato neupoštevani.

Komentar 197 Zakaj se uvaja pravilo, ki je že v startu obsojeno na propad? Tole s *50-% popustom*.

IZJEMA bi tu morala biti, da se v tem primeru znak % uporablja stično, v pomenu 50-odstotni. Torej, izkoristite 50% popust.

Komentar 198 Se lahko norma v tem primeru prilagodi rabi (in estetiki)? Nihče, ampak zares nihče ne ve, da naj bi to pisali tako - in ko izve, se upre. Kot lektorica vam lahko zagotovim na podlagi številnih izkušenj. Še videti nočejo takega zapisa! Mogoče vezaj zaznavajo kot minus ali pa jim preprosto »estetsko ne gre skupaj«, v čemer jim (skupaj z mnogimi lektorji in jezikoslovci) pritrjujem.

Še en argument: ne pozabimo, da vezaj med tovrstnimi tvorjenkami pomeni »in«: *črno-bel* (*črn* in *bel*), *duhovno-psihološki* (*duhoven* in *psihološki*), torej bi po tej logiki v primeru *50-% popust* dobili »50 in odstotek popust«, skratka nesmisel.

Glede na to, da se petdesetodstotni popust piše skupaj, predlagam prav tak zapis tudi s simboli: *50% popust*.

(Tako kot *petstopinjski klanec: 5° klanec; dveurno predavanje: 2h predavanje*. [Enote h tu ne morem zapisati nadpisano, mišljena pa je nadpisano.]

Komentar 199 1. Števkó : številko.

2. Zapis *50-% popust* se mi zdi potreben stilske opombe. Okornost?

Komentar 200 Nekaterim (tudi meni) se pisava z vezajem zdi »čudna«, »štorasta« in še kako tako nestrokovno mnenje bi se našlo. Bi lahko ponudili še možnost popust *50 %*? Večkrat sem že naletela na predlog, da bi stično pisanje lahko pomenilo prav to: *50% = 50-odstoten*. Kaj menite o tem?

Komentar 201 Bolj pragmatično bi bilo, da bi simbol % pomenil tudi pridevnik *odstoten*, ne samo odstotke, potem bi bil tudi zapis *50 % popust* poenostavljen in bi se rešili številne napačne rabe (*50% popust*, *50 % popust* namesto pravilne *50 % popusta*, ki je ni skoraj nikjer).

Komentar 202 Uporabniki imajo že zdaj strašanske težave z vezajem, zapisa *50-%* za petdesetodstotni gotovo ne bodo ponotranjili, še naprej bo večinoma v javnih napisih pisalo *50 % popust* ali še pogosteje *50% popust*, zagotovo. :)

Komentar 203 Že to, da mora biti % zapisan nestično, je nepotrebno kompliciranje, zapis pridevniških tvorjenk z vezajem pa je kratko in malo sam sebi namen.

Komentar 204 Izkoristite *50 % popust*. Podpiramo uporabo znaka za % namesto besede odstotek.

Komentar 205 To je zelo nenavaden zapis, ki ga nisem videl nikjer. Preveriti bi morali, ali se v praksi piše *50%* stično ali nestično, sumim, da stično.

Komentar 206 *petdesetodstotni* zapišemo s števkó in znamenjem → Na tem mestu že sama ne ločim več med števkó in številko :-) Boste preverili, če je povsod pravilno?

npr. *Izkoristite 50-% popust*. → Zgled nehote sugerira, da kratkost izražanja zahtevajo samo oglasna besedila. Ker gre za poglavje Znamenja v matematiki in logiki, bi dodala

še kak zglend iz stroke (v resnici mnogih strok), npr. 50-% delež, 10-% raztopina, 35-% slanost vode.

Sicer pa ste o tej možnosti verjetno veliko debatirali. Meni je blizu in jo podpiram, samo sprašujem se, ali bi si vendarle vzeli prehodno obdobje in dopustili tudi stični zapis (50% = 50-odstotni), ki ga je v rabi največ, še kot varianto pravičnega.

ČLEN 29

{29} Pisna znamenja za stopinje (90°), minute (20') in sekunde (40'') pišemo stično s številko.

Komentar 207 Pisna znamenja za stopinje (90°), minute (20') in sekunde (40'') pišemo stično s številko. TODA 90 °C (nestično)!

Komentar 208 Dodajte primer, kako se ob stopinjah piše pojasnilo: *stopinje Celzija, Farenheita...* (kje so presledki) – 50 stC

ČLEN 30

{30} Posebna skupina so znamenja iz logike, ki jih uporabljamo tudi v drugih vedah; to so znamenja za enakost (=), neenakost ali nasprotje (≠), posledičnost (⇒), izbiro (∨), vsoto (∧), večjo vrednost oziroma izvor (<), manjšo vrednost oziroma razvoj v kaj (>), večje ali enako (≥) ipd. Vsa ta znamenja pišemo nestično.

Komentar 209 Mislimo, da bi bil pravičnejši zapis takšen: MANJŠO vrednost oziroma izvor (<), VEČJO vrednost oziroma razvoj v kaj (>), večje ali enako (≥)

Komentar 210 Ohlapna formulacija z nepravim oziralnim odvisnikom. Morda bolje: *ki jih uporabljamo tudi → uporabljana jih tudi.*

Komentar 211 Znak ∨ beremo kot »ali«. Čeprav bi mu ga lahko imenovali »izbira«, je to zavajajoče, ker »A ∨ B« velja tudi v primeru, ko veljata A in B. Na primer izjava »5 je manjše od 7 ali 3 deli 6« je pravična. Beseda »izbira« je zavajajoča, ker bi se lahko razumelo, da se A in B izključujeta, kar ni res.

Še nikoli nisem slišal, da bi se znaku \wedge reklo »vsota«. To beremo kot »in«, znak pa označuje logično operacijo »konjunkcija«. Terminologijo na tem področju je uvajal profesor Niko Prijatelj, prilagam kopijo strani iz njegove knjižice »Matematične strukture 1«. Profesor Prijatelj je večinoma poiskal slovenske besede za matematične pojme, vendar ravno za logične veznike uporablja tujke. Moj kolega dr. Davorin Lešnik je v nastajajočem učbeniku za logiko zapisal (tega ne moremo navesti kot vir, samo povem, kako deluje praksa):

»V matematiki se za izjavne veznike običajno uporabljajo zgoraj navedene tujke, ampak vsaka od njih seveda ima svoj pomen. Dobesedni prevodi teh tujk so:

- * negacija \rightarrow zanikanje
- * konjunkcija \rightarrow vezava
- * disjunkcija \rightarrow ločitev
- * implikacija \rightarrow vpletenost,
- * ekvivalenca \rightarrow enakovrednost

Za primerjavo: spomnite se vezalnega in ločnega priredja iz slovenščine!«

Ne vem, koliko lahko zaupamo zgornjim prevodom, vsekakor pa Davorin, niti nihče drug, ne uporablja slovenskih prevodov. Davorin jih je zapisal bolj v pomoč in lažje razumevanje.

Predlagal bi torej naslednji popravek točke {30}:

{30} Posebna skupina so znamenja iz logike, ki jih uporabljamo tudi v drugih vedah; to so znamenja za enakost ($=$), neenakost ali nasprotje (\neq), implikacijo ali posledičnost (\Rightarrow), disjunkcijo (\vee), konjunkcijo (\wedge), večjo vrednost oziroma izvor ($<$), manjšo vrednost oziroma razvoj v kaj ($>$), večje ali enako (\geq) ipd. Vsa ta znamenja pišemo nestično.

Veljalo bi napisati tudi, da se \vee bere »ali«, da se \wedge bere »in« in da se » $A \Rightarrow B$ « bere »če A, potem B«, samo ne vem, kako bi to umestil v besedilo.

Aja, marsikateri logik bi se pritožil, da znaki $<$, $>$ in \geq ne sodijo v logiko, ampak v kako drugo vejo matematike, ampak to je že malenkost.

Komentar 212 Nekatera znamenja iz logike se po obliki in pomenu močno navezujejo na matematična znamenja, ki jih rabimo pri razlaganju množic: \cup (unija \sim izbirnost), \cap (presek \sim vsota, skupno). Izbirnost (ločnost) se izraža z »ali«, vsota z »in«. Koristna so še znamenja za skladnost in približnost.

Komentar 213 manjšo vrednost oziroma razvoj v kaj (>), večje ali enako (≥) ipd. Vsa ta znamenja pišemo nestično. → Ker so bili zgoraj navedeni primeri, tudi tu pogrešam par teh.

ČLEN 31

{31} V skupino znamenj, rabljenih v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah, spadajo tista, ki jih uporabljamo pri sporazumevanju prek spleta in sodobnih komunikacijskih naprav, npr. afna (@), lojtra ali ključnik (#), zvezdica (*) in nekatera ločila v neskladenjski vlogi. Na primer: dvojna poševnica v spletnih naslovih (<http://www.najdi.si>), leva poševnica ali poševnica nazaj (()), kombinacije uklepaja oziroma zaklepaja in dvopičja za izražanje razpoloženja kot veselje :), žalost :(, smeh :D.

Komentar 214 *Ključnik* ni isto kot *lojtra*, ampak gre za (ključno) besedo ali besedno zvezo, ki je brez presledkov zapisana za *lojtro*. Ali bi že tu za izražanje razpoloženja uvedli besedo *čustvenček*, kot je v *Sprotnem slovarju*?

Komentar 215 Besedilo »kombinacije uklepaja oziroma zaklepaja ...« je morda premalo razdelano, morda celo ne sodi v pravopis.

Če že, bi veljalo potem napisati posebno poglavje o emotikonih, katerega del bi bila tudi uporaba ločil za ponazoritev čustev (veselja, žalosti ...). Poleg tega je npr. znak za smeh ponazorjen kot :) ali kot :-)

Komentar 216 Smeški so del neformalne komunikacije, mislim, da ne spadajo v pravopis.

Komentar 217 Kaj pa stičnost/nestičnost?

Komentar 218 # je »hash« = to je *lojtra*; *ključnik* je angl. *hashtag*, je *lojtra* in ključna beseda.

Prim. članek Mije Michelizza *Raba ključnikov v slovenskih tvitih* (iz monografije Viri, orodja in metode za analizo spletne slovenščine). Menim, da v vašem besedilu enačite lojtro in ključnik, to pa ni pravilno. Ključnik je res vrhunsko dobra beseda. A v pravem kontekstu.

Komentar 219 Prve tri vrstice so gostobesedne in skoraj tavitološke

2. Za # ste vendarle dodali *ključnik*, za nasvet ali vsaj namig o nekulturni *afni @* pa ne čutite ne potrebe ne poguma?

Komentar 220 Če imamo *levo poševnico (/)*, zakaj ne bi imeli še *desne (\)*, izraz *poševnica nazaj* je malce trapast.

Komentar 221 *lojtra* ali *ključnik (#)*: Ta dva izraza nista sopomenki, zato vmesni ali ni pravilen, no, odveč je vse za »lojtro«. Tako smo namreč menili na začetku, ko se je to pri nas šele uveljavljalo, v zadnjih letih pa je ločevanje jasno: # je lojtra in gumb na telefonu, ključnik je pa # + beseda, ki jo tak ključnik označuje, npr. #pravopis. Torej lojtra ob sebi ne zahteva ključne besede, sama zadošča: pritisnite lojtro + kliči ..., ključnika pa brez ključne besede (verjetno od tod tudi njegovo ime) ni: »#« nikakor ni isto kot »#pravopis«.

Super, veliko delo ste opravili, ta pravila smo potrebovali, saj je v rabi zelo veliko nedoslednosti.

Komentar 222 Morda bi namesto »poševnica nazaj« uporabili, kar »desna poševnica«? In ju tako poimenovali »poševnica« in »desna poševnica«.

Komentar 223 Bi mogoče tu omenili tudi podčrtaj v elektronskih naslovih, npr. *marija_novak*, ali bo podčrtaj dobil svoje mesto v poglavju o ločilih?

Komentar 224 V skupino znamenj, rabljenih v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah, spadajo tista, ki jih uporabljamo pri sporazumevanju prek spleta in sodobnih komunikacijskih naprav, npr. *afna (@)*, */.../*

Komentar: Ne spomnim se, kje se je pojavljal predlog, da bi se znamenje @ imenovalo »polžek«. Mogoče na portalu SloVLit. Trenutno ne najdem virov za ta predlog.

Komentar 225 Pogost dvom je, ali :) pisati stično za besedo oz. ločilom ali nestično. Opozorili bi lahko tudi, da je ključnik desnostičen, kajne, da se drži besede pred sabo.

Komentar 226 ne sporazumevamo se *PREK spleta*, temveč *PO spletu* - govorimo *po telefonu*, ne *prek telefona*, *pošiljamo sporočila po omrežju*, ne *prek omrežja* - to bi pa avtorji morali vedeti

Komentar 227 Ne bi raje pustili *oklepaj* (ne *uklepaj*)?

Komentar 228 Pozabljate na emojije in znake iz tujih pisav, npr.: japonski ツ v `_(\`)_/_`, pa še marsikaj se najde.

Komentar 229 npr. evro (€), dolar (\$), funt (£) – mednarodno so določene kratice EUR, USD, GBP (kratica države z dvema črkama in kratica denarne enote).

Komentar 230 »Kombinacije uklepaja oziroma zaklepaja in dvopičja za izražanje razpoloženja« je dober opisni izraz, potrebovali pa bi še krajše, največ dvobesedno poimenovanje (emotikon, razpoložensko znamenje; v splošni rabi *čustvenček*, meni po naliki blizu *čustvaj*; smejoče znamenje je *smejko/smeško*, žalostno tudi kisko). Ti znaki so zelo raznovrstni in jih ob oklepaju in dvopičju lahko sestavljajo še drugi znaki, npr. vezaji, pomišljaji, podpičje, ter črke in številke: B-) smeško z očali, :-D veseli smejko, :-P nagajivi smejko, :-S zaskrbljeni smejko, :-)8 smejko z metuljčkom. Obstajajo tudi pokončni emotikoni, ki jih označujejo kot korejske ali japonske (<https://www.90daykorean.com/korean-emoticons/>.) in ti lahko vključujejo nekatere posebne nelatinične znake (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shrugging_kaomoji.jpg). Podobno bi raje okrajšal izraz »znamenja v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah« v informacijsko-komunikacijska znamenja. Morda je manj natančen, a se mi zdi, da se pomeni ustalijo šele z rabo, zato intuitivno zaznavanje ni nujno najpomembnejše merilo. Pri tem členu naj dodam, da na RTV o ključniku govorijo kot o zvezi lojtre in ključne besede, torej ne zgolj kot o znamenju za število (#). Zelo zanimivo pri tovrstnih znamenjih – kolikor to ne bo obravnavano pri ločilih – je tudi vprašanje variantnosti, saj se deli naslovov URL privzemajo kot lastno ime, tudi ko to ni potrebno. Primer je civilna iniciativa Dovolj je! (takšen je naslov spletne strani na osrednjem prikaznem oknu), ki se v medijih pojavlja predvsem kot Dovolj.je (URL: <https://dovolj.je/>). Deloma na to vpliva tudi grafična podoba s poudarjeno zanko pri črki J.

Komentar 231 smeh :D → V celem odstavku je povedano samo, kaj so, nič pa o tem, kako jih pišemo, zlasti kar se presledkov tiče

ČLEN 32

{32} Med druga pisna znamenja uvrščamo pogosto rabljena znamenja za vrednosti, *člene* ali *paragrafe* (§), znamenje za *in* ali *et* (&); zaščiteni imena in znamke, denarne enote, npr. *evro* (€), *dolar* (\$), *funt* (£).

Komentar 232 Morda bi bilo dobro dodati, da se znamenja za valute uporabljajo predvsem v preglednicah, v besedilih pa napišemo ime valute?

Komentar 233 Kaj pa stičnost/nestičnost?

Komentar 234 Izraz pogosto rabljena je tu neutemeljen; med »druga pisna znamenja« uvrščamo vsa druga pisna znamenja, ne samo pogosto rabljenih. Res pa je, da tu ne obravnavamo vseh, ker je to praktično nemogoče

Komentar 235 Ne vem, če je to napisano kje drugje, tukaj nisem našla: manjka mi pomembnost zapisa evra na cent natančno. Torej: 3,50 € in ne 3,5 €.

Komentar 236 Med druga pisna znamenja uvrščamo pogosto rabljena znamenja za vrednosti, člene ali paragrafe (§), znamenje za in ali et (&); zaščitena imena in znamke, denarne enote, npr. evro (€), dolar (\$), funt (£). Kaj je tu mišljeno z znamenji za vrednosti (ni zgloda)?

ČLEN 33

{33} Znamenja za *in* ali *et* (Odvetnik Novak & partnerji) in za denarne enote (50 €, 15 \$, 10 £) pišemo nestično glede na druge sobesedilne enote.

Komentar 237 Če bomo upoštevali *d.o.o.* brez presledkov zaradi uradnega zapisa, ali je lahko tudi & brez presledkov, če je tako uradno ime?

Komentar 238 Ali je dobro dajati vtis, da je raba tujih znamenj enakovredna slovenskemu izrazju? Menim, da bi bilo bolje v členu poudariti prednost izpisa znaka & kot in ter temu dodati pojasnilo glede stičnosti takrat, kadar se znak zaradi kakršnega koli razloga mora ohranjati.

Komentar 239 Ali nimamo za ponazoritev niti enega primera domačega slovenskega zaščitenege imena oziroma znamke??

Komentar 240 Enote od 33 do 36 bi bilo bolje navesti v enakem zaporedju, kot so navedene v 32. Ali pa zaporedje popraviti tam.

ČLEN 34

{34} Znamenja za zaščiteni imena in znamke (Teflon[®], Adidas[™]) pišemo nadpisano in stično z imenom.

Komentar 241 Ali nimamo za ponazoritev niti enega primera domačega slovenskega zaščitenega imena oziroma znamke??

Komentar 242 V unikodu obstaja znak za nadpisan »TM«: [™]

ČLEN 35

{35} POSEBNOST

Pisna znamenja, ki označujejo enote za merjenje temperature, npr. [stopinja Celzija](#), [stopinja Fahrenheita](#), zapisujemo stično s simbolom, ki označuje posamezno mersko enoto, npr. 5 °C, 32 °F.

Komentar 243 Stično – desnostično??

Komentar 244 Ne bi bilo odveč opozoriti, da pa cifre in krožca pri temperaturi ne pišemo stično, ker ravno to je pogosta napaka, takle zapis: 5°C ali 5° C.

Komentar 245 Glede na to, da se »stopinja« kot ena redkih merskih enot piše stično s številko, se mi zdi nelogično, da se, ko se ji pridružita Celzij ali Fahrenheit, zapiše s presledkom po številki, tj. stično s simbolom C ali F. Ali ne bi bilo bolj smiselno ohraniti stičnost?

Komentar 246 Ni jasno, zakaj je to posebnost.

ČLEN 37

{37} Številke, črke in nekatera znamenja uporabljamo tudi izpostavno, tj. nadpisana ali podpisana.

Komentar 247 Vidi se, da se je zaporedje naštetega spremenilo, da bi bili prilastki lahko vedno istega spola (v tem primeru srednjega). Ali je (tudi) tu nevtralni moški spol »kapituliral«?

Naslov in točka 37 se »tepeta«: iz naslova bi sklepali, da gre za troje enakovrednih vrst (izpostavna, nadpisana in podpisana), iz točke 37 pa izhaja, da gre za izpostavna, ki so dveh (pod)vrst: nadpisana in podpisana.

Moti (me) tudi, da ste se nadrejene oznake »lotili« drugače kot obeh (pod)vrst: pričakovala bi izpostavna, nadpisna in podpisna ali pa izpostavljena, nadpisana in podpisana.

ČLEN 38

{38} Nadpisana levostična številka (podobno zvezdica) na desni strani enote, na katero se nanaša, predstavlja opozorilo na ustrezno podčrtno opombo ali na opombo na koncu besedila ali poglavja, npr. *Poezije je naslov zbirke izbranih Prešernovih pesmi iz leta 1847.*¹. (Pod črto pa nestično pred navedbo: ¹ Natisnjene so bile že decembra leta 1846.)

Kadar se opomba nanaša na celotni del besedila, zapisan pred ločilom, je znamenje za opombo za ločilom; kadar se opomba nanaša le na besedo ali zvezo neposredno pred ločilom, je znamenje za opombo umeščeno stično s to besedo oziroma zvezo, to je pred ločilo.

Komentar 248 *Poezije je naslov zbirke izbranih Prešernovih pesmi iz leta 1847.*¹.

Menimo, da je druga pika odveč. Vsekakor bi bilo treba pravili o opombah in narekovajih oblikovati podobno.

Komentar 249 To pravilo se ne sklada z dosedanjo rabo v znanstvenem tisku, kjer se znamenje za opombo vedno zapisuje za ločilom, tudi če se nanaša le predhodno besedo. Nujno bi bilo treba ponazoriti zapis v zgledu.

Komentar 250 K slogovnim posebnostim bi bilo dobro dodati še kakšen zgled.

Komentar 251 1. Tole pravilo je precej zahtevno. Ker je abstraktno, hkrati pa terja natančnost, bi ga bilo nujno ponazoriti.

2. Težavna izraza *levostičen* in *desnostičen* tu po nepotrebnem obremenjujeta besedilo v {38, 39, 40}. Zadoščal bi izraz *stičen*, saj je leva ali desna usmeritev že jasna iz sobesedila in primerov.

Komentar 252 V naslovu podpoglavja je neutemeljen odmik od dikcije SP 2001: predlagana formulacija se zdaj bere kot priredna zveza, vendar ne gre za tri vrste znamenj, temveč sta besedi NADPISANA in PODPISANA tu samo nekakšni podpomenki (dve vrsti, dva tipa) izpostavnosti. Priporočam črtanje odvečnih dveh besed, vsebina je že ustrezno podana v besedilu {37, tudi 42}.

Komentar 253 Ko govorimo o nadpisanih znamenjih, je vedno primer samo z eno številko (tukaj konkretno Prešernovih pesmi iz leta 1847.1), velikokrat pa se v praksi srečujemo z več številkami, na primer pri navajanju virov, referenc (v znanstvenih člankih). Avtorji vedno pišejo vse stično - dolg niz števil, brez presledkov za vejicami, saj nikoli v pravopisu ni bilo tega pravila, da se reference pišejo s presledki za vejicami. To je sicer logično po pravopisnih pravilih o naštevanju, a avtorji nenehno kopirajo način navajanja v angleških člankih, kjer so nadpisane številke s sklicevanjem na literaturo vedno stične, npr. 1,3,5,6,7,11,14,15,20 ipd., ko gre za navajanje več virov.

Komentar 254 Nadpisana levostična številka (podobno zvezdica) na desni strani enote, na katero se nanaša, predstavlja opozorilo na ustrezno podčrtno opombo ...

Nič ga ne »predstavlja« – JE opozorilo oziroma OPOZARJA na ... opombo ...

Komentar 255 Predlagam dodatek: je znamenje za opombo STIČNO za ločilom

Komentar 256 Ta podskupina izpostavnih znamenj je posebna, ker se izpostavljeno rabi podvojeno. Lahko bi jih poimenovali tudi sklicevalna, opombna ali poudarjalna znamenja.⁸ Danes so navadno v rabi številke, ki naraščajo skozi vse delo, nekdam pa so bila pogosta druga znamenja, ki so se z vsako stranjo štela na novo (za vsako novo opombo je bilo dodano eno znamenje). Poudarnost je lahko dosežena tudi povsem likovno (z umikom besedila, drugačno barvo podlage, obrobo, navpično črto za označbo navedka ali enostransko stilizacijo narekovaja ...). Poenostavljeno bi rekel: Kadar se opomba nanaša na stavek, je izpostavno znamenje za ločilom tega stavka (navadno piko), kadar se nanaša na posamezno besedo ali besedno zvezo, ji sledi neposredno pred ločilom. Sam sem sicer po chičaškem slogovnem priročniku priučen, da izpostavno znamenje vedno sledi ločilu.

ČLEN 39

{39} Nadpisana desnostična številka levo od letnice označuje zaporedno izdajo dela, npr. [Atlas Slovenije](#) ⁴2005 (= 4. izdaja).

Komentar 257 Ob označevanju izdaje z nadpisano številko je mogoč tudi izpis *n. izd.* (http://zgodovina.ff.uni-lj.si/sites/zgodovina.ff.uni-lj.si/files/Dokumenti/o_opombah_in_citiranju.pdf), pri čemer mi *n* pomeni poljubno številko.

ČLEN 40

{40} Nadpisana levostična dvojka desno ob številki ali črki pomeni kvadrat (5^2 , a^2) oziroma kvadratni (Slovenija meri 20.273 km²), trojka kub (5^3 , a^3) oziroma kubični (Vsako leto iz oceanov izhlapi okoli 430 milijonov m³ vode).

Komentar 258 Manjka presledek pred 'vode'.

Komentar 259 Dodati presledek: *Vsako leto iz oceanov izhlapi okoli 430 milijonov m³PRESLEDEKvode*.

Komentar 260 Za *m³* manjka presledek.

Komentar 261 Da ne bo na koncu tako, da "vsi" vemo, da v tej različici besedila ni presledka (*m³vode*), opozoril vas ni pa nihče, vas vseeno opozarjam, čeprav se mi zdi, da so vas »vsi« opozorili.

Komentar 262 1. Ali ne bi bilo treba tu (ali kje drugje) posebej omeniti kubičnega korena?

2. Ker izpostavna številka - čeprav je navadno nekoliko drobnejša – vendarle pomeni korak (člen) v linearnem nizu črk in drugih znamenj, je treba odgovoriti na vprašanje, kdaj ji sledi presledek (tip »H₂ je vodikova molekula«), kdaj pa imamo obojestransko stičnost (tip »H₂O je vodna molekula«). Ali je zapis *430 milijonov m³vode* s tega stališča pravilen?

Komentar 263 (Vsako leto iz oceanov izhlapi okoli 430 milijonov m³vode).
Komentar: m³vode, presledek med m³ in »vode«.

Komentar 264 V »m³vode« manjka presledek.

Komentar 265 Med besedama »m³« in »vode« je presledek.

Komentar 266 Presledek manjka pred vode.

Komentar 267 Lapsus: manjka presledek: m³ vode

Komentar 268 v primeru »m³vode« manjka presledek

Komentar 269 verjetno tipkarska napaka: okoli 430 milijonov m³vode). --> okoli 430 milijonov m³ vode). (presledek med m³ in vode)

Komentar 270 Pozdravljeni, manjka presledek med enoto za kubične metre in besedo »vode«. Lep pozdrav

Komentar 271 430 milijonov m³vode – med m³ in vode mora biti presledek, M za milijon: 430 Mm³ vode.

Komentar 272 Namesto sklica na kvadrat in kubik bi uvedel splošno trditev, da nadpisana številka ali črka v matematiki označuje določeno pomnoženost (potenca z osnovo 5 in stopnjo/eksponentom n, torej 5ⁿ, je pet na n-ti eksponent). Namesto kvadratni ali kubični se bere tudi na kvadrat, na kubik itd., pri potencah tudi na dve, na tri itd.

ČLEN 41

{41} V kemijskih formulah podpisane in nadpisane stične številke prikazujejo sestavo oziroma zgradbo molekule kemijske spojine: H₂O (voda), ¹⁶₈O₂ (kisikov izotop).

Komentar 273 Tautologija.

Komentar 274 Izotop »¹⁶₈O₂« se pravilno zapiše tako, da je številka 8 zapisana pod 16, ne pa poleg nje. Tehnično je v HTML-ju to težko doseči, zato je morda bolje zapisati izotop brez osmice, tj. »¹⁶O₂« (ali pa »¹³C«), kar je kemijsko povsem pravilen zapis.

Komentar 275 Ali je pri ${}_{168}\text{O}_2$ mišljeno ${}_{168}\text{O}_{-2}$, torej masno, vrstno in oksidacijsko število oz. naboj iona?

ČLEN 42

{42} Izpostavne črke pišemo stično bodisi nad številko ali črko (oziroma v matematiki spremenljivko) (10^n , $x = a^b$) bodisi pod njo ($\log_a x$). V nestrokovnem jeziku jih najpogosteje srečujemo pri mednarodnem zapisu ure (*Uradne ure so od 10^h do 12^h*).

Komentar 276 Mednarodni zapis ure ne spada v SP (razen kot opomba in dodatna informacija) - pri nas imamo 12.45.

Komentar 277 Raba dvodelnega veznika bodisi -- bodisi je glede na pravopisna priporočila napačna <https://fran.si/134/slovenski-pravopis/3727652/bodisi---bodisi?View=1&Query=bodisi>

Komentar 278 V nestrokovnem jeziku jih najpogosteje srečujemo pri mednarodnem zapisu ure (*Uradne ure so od 10h do 12h*). Komentar: Pika bi morala biti tudi za stavkom v oklepaju.

Komentar 279 Med »loga« in »x« mora biti presledek.

ČLEN 43

{43} V jezikoslovju desnostična zvezdica na levi strani pred besedo opozarja na vzpostavljeno (domnevno) besedo (*ampak < *a-нъ-пакъ*) ali na nesprejemljivost (**črnobel*).

Komentar 280 Zvezdica (asterisk) se mi ne zdi izpostavno znamenje, temveč zgolj znamenje, ki ima že samo po sebi odrejeno lego v zgornjem pisalnem pasu. Da je res tako, kaže možnost izpostavljanja v Wordu (podpisano, navadno, nadpisano): * * *

ČLEN 44

{44} Ob navajanju biografskih podatkov nestično pisana **zvezdica** pred letnico ali datumom pomeni 'rojen': *Ivan Cankar (* 1876, † 1918)*. Za označevanje pomena 'umrl' uporabljamo v enakem položaju križec: *Andrej Turjaški (* 9. 4. 1557, Žužemberk; † 5. 9. ali 8. 10. 1593, Karlovec, Hrvaška)*.

Komentar 281 Mislim, da je v zgledu ob Karlovcu Hrvaška odveč.

Komentar 282 Če ob avtorju navajamo letnico rojstva in smrti, to najpogosteje naredimo s stičnim pomišljajem. Križ je samo ob letnici smrti, zvezdica samo ob letnici rojstva. Križ in zvezdica skupaj v oklepaju delujeta nepregledno.

Komentar 283 Ob navajanju biografskih podatkov nestično pisana zvezdica pred letnico ali datumom pomeni 'rojen': *Ivan Cankar (* 1876, † 1918)*. Za označevanje pomena 'umrl' uporabljamo v enakem položaju križec: *Andrej Turjaški (* 9. 4. 1557, Žužemberk; † 5. 9. ali 8. 10. 1593, Karlovec, Hrvaška)*.

Zvezdici in križu ste namenili vsakemu svojo poved. Zakaj sta pri obeh povedih v oklepajih zgleda za obe znamenji? Bolje bi bilo, če bi prvi povedi dodali samo (* 1876) in drugi samo († 5. 9. ali 8. 10. 1593, Karlovec, Hrvaška), še bolje pa, če bi povedi združili in na koncu dodali zglede z obema znamenjema.

Komentar 284 Zdi se mi, da je pri teh specifičnih znamenjih tipografija lahko zelo pomembna (namesto * † tudi nekako tako ☞†)

Komentar 285 *Ivan Cankar (* 1876, † 1918)*. → † 1918 ven?

Andrej Turjaški (9. 4. 1557, Žužemberk → (* 9. 4. 1557, Žužemberk ven?*

† 5. 9. ali 8. 10. 1593 → Mogoče bi pa navedli kar Cankarja :-) Tale je tako poseben, da za zglede ni dober.

ČLEN 45

{45} Korekturna (popravna) znamenja iz besedila načeloma ponovimo na desnem robu, ob njem pa razločno izpišemo popravek. V težjih primerih za vnašalca lahko zapisujemo še dodatna navodila, npr. »ruska cirilica«.

/ L 7 Z E 7 i 7

popravi

⌋ ⌋

napačen črkovni sklop ali beseda

⊥ ⊥ ⊥

manjka

9

izpusti

↓ ↑ ↓

piši skupaj

⌋ ⌋ ⌋

piši narazen

← ← ←

zbližaj vrstici

⌋ ⌋ ⌋

razmakni vrstici

5 2 4 3 1

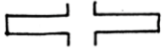
uredi besede ali enote po številski vrednosti

2 ~ 2

zamenjaj zaporedje ustreznih enot

⌋

napravi odstavek

pomakni v desno oziroma v levo

odpravi odstavek oziroma poveži

pomakni višje

pomakni nižje

zapiši ležeče

zapiši krepko

ne upoštevaj popravka

poravnaj rob

Obstajajo še druga, redkeje rabljena znamenja. Popravno znamenje iz besedila načeloma ponovimo na desnem robu, ob njem pa izpišemo popravek. V težjih primerih lahko zapisujemo še dodatna navodila.

Glavna vrednost črk

Črke so namenjene dvema vlogama: z njimi zapisujemo glasove, ko pa so zapisane, nam izbujuje predstave glasov.

Za razmerje med črkami in glasovi ne velja pravilo »Kolikor črk, toliko glasov« oz. »Kolikor glasov, toliko črk«. Nekatere glasove namreč zapisujemo z različnimi črkami, po drugi strani pa nekatere črke zaznamujejo več glasov. Tako npr. ustnični nenosni zvočnik l načeloma sicer zapisujemo s črko v (siva, siv, vzeti, vsak), vendar l njegovo različico tudi s črko l oz. u (dal / nauk).

Nasprotno pa nam črka v zaznamuje ne samo zobnoustnični nenosni zvočnik (veva), temveč tudi posamoglasniški [v] (siv, bo vzela, bo vsak), ne ob samoglasniku [w] vsak itd. lahko izgovarjamo tudi [uzeti] oz. [usak] itd. oz. [ʷ] (vzeti, odvzeti vsak, predvsem) in celo samoglasnik [u] (vzeti oz. u).

Razmerje črka – glas oz. glas – črka je razvidna iz preglednic **Glavna vrednost črk in Zapisovanje glasov** (str. 000,000).

Komentar 286 Glede na to, da danes lekture, velikokrat pa tudi korekture potekajo prek računalnika, bi morda bilo smiselno znamenja navesti, a nekoliko manj izpostaviti.

Komentar 287 V tem razdelku bi bilo treba opozoriti, da ta korekturna znamenja veljajo le pri besedilih na papirju in da so pogosto kar nadpisana in poenostavljena (tako popravljajo učitelji v domačih in šolskih nalogah) in ne le na desnem robu, kjer ni vedno prostora. Manjka tudi podatek o zaporedju znamenj, kot si sledijo v besedilu. V drugi vrstici zaporedje ni upoštevano (/ve l-----l pomenijo). Nejasen je tudi popravek s pomišljajem (Γ– minus) v predpredzadnji vrstici, ker bi pomislili, da je treba za pomišljajem vstaviti besedo minus.

Komentar 288 Uvodni in zaključni del sta si zelo podobna, zdi se, da se uvodni ponovi na koncu, tj. za razlago korekturnih znamenj. Je tako namenoma?

Komentar 289 Je morda prišlo do lapsusa, da na koncu SP napotuje na vejico in ne na piko?

Komentar 290 Tri vrstice navodila na koncu prikaza korekturnih znamenj so skoraj dobesedna ponovitev navodila na začetku prikaza {45}.

Komentar 291 Glede na to, da avtorji razna pisna besedila (diplome, članki ipd.) lektorjem pošljejo po elektronski pošti, kjer jih tudi popravljajo z Wordovo funkcijo Sledi spremembam, menim, da je to poglavje v novem pravopisu odveč, ostanejo lahko le zgolj tista popravna znamenja, ki so relevantna za učitelje v šolah.

Komentar 292 Menim, da korekturna (popravna) znamenja že dolgo niso več v rabi, zato v pravopis digitalne dobe ne sodijo. Če pa že, pa dajte vsaj nov primer besedila, saj je tale iz aktualnega pravopisa že res oguljen.

Komentar 293 Na podlagi lastnih izkušenj in mnenj številnih kolegov in kolegic bi rekla, da take lekture/korekture v praksi (skoraj) ne obstajajo več. Zato predlagam, da se ta del izpusti ali se vsaj v uvodu namesto sedanjika uporablja preteklik.

Komentar 294 Zakaj in čemu je v zadnjem odstavku ponovljena večina prvega?

Komentar 295 Izpustiti. Nerelevantno.

Komentar 296 Korekturna (popravna) znamenja – takih popravkov že dolgo ni več, uporabljamo računalniško vnašanje pripomb, popravkov ali prilepk.

Komentar 297 Dodal bi, da različice popravnih znamenj označujejo zaporedno istovrstno napako v dani vrstici, s čimer jo je lažje najti oz. ji pripisati ustrezen popravek. Kadar je v vrstici le ena napaka, se popravno znamenje ob robu ne ponovi, prav tako, če se popravek vpisuje v prostor med vrsticami. Poznavanje popravnih znamenj je pri delu z urejevalnikom besedil res odveč, koristno pa je pri šolskih spisih.

Besedilo »Popravno znamenje iz besedila načeloma ponovimo na desnem robu, ob njem pa izpišemo popravek. V težjih primerih lahko zapisujemo še dodatna navodila.« se ponovi. Ta člen se mi zdi dobra priložnost, da se opozori tudi na redkejša znamenja, ki niso splošno znana.

Komentar 298 Tule bi dodala še kratek uvod, nekako takole: Sodobni urejevalniki omogočajo neposredno popravljanje besedil z vidnimi spremembami in komentarji. Kljub danes že večinskemu elektronskemu korigiranju besedil, namenjenih objavi, pa je zlasti v šolski rabi še vedno prisotno ročno popravljanje besedil na papirju. Za take in podobne potrebe je smiselno uporabljati ustaljena korekturna (popravna) znamenja.

ČLEN 46

{46} Pri urejanju besedila uporabljamo različne sloge črk, števk in drugi pisnih znamenj: navadni (pokončni) **a A, b B** ... in poševni (ležeči, kurzivni) *a A, b B* ..., krepki (polkrepki) **a A, b B** ... in krepki (polkrepki) ležeči *a A, b B* ..., razprti slog *a b c e d a* ...

Komentar 299 1. Naslov tega podpoglavja bi kazalo skržiti in popreprostiti npr. v PISAVNI SLOGI (ta izraz je ustrezno uporabljen v {47}).

2. Izraza slogi (črk, znamenj) in vrste ne pomenita istega. Črke so npr. velike in male, slogi pa (pol)krepki, poševni, razprti itd. Obravnavati je treba oboje, vendar ločeno. Prim. komentar št. 2 k {5}.

Komentar 300 Pri izrazu *krepki* bi dodal sopomenko *mastni* ter kot posebno različico omenil *polkrepko*, svetlo in osenčeno pisavo.

ČLEN 47

{47} V posebnih besedilnih položajih uporabljamo tudi same velike črke (verzalke), npr. **BIBLIJA**, in pomanjšane velike črke (kapitelke), ki razlikujejo med malimi in velikimi črkami, npr. **BIBLIJA**.

Pri uporabi različnih pisavnih slogov pazimo na ločila, ki so lahko sestavni del tipografsko poudarjenega besedila ali ne. Na primer: **Retoričnemu vprašanju Veš, poet, svoj dolg?** sledi odgovor. (vejici in vprašaj so krepki); *Retoričnemu vprašanju Veš, poet, svoj dolg?* sledi odgovor. (vejici in vprašaj so ležeči); Najpomembnejše Toporišičevo delo je gotovo **Slovenska slovnica**, ki je prvič izšla leta 1976. (vejica ni krepka). Enako velja za ločila v npr. naštevalnih enotah: Med **najpogostejše priimke pri nas** sodijo *Novak, Horvat, Kovačič, Krajnc, Zupančič*. (vejice in pika niso ležeče).

Komentar 301 Vejice (in morda tudi pika) so postavljene ležeče, pa glede na pravilo ne bi smele biti.

Komentar 302 Ponovno en tehnični popravek: pri »Retoričnemu vprašanju Veš, poet ...« manjka presledek pred 'Veš'.

Komentar 303 Dodati presledek: Retoričnemu vprašanju PRESLEDEK Veš, poet, svoj dolg?

Komentar 304 Predlagam, da se enega izmed zgledov v slogovnih posebnostih zamenja z () ob ležečem besedilu, ker to dosti bolj štrli pri branju besedila kot ležeča vejica ali krepka pika.

Komentar 305 Ob koncu poglavja ... Na nekaj mestih se zdi, da je prišlo no napake pri stičnosti - manjka nekaj presledkov ali pa so narobe vidni na netu. Hvala ekipi za vložene napore in delo za nov SP!

Komentar 306 Člen 47: Enako velja za ločila v npr. naštevalnih enotah: *Med najpogostejše priimke pri nas sodijo Novak, Horvat, Kovačič, Krajnc, Zupančič.* (vejice in pika niso ležeče).

Komentar: Zdi se, da so vejice in pika v naštevalni zvezi s priimki ležeče. Trditev v oklepaju potem ne drži.

Kaj pa tak zapis stavka v oklepaju: (Vejice in pike niso ležeče.) »Vejice« z veliko začetnico, za »ležeče« pika.

Komentar 307 Za besedo posebnih naj se oklepajsko vrine: (oblikovalsko zahtevnejših, reprezentativnih ipd.).

Preformulirati: razlikujejo med malimi in velikimi črkami → omogočajo ločevanje velike in male začetnice.

Komentar 308 »Med najpogostejše priimke pri nas sodijo Novak, Horvat, Kovačič, Krajnc, Zupančič. (vejice in pika niso ležeče).« ----- Vejice so zapisane ležeče.

Komentar 309 V povedi »Retoričnemu vprašanju Veš, poet, [...]« (ležeče besedilo) manjka presledek.

Komentar 310 Člen 47: Pri uporabi različnih pisavnih slogov pazimo na ločila, ki so lahko sestavni del tipografsko poudarjenega besedila ali ne.

Komentar: Pridevnika *pisaven* ni na Franu in potemtakem tudi ne v SSKJ.

Komentar 311 Pri nekaterih slogih črk je razlika med ležečim in neležečim tiskom tako očitno neskladna, da so ležeča tudi ločila. (Pri ločilih bi bili tu navedeni primeri

koristni pri prikazu problematiki izpusta pike pri ilustrativni povedi oz. velike začetnice v oklepaju za piko ilustrativne povedi). Velike tiskane črke se v kombinaciji z malimi rabijo za poudarjanje (PEter KOzina = PEKO). Včasih poudarjanje (razzlogovanje) nakažemo z vezajem.

Komentar 312 Pri uporabi različnih pisavnih slogov pazimo na ločila, ki so sestavni del tipografsko poudarjenega besedila ali ne → Nejasno. Ven? Pazimo na ločila (zakaj »ali ne«).

PRIPOMBE K POGLAVJU »KRAJŠAVE«

SPLOŠNE PRIPOMBE

Komentar 1 Pregled navedenih primerov kaže, da je opredelitev vrst krajšav manj jasna, saj se različne vrste med seboj prekrivajo in prepletajo (načeloma vse nastanejo s krnitvijo, še najmanj simboli). Če pa obstajajo jasni znaki, po katerih lahko ločimo kratice od okrajšav ali simbolov, bi bilo dobrodošlo, da se navedejo na začetku. Tako bo bralcu jasneje, zakaj je *XL* simbol in ne kratica (Zanimivo, v angleščini znak *X* lahko deluje nečrkovalno kot vzglasni zlog besede *extra*, tako kot 2 namesto besede *too.*) in ali je kratična krajšava za valuto tudi simbol (€ : *EUR*). Pri tem se opozori, da prevzemanje vpliva na opredelitve in občutenje jezikovnih kategorij. Doda se lahko še opazka, da je kratičenje besedotvorni postopek, po katerem nastajajo nove besede; zdi se, da je za slovenščina ta pot primernejša od dolgih opisnih poimenovanj.

Komentar 2 Spoštovani!

Ker ne morem oddati komentarja na splošno, naj kar tule napišem, kako krasno se mi zdi, da ste dali nova pravopisna pravila v javno razpravo. Bravo Kozmi Ahačiču in ekipi!

Nova navodila se mi zdijo zelo razumljiva in smiselna, tule pa vam čestitam tudi za primer:

Razpis za gradnjo nove NUK je bil napovedan že leta 1988.

:) Medtem ko novogradnje poganjajo kot gobe po dežju, še vedno ni volje za gradnjo novega NUK-a ... Poleg tega pa je nepojmljivo, da država ne namenja stalnega deleža iz proračuna za strokovno skrb za lastni jezik in za portal FRAN.

Čestitke in uspešno delo še naprej!

Komentar 3 Odlično se mi zdi, da so pravilom dodani komentarji za poglobljeno razumevanje in razširitev vedenja. Čeprav razumem, da končni pravopis kot objava za najširšo javnost ne sme biti preobsežen, pa je to hkrati priložnost za čim bolj celosten in na enem mestu zbran popis najrazličnejših jezikovnih primerov. Tako sem zastavil tudi svoje pisanje; v njem želim zbrati zanimive primere in z njimi opozoriti na mogoče različice. Pri tem ne mislim, da je treba takšen zapis uveljaviti, prej to, da potrebujemo priporočilo, kaj izbrati, ko se izraz ali ime pojavlja v več različicah. V

uvodu pravil ali v komentarju se lahko tudi podrobneje opiše posebne položaje v smislu specifična rabe, prostorskih, časovnih, programskosistemskih omejitev, ki se pogosto povezujejo z rabo simbolov in drugih zaznamovanih rešitev, tudi tipografsko in oblikovno manj predvidljivih ali priporočljivih. Zaradi večje jasnosti svoje misli navajam k ustrezni oznaki člena s črkovno oznako za tehnično piko. Dodajam člen 0 v smislu splošnih komentarjev.

Komentar 4 Splošna pripomba (ne velja samo za to poglavje): ne uvidim, zakaj veznik *oziroma* včasih izpišete, včasih okrajšate.

PRIPOMBE K POSAMEZNYM ČLENOM

ČLEN 1

{1} Krajšave so kratice, okrajšave, simboli in formule, nastale zaradi potrebe po kratkosti izražanja Slovenščina ima čedalje več domačih in prevzetih krajšav. V jezikovnem razvoju se vse te oblike tudi spreminjajo: simboli in formule kot dogovorjena znamenja v okviru strok precej manj kot okrajšave, ki težijo k vse večjemu poenobesedenju (*i. t. d. > itd.*), in kratice, ki pogosto prehajajo med lastna imena (*UNICEF > Unicef*) in občna poimenovanja (*EMŠO > emšo*).

Komentar 5 To, da kratice pogosto prehajajo med lastna imena in občna poimenovanja, bi lahko bilo izpostavljeno kot svoje pravilo in malo konkretnije napisano, kaj pomeni, da pogosto prehajajo. Morda v besedilih?

Komentar 6 Morda ne bi bilo slabo dodati stavek ali dva o tem, kje se kratice najpogosteje uporabljajo in kakšna je njihova funkcija.

Komentar 7 TER kratice, ki pogosto prehajajo med lastna imena (*UNICEF > Unicef*) in občna poimenovanja (veznik *ter* namesto *in*)

Komentar 8 Res ne bi šlo brez »v okviru«? Dogovorjena znamenja v strokah. V slovnici je zapisano, da je »v okviru« stilistična pomanjkljivost. Besedilo v pravopisu mora biti popolno. Brez debate. Včasih sicer res najdemo argument za »v okviru«, ampak v tej povedi ... Močno upam, da boste premislili še enkrat, si prebrali na glas obe možnosti.

Komentar 9 Vas smemo opozoriti tudi na tako pomanjkljivost: v prvi povedi manjka končna pika?

Komentar 10 1. Za začetek pikolovsko: manjka pika za besedo *izražanja*.

2. Oblike -> izrazi, enote.

3. Zaradi dveh oziralnikov je formulacija pravila okorna in zapletena. Predlog za izboljšavo: namesto prvega ki narediti podpičje, nadaljevati pa takole: »te (ali slednje) se nagibajo k poenobesedenju, kratice pa pogosto prehajajo med lastna imena /.../« ,

4. Formulacija »težijo k vse večjemu poenobesedenju« je premočna (presplošna), saj je pojav omejen na pogosto rabljene slovnične frazeme (poleg *itd.*, *itn.*, *ipd.*, *mdr.*, npr., *tj.*, *tim.* komaj še kaj – gl. {26}) in »nesistemske« primere iz {32, 34}.

5. Že v uvodnem odstavku (ali pa kje drugje) bi bilo treba povedati, da so krajšave odprta množica (poleg slovarsko evidentiranih, »standardnih« krajšav obstaja skoraj neomejena možnost priložnostnih krajšav za individualno in »ustvarjalno« rabo), po drugi strani pa posvariti pred kopičenjem krajšav v besedilih za širšo javnost (nepreglednost, moteno sporazumevanje).

Komentar 11 Mogoče bi bilo bolje tale zgled (*i. t. f.*) opremiti še s komentarjem tipa v SP 19XX je bil še običajen nestrnjeni zapis *i. t. d.*, danes pa je ustaljen in edino pravilen *itd.*

Prvotna dikcija tu ni bila pravilna (*UNICEF* v zapisu *Unicef* pač ni prešel v lastno ime, tak je bil že prej, *EMŠO* je bilo občno poimenovanje že prej, ni to postalo šele z zapisom *emšo*).

ČLEN 2

{2} Kratice so ustajljene krajšave večbesednih poimenovanj ali tvorjenk, ki jih navadno pišemo s samimi velikimi črkami.
--

Komentar 12 Kaj pomeni »navadno pišemo«? V katerih besedilih?

Komentar 13 Nepravi oziralni odvisnik. Bolje bi bilo narediti podpičje in nadaljevati: »navadno jih pišemo s samimi /.../«.

Komentar 14 Bi se beseda navadno v SP lahko končno zamenjala z danes razumljivejšo ponavadi? Prislov navadno preveč asociira na pridevnik navaden, ki ima negativno konotacijo, mlajši uporabniki pogosto ne razumejo besede navadno, čeprav so rojeni govorniki, tako je realno stanje. :)

Komentar 15 Ni treba, da so ustaljene. Lahko naredimo kratico za enkratno rabo (določeno besedilo) in je še vedno kratica.

ČLEN 3

{3} Kratice nastanejo tako, da netvorjene in tvorjene besede ali stalne besedne zveze okrnimo, navadno do začetnih črk besed oziroma njihovih delov (Slovenska akademija znanosti in umetnosti > S, A, Z, U > SAZU; Kulturno-umetniško društvo > K, U, D > KUD; ultravijolični > U, V > UV; Zakon o medijih > Z, Med > ZMed; enotna matična številka občana > E, M, Š, O > EMŠO).

Komentar 16 Odstavka {3} in {4} na silo razčlenjeno (ločeno) obravnavata isto problematiko, zato prihaja do dolgovernosti in nekoherentnosti, nepotrebnega ponavljanja. Šele v {4} se razlaga tisto, kar je prikazano že v {3} (*strnitev krnov S, A, Z, U -> SAZU ipd.*).

Komentar 17 Tu bi lahko opozorili, da poznamo tudi razlikovalne pare kratic, npr. *SDS* in *SdS* in *LDS* in *LdS*, da se lahko torej kratice prilagodijo, da bi ločili med stranko in slavističnim društvom.

Komentar 18 Pogosto vprašanje je, ali so med črkami kratic lahko pike, kot je menda npr. v italijanskem pravopisu, mogoče ni odveč opozoriti, da kratice nimajo pike ne na koncu ne vmes.

Komentar 19 Dodal bi primer v celoti zlogovne kratice tipa *Tosama* (*TOvarna SAnitetnega MAteriala*) in opozoril, da kratica ne odraža nujno najpogostejšega načina razvezovanja ter pričakovanih črk, npr. *KDD* (*Centralna klirinško depotna družba, d.o.o.*, tudi *Centralna Klirinško Depotna Družba, d.d.*), *MFERAC* (enotni računovodski sistem Ministrstva za finance – Predvidevam, da zadnji del kratice pomeni *RAČunovodstvo*, a je zaradi lažjega upravljanja na računalniku strešica opuščena.). Poleg tega se s sklicem na stvarna lastna imena lahko opozori, da se v publicističnih besedilih posamezne družbe, podjetja in institucije pogosto označujejo zgolj z občno opredelitvijo in kratico, čeprav je ta le del imena, pri čemer razvezava kratice ni vselej jasna (prim. *družba DRI = DRI upravljanje investicij d.o.o.* (kratko ime)

oz. *DRI upravljanje investicij, Družba za razvoj infrastrukture, d.o.o.*, (dolgo ime – Se *DRI* razveže z *Družba za razvoj infrastrukture*? To bi pomenilo podvojitve v dolgem imenu.); *družba 2TDK = 2TDK, družba za razvoj projekta, d.o.o.*).

ČLEN 4

{4} Kratice navadno pišemo z velikimi črkami, slovnice besede (veznike, predloge) pa izpuščamo (*Narodna in univerzitetna knjižnica* > N, U, K) ali jih zapišemo z malimi črkami (*Bosna in Hercegovina* > B, i, H; *Zakon o medijih* > Z, Med). Tako dobljene krne iz besednih zvez strnemo v kratico (N, U, K > NUK; B, i, H > BiH; Z, Med > ZMed).

Komentar 20 »Zakon o medijih > Z, Med« je zgled za izpuščanje slovnice besed, ne za zapis z malimi črkami.

Komentar 21 Pred besedo izpuščamo vriniti izraz »pri krnitvi«.

Slovnice besede (in v BiH) in nevezglasni glasovi (*ZMed*) se pri kratičenju upoštevajo, da je kratica lažje izgovorljiva ali razločljiva od že rabljene kratice (*BiH* - *Bosna in Hercegovina* : *BH* – *Bahrajn* (Po ISU sicer *BA* (<https://www.posta.si/zasebno-site/Documents/Seznami/Seznam%20dr%C5%BEav%20-%20ISO%20kode.pdf>)).

Vendar pa obstaja *BH Telecom* (<https://www.bhtelecom.ba/>). 14 Ta kratica se za označitev drugega tira (primerneje Drugega tira) rabi zelo redko, je pa del imena družbe, ki ga bo upravljala, *2TDK, Družba za razvoj projekta, d.o.o.* (v zakonu *ZIUGDT* sicer *2TDK, družba za razvoj projekta, d.o.o.*); *ZMed* – *Zakon o medijih* : *ZM* – *Zakon o menici* oz. *Združenje Menedžer*; *NeP* – *nepovezani poslanec* (pred tem *SP* – *samostojni poslanec*, *NP* – *neodvisni poslanec*), podobno *NSi, DeSUS*). Zanimiva je obravnava kratic (?) s stališča ločil in drugih znamenj v podstavi, prim. *SAŠA* (*Savinjsko-Šaleška regija*), *3RO* (*3. razvojna os*), *2T14* (*2. tir*), *2TDK* (*2. tir Divača-Koper*), *TVKC* (*Televizija Koper/Capodistria*), *SPX* (*S&P 500 Index*), vendar *P+R* (tudi *P + R, park and ride*), *KE-SD* (*Kadrovska evidenca in stroški dela*), *AI:ME* (verjetno napredni sistem *Audi intelligence*, model *ME*); pogoste pa so različice *AI:CON, Alcon, Aicon*. Prim. še *PS SLS+SKD* (*Poslanska skupina SLS+SKD Slovenske ljudske stranke*; *PS ZELENILDS* (pred tem *PS ZELENIL-ESS* – *Poslanska skupina ZELENIL – Ekološko socialna stranka*) ...

ČLEN 5

{5} Kratice glede na to, kako jih izgovarjamo, delimo na:

1. **črkovalne** (EKG, FF, PVC, NK), pri katerih zaradi značilne glasovne sestave izgovarjamo vsako črko posebej; soglasnike izgovarjamo na dva načina: bodisi z ustreznim glasom in polglasnikom ali z ustreznim glasom in samoglasnikom *e* oz. *a* (PVC [pévécé] in [pəvəcə], NK [ěnká] in [nəkə]);
2. **nečrkovalne** (NUK, SAZU, TEŠ), ki jih običajno izgovarjamo kot druge besede ([núk], [sazú], [těš]).

Komentar 22 Manjka kategorija kratic, ki so kombinacija velikih in malih črk - recimo *MoMA* ali *UMco* - in pravila o njihovem sklanjanju.

Komentar 23 V skladu s predhodnim besedilom mora biti zapis v zgledu tak: (PVC [pəvəcə] in [pévécé]).

Komentar 24 Opozorilo na tipkarsko napako: *t* za piko.

Komentar 25 1. Premalo jasno je poudarjeno, da v tem odstavku ne gre za črkovalne in nečrkovalne kratice, temveč za črkovalno in nečrkovalno izgovarjanje/branje kratic (lahko iste kratice).

2. Vrednotenje (kvalificiranje) dvojnic pri ponazarjanju uskladiti z vrednotenjem v razlagi (*ali : in*).

3. Akcentuacija pri črkovanju kratice *NK*: krativec, ne strešica (gl. komentar k {5} v razdelku Pisna znamenja).

4. V 2. točki za izrazom druge besede vriniti: »če ne vsebujejo težje izgovorljivih soglasniških sklopov« .

5. Na koncu tega odstavka dodati pravilo: Pri pogosteje rabljenih črkovalnih kraticah lahko preidemo od zlogovanja v tekoči govor z naglasom samo na zadnjem zlogu, npr. *ekagé, b&t&c&*.

Komentar 26 Komentar: Izgovor, izgovarjava, izgovarjanje? V slovnicaх se bolj uporablja izgovor.

Komentar 27 Vrste kratic glede na izgovarjanje

{5} Kratice glede na to, kako jih izgovarjamo, delimo na: /.../

2. nečrkovalne (*NUK, SAZU, TEŠ*), ki jih običajno izgovarjamo kot druge besede ([núk], [sazú], [těš]).t

Zadnji *t* je odveč (ali pa kaj manjka?).

Komentar 28 Črka *t* za piko na koncu člena je odveč.

Komentar 29 v naslovu *IZGOVOR* namesto *IZGOVARJANJE*?

Pravilo bi morda lahko izpopolnili, ker se pri kraticah iz samih samoglasnikov nujno pojavlja samo nečrkovalna oblika, med tem ko so kratice iz samih soglasnikov skoraj nujno črkovalne, možna pa je tudi nečrkovalna izgovorjava. Opozorilo glede tega bi bilo morda na mestu.

Nečrkovalnim kraticam bi lahko rekli tudi bralne kratice. Poleg navedenih podvrst obstajata še dve: 1. kratice z možnostjo izgovora po mešanem načelu, kot črkovalne in nečrkovalne (*ZPSVIKOB* [ze pe svikob]) in 2. redke črkovalne kratice, ki se lahko izgovarjajo kot besede. Zlasti gre za tuje kratice s prevzetim izgovorom: *SNP* [snip] – *small nucleotide polymorphism*. Na koncu člena je ostal (zatipkan?) *t*.

ČLEN 6

{6} POSEBNOSTI

1. Če nečrkovalna kratica preide v besedo, jo kot občno poimenovanje zapisujemo samo z malimi črkami (*emšo*; *mrsa*; *esemes*), kot lastno ime pa z veliko začetnico (*Nuk*, *Ajpes*, *Unesco*, *Nasa*).
2. Redke črkovalne kratice lahko zapisujemo tudi z malimi črkami (*SMS/sms*, *GSM/gsm*).
3. Pri nekaterih prevzetih kraticah ohranimo izvorni način izgovarjanja (*BBC* [bíbísí], *FBI* [êfbíáj], *DJ* [dídzêj]), pri drugih pa ob domačem ohranjamo tudi podomačenega (*PC* [pécé in písí], *GSM* [géêšêm in džíêšêm]).
4. Nekatere prevzete kratice uporabljamo v izvorni obliki, čeprav podstavno stvarno ime prevajamo, npr. *Svetovna zdravstvena organizacija* – *WHO*, *Mednarodni denarni sklad* – *IMF*.

Komentar 30 Spoštovani. Pravopis naj daje prednost podomačenemu izgovoru prevzetih kratic v vseh primerih, kadar je to mogoče. Predlagamo tudi, da se pri primeru, ki ste ga izbrali (*GSM*), označi s kvalifikatorji, da je slovenski izgovor [géêšêm] ustrezen, citatni pa manj priporočljiv.

Komentar 31 Spoštovani. Predlagamo, da se kot primer navede druga kratica (*NATO* ali *OECD*), ne pa *WHO*, saj je uporaba kratice prevedenega imena Svetovna zdravstvena organizacija že uveljavljena, torej *SZO*, in bi navedba tega primera pomenila korak nazaj.

Komentar 32 K Svetovni zdravstveni organizaciji naj vendarle dodam, da je po mojih izkušnjah precej v rabi tudi *SZO*, v strokovnih in znanstvenih besedilih v medicini celo bolj kot *WHO* ali vsaj ob *WHO*. Tak je bil tudi slogovni napotek starejše kolegice, s katero sem leta 2005 lektorirala prvo večje strokovno besedilo na tem področju. Tako da na medicinskem področju sta v rabi *SZO* in *WHO* precej enakovredno, pri starejših profesorjih pa celo bolj zaželeno *SZO*.

Komentar 33 Morda bi bilo smiselno dodati tudi primere, ko je črkovalna kratica del besede, recimo *tv-serija*, *lcd-zaslon*, *qr-koda*, mislim, da bi bil tudi v teh primerih smiseln zapis z malo, če so občna poimenovanja.

Komentar 34 3. Ni jasno, kaj pomeni »podomačenega: »pri drugih pa ob domačem ohranjamo tudi podomačenega (PC [pécé in písí], GSM [gêêsêm in džíêsêm]). Če je izvorni izgovor [bibisi] ..., je tudi [pisi].

Komentar 35 podomačenega (*PC* [pécé in písí],

Tu ni pojasnjeno, kaj pomeni *PC*? Možnosti je veliko, tu je samo nekaj njih:

- PC *Personal Computer*
- PC *Politically Correct*
- PC *Postal Code*
- PC *Piece of Crap*
- PC *Personal Copy*

Če gre za osebni računalnik, nihče več ne govori pece, reče se računalnik ali namizni računalnik, v nasprotju s prenosnikom.

Komentar 36 *WHO* in *IMF* nista ustrezna zgleda, ker zanju uporabljamo slovenski kratici: *MZO* in *MDS*. Predlagamo vključitev naslednjih (ali nekaterih od naštetih) primerov, za katere se tudi v slovenščini uporablja kratica v izvirniku:

- BERC Organ evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije
- EN: Body of European Regulators for Electronic Communications
- EPSO Evropski urad za izbor osebja
- EN: European Personnel Selection Office
- FAO Organizacija za prehrano in kmetijstvo (ZN)
- EN: Food and Agriculture Organisation
- GATT Splošni sporazum o carinah in trgovini
- EN: General Agreement on Tariffs and Trade
- CEN Evropski odbor za standardizacijo
- FR: Comité européen de normalisation
- Cenelec - Evropski odbor za standardizacijo v elektrotehniko
- FR: Comité européen de normalisation électrotechnique

Komentar 37 Komentar k točki 3:

V Komentarju k poglavju Pisna znamenja je zapisano: »V splošni rabi je npr. pri tujih kraticah v izgovoru možna tudi izgovarjava črk po vzoru tujih jezikov, še posebej angleščine (*IBM* [ajbiêm]), vendar je v slovenščini primarno poimenovanje črk [...].«

Zakaj torej »nekaterih«? Zakaj ne »redko«? Ali »izjemoma«?

Zakaj »ohranjamo«? Tako ne razumemo, da dajemo prednost domačemu izgovarjanju.

Preseneča zapisana dvojnica *GSM* [géêsêm in džíêsêm]. Zlasti zato, ker je tudi v odgovoru Metoda Čeparja in Tine Lengar Verovnik v Jezikovni svetovalnici, Slovenska izgovarjava prevzetih besed na črko g: *Gmail*, *GPS*, *GSM* ..., napisano, da prevladuje »izgovor po črki, torej kot g.«

Podobno tudi *PC*.

Pravopisna pravila so pomembna za javni govorni položaj.

Komentar 38 Imam pripombo v zvezi z Mednarodnim denarnim skladom. V glavnem se je že prijela kratica *MDS*, zato res ne vem, zakaj bi uporabljali angleško. Podobno je z umetno inteligenco - *UI*, le zakaj bi bila kratica *AI*, če uporabljamo slovenski prevod.

Komentar 39 Komentar se nanaša na pravilo - »Nekatere prevzete kratice uporabljamo v izvorni obliki, čeprav podstavno stvarno ime prevajamo, npr. *Svetovna zdravstvena organizacija* – *WHO*, *Mednarodni denarni sklad* – *IMF*.«

To pravilo resnično potrebuje osvežitev, saj že dolgo velja, da se pri *Mednarodnem denarnem* skladu po slovensko zapisujeta tako ime sklada kot njegova kratica - *MDS*. In to ne le v medijih, pač pa tudi v ustanovah, kot je *Banka Slovenije*, v poročilih o rednih misijah *MDS* (npr.: <https://www.bsi.si/mediji/626/neformalna-misija-mds-v-sloveniji>)

Razlog je v tem, da je bil včasih *MDS* nek oddaljen sklad, v zadnjih letih pa je imel tako odmevno vlogo pri reševanju svetovne krize, da ga skoraj ni človeka, ki ne bi vedel, kaj je *Mednarodni denarni sklad*.

Zato je primerno, da jezikovno samozavestno tudi na najvišji formalni ravni napotujemo na rabo slovenske kratice.

Komentar 40 1. Primer *esemes* je v prvi točki Posebnosti zmotno uvrščen med nečrkovalne kratice.

2. V 3. točki nakazati pridržek do izvirnega načina izgovarjanja prevzetih kratic v slovenskih besedilih, npr. s kvalifikacijo redko ali izjemoma ali žargonsko [pisi,

džiesem]; namesto »ohranjamo tudi podomačenega« rajši »uveljavljamo podomačenega«.

3. V 3. In 4. točki: nekaterih, nekatere -> redkih, redke.

4. V primerih *efbiaj*, *geesem*, *džiesem* iz druge točke je treba vse strešice nadomestiti s krativci. Gl. komentak k {5} iz razdelka Pisna znamenja.

Komentar 41 3. Pri nekaterih prevzetih kraticah ohranimo izvorni način izgovarjanja (*BBC* [bíbísí], *FBI* [êfbíáj], *DJ* [dídžêj]), pri drugih pa ob domačem ohranjamo tudi podomačenega (*PC* [pécé in písí], *GSM* [géêsêm in džíêsêm]).

Kaj je sodilo za izbiro in kakšen kvalifikator si »zasluži« raba, ki se ne drži »reda«?

Komentar 42 {6.2} Pri kraticah, pisanih z malimi črkami, se odpira vprašanje prenašanja grafične podobe logotipov in oglasnih napisov v besedila drugih zvrsti. *Deutsche Presse-Agentur* se zaradi logotipa pogosto piše *dpa*, podobno *BORAHansgrohe* (Primer je zanimiv tudi zaradi možnosti notranjega sklanjanja: *BOREHansgroheja*. Poseganje v zapis je tu pogosto razumljeno kot nasprotovanju sponzorju oz. zmanjševanje prepoznavnosti njegove znamke.), prireditev *documenta* v Kasslu, čeprav se logotip te razstave spremeni tako rekoč vsako leto, vključno s položajem in načinom oštevilčenja (*Documenta*, *DOCUMENTA*; *DOCUMENTA* ... <https://en.wikipedia.org/wiki/Documenta>). Res se tudi sms rabi v takšni obliki, vendar se mi zdi, da je takšen zapis primernejši za zasebno dopisovanje (bolje sistemsko *SMS* in s pojasnilom, da je zveza *SMS-sporočilo* nepotrebna pomensko-oblikovna podvojitvev, a jo verjetno zaradi dolžine dojemamo kot bolj knjižno različico). Enako velja tudi za druge prenose oz. posnemanje zapisov, s čimer se zabrisujejo meje uveljavljenih kategorij. Prim. ime stranke *ZARES*, ki ni kratica, le grafični zapis, tako še *FIDES* (prav tako zanimiv zaradi pomensko ženskega spola), *ARUM*. Pri slednji je zanimiva besedotvorna motivacija *ARUM* < *Mura*, tako kot *jakot* < *tokaj*. Je naglas predvidljiv? Se ohrani na prvotnem zlogu ali prvotnem mestu v besedi? Tu je treba omeniti tudi variantnost nekaterih kratic: *KDD* se najde tudi kot *Kdd*; zanimiv primer je *JEK* (*jedrska elektrarna krško*) kot nelastnoimenska kratica, medtem ko je *NEK* (*Nuklearna elektrarna Krško*) lastnoimenska in uradna.

{6.4.} Ta podčlen se tiče podomačevanja kratic. Opažam, da je zaradi razširjenosti kratic v angleščini danes zelo pogosto, da se prevaja le besedni del imena, kratica pa ostane v izvirnem jeziku (ta deluje kot sidrišče reference zaradi navadno preraznolikih prevodov, prim. *FDA* (https://sl.wikipedia.org/wiki/Food_and_Drug_Administration – Poenotenje uradnih imen organizacij bi bilo za pišoče zelo koristno.). Tako se pogosto zgodi, da se tuja kratica nadomesti s slovensko, pa nato zopet umakne tuji: *ISIS*, *IS* > *ID* (*Islamska država*) > *IS*, za *IMF* je bila nekoč v rabi *MDS*, za *DNA* se poljudno navadno

rabi *DNK*, a ne vselej, podobno *NVO* in *NGO*. Pri prevzetih kraticah z občnim pomenom je smiselno opozoriti, da se v angleščini pojavljajo tudi v množinski obliki, npr. *SNPs* [snips], in pojasniti, kako se takšni primeri obravnavajo v slovenščini.

ČLEN 7

{7} Kratice sklanjamo (*DUTB DUTB-ja*). Kadar iz njih napravimo tvorjenke, pregibamo tudi te (*DUTB-jev DUTB-jeva DUTB-jevo*).

Komentar 43 Pri predstavitvi tega pravila vedno ponazorim še z obliko, ki je sicer pogosta (*DUTBja*, še boljši zgled je *GSMja*), vendar očitno v nasprotju s SP. Ampak razumem, da v SP pišete, kaj v jeziku je, ne pa, kaj ni v skladu s sistemom ali SP. Dodajam v ta komentar, kako ta del predstavim radovednim uporabnikom kot jezikovna svetovalka, in ne, ker bi pričakovala, da to zapišete v to poglavje.

Komentar 44 Tukaj bi morda lahko dodali pravilo, kdaj so kratice moškega, kdaj ženskega in kdaj srednjega spola. Se ravna po jedrnem samostalniku ali obnašajo kot samostojna beseda?

Komentar 45 Kratice sklanjamo (*DUTB DUTB-ja*). Kadar iz njih napravimo tvorjenke, pregibamo tudi te (*DUTB-jev DUTB-jeva DUTB-jevo*).

PRI KRATICAH BI MORALI v prvi vrsti napotiti na rabo, ko kratic ne sklanjamo (oziroma jih sklanjamo po ničtem vzorcu).

V drugi vrsti bi moralo slediti navodilo, da pa je primerno uporabiti , da pa se kratice vendar sklanjajo po presoji avtorja takrat, kadar to prispeva k večji razumljivosti besedila (ker se na ta način razvidi, v katerem sklonu je uporabljena kratica, ali je dajalnik, tožilnik ...).

Sklanjanje kratic je v praktični rabi zelo nepraktično, ker take kratice boleče štrlijo iz besedila.

Komentar 46 Predlagamo združitev točk {7}, {9}, {14} in {15}{1):

Kratice običajno sklanjamo po 1. moški sklanjatvi (*DUTB DUTB-ja*) ali po 3. moški sklanjatvi (brez *DDV*), ne glede na to, katerega spola je jedrni samostalnik v podstavi. Kadar jih sklanjamo po 1. moški sklanjatvi in iz njih napravimo tvorjenke, pregibamo tudi te (*DUTB-jev DUTB-jeva DUTB-jevo*).

Nečrkovalne kratice, ki se končujejo na nenaglašeni samoglasnik in niso prešle med navadno besedje, zaradi prepoznavnosti sklanjamo po ničtem sklanjatvenem vzorcu: *CIA, EBA, EMA, IAEA, IATA, ICAO, IMO* (pojasnilo: v institucijah EU imamo dogovor, da ne sklanjamo kratic uradov, organov in agencij EU, ki so v enaki obliki sprejete za vse jezike in se ne smejo prevajati).

Nečrkovalne kratice, ki se končujejo na nenaglašeni samoglasnik in so prešle med navadno besedje, se sklanjajo in razen prve črke zapišejo z malimi črkami (*Nasa Nase, Fifa Fife, Unesco Unesca*).

Komentar 47 Ponazarjanje s primerom *DUTB-jevo* ipd. je tu nekoliko nasilno. Ne bi našli elegantnejšega in bolj življenjskega primera?

Komentar 48 Po mojem jezikovnem občutku (vsaj) kratic imen držav in drugih zemljepisnih enot ne bi smeli sklanjati, zato predlagam zamenjavo besedila »Kratice sklanjamo« z besedilom »Kratice praviloma sklanjamo«.

Komentar 49 Bo sklanjanje veljalo v vseh primerih, brez izjem? Kaj pa npr.: *V DZ so sprejeli nov zakon. Dela na RTV, na MNZ.*?

Komentar 50 Zdi se mi boljše najprej obravnavati spol kratic, nato sklanjanje, saj je sklanjatev odvisna od spola.

ČLEN 8

{8} Končnice in obrazila pišemo za vezajem z malimi črkami, če se kratica govorno končuje na:

1. soglasnik (*OZN OZN-a, OZN-ov* [óžèèè òžèèèna óžèèènov-]; *ŠOS ŠOS-a, ŠOS-ov* [šós šósa šósov-]) ali
2. naglašeni samoglasnik (*OZN OZN-ja, OZN-jev* [óžèèè òžèèèja óžèèèjev-], *STA STA-ja, STA-jev* [èstèá èstèájja èstèájjev-]).

Komentar 51 *OZN* je navedena kot primer kratice, ki se konča na soglasnik, in kot primer kratice, ki se konča na samoglasnik ...

Komentar 52 Sklanjanje z vezajem in obrazilom z malimi črkami morda vizualno ni najboljša rešitev, sploh pri nečrkovalnih kraticah, ki »pogosto preidejo v besede«. Morda bi bilo boljše uvesti pravilo, da nečrkovalne kratice preidejo v besede (brez možnosti sklanjanja besed v verzalkah) in se sklanjajo kot besede, črkovalne pa se lahko ali ne sklanjajo, če zaznamujejo samostalnik ženskega spola, ali sklanjajo, če so samostalnik moškega in srednjega spola?

Komentar 53 Glede na to, da se kratice pišejo z velikimi črkami, razmišljam o potrebnosti vezaja pred končnicami/obrazili, ki se pojavljajo ob sklanjanju kratic. Če kratica preide v besedo, potem tudi ni vezaja, zato se mi pri kraticah vezaj prav tako zdi odveč.

Ker so kratice pisane z velikimi črkami, jih še lažje ločimo od končnice/obrazila (tudi brez vezaja, ki je trenutno predpisan), medtem ko je pri tistih, ki so prešle v besedo, to težje, saj se – vsaj vizualno – prej zlijejo v celoto, da ob prvem pogledu ne ločimo osnove od končnice/obrazila.

Komentar 54 Tovrstno zapisovanje kratic po izgovoru se mi zdi izredno moteče v besedilih, saj izgleda nenavadno in zmede bralca – sploh pri branju na glas. Čudi me, da Pravopis to dovoljuje. Osebnost bi takšen zapis označil vsaj kot nezaželen.

Komentar 55 1. Predlog na prestaviti iz napovednega dela odstavka na začetek 1. oziroma 2. točke.

2. Akcentuacija primerov: v *ozeen ozeena ozeenov* mora biti (pri zlogovalnem branju) na prvem *e*-ju ostrivec (krativec in strešica pa sta v tem primeru uporabljena pravilno); v *este* *esteaja esteajev* pa mora biti ostrivec na drugem *e*-ju (krativec na prvem pa je uporabljen pravilno). Vse to bi se lahko obravnavalo tudi v smislu mojega 5. komentarja k {5}, torej z naglasom samo na zadnjem zlogu.

Komentar 56 Pravilo deluje zmedeno, ker se isti primer *OZN* uporabi dvakrat (v različnih kategorijah).

Komentar 57 Pri točki 2 lapsus: *OZN* ne sodi pod točko 2.

Komentar 58 Všeč mi je, da je sklanjanje obravnavano sistemsko in se dopušča dvojnica glede na izgovor. Vendar je res, da se nekatere kratice uveljavijo le v določeni obliki. *OZN* se precej trdno sklanja *OZN-a* in ne *OZN-ja* (Gigafida 86 : 8), vendar so takšne sistemske dvojnice po mojem mnenju lahko celo manj moteče kot vztrajanje pri ustaljeni obliki, ki zahteva poglobljeno poznavanje slovarja. Pogrešam še tretjo možnost z neglasovnimi končnicami (III. ženska sklanjatev), če je *OZN* ženskega spola.

ČLEN 9

	POSEBNOST
{9}	Če se nečrkovalna kratica končuje na nenaglašeni samoglasnik, tega obravnavamo kot sklonilo oziroma kot del obrazila in ju tudi v stranskih sklonih pišemo z veliki črkami (UNESCO UNESCA, UNESCOV; EMO EMA, EMOV; FIFA FIFE, FIFIN).

Komentar 59 Iz navedenega določila ni razvidno, ali lahko neimenovalniško obliko kratice pišemo tudi z vezajem, npr. *UNESCO*, *UNESC-a*?

Komentar 60 Ti primeri so papirnati. Npr. podjetja Emo že dolgo ni, in se je tudi pisalo samo v začetnici z veliko. Zdaj je njegov naslednik podjetje *Emo Novum* in če greste pogledat na njihovo spletno stran <https://trgovina.emo-novum.si/novice/>, boste našli primere, da tudi sami sebe zapisujejo kot »Emo Novum«.

Stari pravopis je to pravilo zašilal življenjsko: Nekatera kratična poimenovanja se ne nanašajo na ustrezna slovenska poimenovanja (slovensko poimenovanje se večinoma ne uporablja): *Avnoj*, *Skoj*, *Unesco*, *Efta*, *BBC*, *RAI*, *Fide*, *Fifa*.

Komentar 61 Kako pa veš, kdaj je nenaglašen? Primer z naglašenim?

Komentar 62 *Ju* -> *ga*; *veliki* -> *velikimi*

Komentar 63 So s stranskimi skloni mišljeni odvisni?

»pišemo z velikimi črkami« (manjka *-mi*)

Komentar 64 s tem se NE strinjam - kratic se po mojem ne bi smelo sklanjati, naglašen ali nenaglašen zadnji samoglasnik - prav bi bilo le *UNESCO-a* - mednarodno UNESCA ne pomeni nič!

Komentar 65 Dodal bi priporočilo o pisanju takih kratic kot navadnih besed. Nerazpoznavanje imenovalniške oblike kratice je zaradi sobesedila sicer redko, a je vendarle mogoče.

ČLEN 10

{10} Nečrkovalne kratice pogosto preidejo med navadno besedje in jih tako tudi pisno pregibamo (*Ajpes Ajpesa*, *Ajpesov*; *aids aidsa*; *Unesco Unesca*, *Unescov*; *Nasa Nase*, *Nasin*; *emšo emša*).

Komentar 66 Še tukaj bi morda veljalo dodati primere, ko je kratica del besede: *sms-sporočilo*, *hb-svinčnik* ...

Komentar 67 Pravilo, ki je v nasprotju s prejšnjim. Kako naj navaden uporabnik razume, kaj je zdaj prav, če v enem pravilu pišete *UNESCO*, v drugem pa *Unesco*.

Komentar 68 1. Za besedo kratice vriniti: »ki ne vsebujejo zahtevnejših soglasniških sklopov.«.

1. *Pogosto* -> *s pogostno rabo*; *preidejo* -> *prehajajo*.

2. Za besedo besedje vriniti pojasnilo: »Tedaj jih zapisujemo z malimi črkami (razen velike začetnice) ter jih izgovarjamo in tudi pregibamo kakor navadne besede.«

Komentar 69 Komentar: Kaj pa je navadno besedje? Tisto, ki ni pisano z veliko? Mogoče: *med splošno besedje*.

ČLEN 11

{11} POSEBNOST

Posamezne črkovalne kratice (in iz njih izpeljane besede) prehajajo z zapisom, ki odraža izgovor, med navadno besedje: *teve* (< TV); *devede* *devedeja* (< DVD); *beemve* *beemveja* (< BMW); *esdees* *esdeesa*, *esdeesovec* (< SDS).

Komentar 70 Zakaj pravopis ni usklajen s SSKJ, ki ima tudi »cede« brez kvalifikatorja, v SP 2001 *knjiž. pog.*, e-pravopis pa nima. Ali se druge kratice za stranke (*SD*, *SLS* ipd.) tudi lahko ubesedijo tako kot *SDS*?

Komentar 71 Bi se lahko v pravopisu vzdržali političnih strank. Prvič zato, ker ni jasno, zakaj ste izbrali prav *SDS*, ne pa *SLS* ali *LDS*? In drugič za 瀦敷@墓~楮濳楬渠

找聊揆樓攏摳欸渌捶瘠揚潮稠漕櫓稠瑳懣齒@N颯懣琺椀派攀 玆穰甦

楬濳楬懣滂聚 猗猗吁籟 猗猗吁籟 楬懣↔「

Komentar 72 *Esdeesovec* je žargonska tvorjenka iz besede *edees*. Tudi drugi primeri (vsa ta kategorija) so žargonsko obarvani.

Komentar 73 Namesto »prehajajo z zapisom, ki odraža izgovor« predlagam »z zapisom, ki odraža izgovor, prehajajo«.

ČLEN 12

{12} Kratice so praviloma samostalniki (*BDP* 'bruto domači proizvod', *TV* 'televizija'), redkeje tudi pridevniki (*UV* 'ultravijoličen', *TV* 'televizijski').

Komentar 74 Mislim, da kratice kot pridevniki niso redke, vsekakor pa niso tako pogoste kot samostalniki ...

Komentar 75 Do zdaj se pridevniške kratice niso ločevale od samostalniških in zdi se, da je tako tudi v tem predlogu (*TV aparat* bi bil lahko [televizijski aparat], *TV-aparat* pa [teve-aparat] – v slednjem primeru se mi zdi primerneje skrajšati izraz v *TV* [teve]).

ČLEN 13

{13} Samostalniške kratice so najpogosteje moškega spola, in sicer ne glede na to, katerega spola je jedrna beseda podstave (*DDV* < davek na dodano vrednost, *NUK* < Narodna in univerzitetna knjižnica, *KUD* < kulturno-umetniško društvo, *SNG* < Slovensko narodno gledališče). Večinoma se sklanjajo po prvi moški sklanjatvi (*DDV-ja*, *NUK-a*, *KUD-a*, *SNG-ja*).

Komentar 76 Možnost sklanjanja kratic po spolu samostalnika je včasih boljša, recimo pri kraticah strank, bank ...

Komentar 77 Samostalniške kratice so najpogosteje moškega spola, in sicer ne glede na to, katerega spola je jedrna beseda podstave (*DDV* < davek na dodano vrednost, *NUK* < Narodna in univerzitetna knjižnica, *KUD* < kulturno-umetniško društvo, *SNG* < Slovensko narodno gledališče). Večinoma se sklanjajo po prvi moški sklanjatvi (*DDV-ja*, *NUK-a*, *KUD-a*, *SNG-ja*).

NE SAMO, DA JE PROBLEMATIČNO PRAVILO O SKLANJANJU KRATIC, PROBLEMATIČEN JE TUDI NJIHOV SPOL.

Pri kraticah bi morale veljati pravilo, da se jih ne sklanja, RAZEN kadar je to potrebno za boljšo razumljivost besedila.

Glede spola pa, da je TREBA UPOŠTEVATI, katerega spola je jedrna beseda podstave. Tipičen primer je *NLB*, vsak ve, da je to banka, zato je zapis tisti *NLB* povsem nenaraven, tako se piše samo zato, ker se pač spoštuje pravopisna pravila. Zdaj je priložnost, da se na stvar pogleda bolj življenjsko. Tista *NUK* (*Narodna in univerzitetna knjižnica*), tista *NLB* (*Nova ljubljanska banka*), tista *EK* (*evropska komisija*), tista *OECD* (*Banka za obnovo in razvoj*), tista *SKB* (*banka*).

Komentar 78 Odstavka {13, 14} obravnavata sklanjanje kratic in bi ju bilo smiselno združiti.

Komentar 79 Glas Slovencev v Italiji: bi bilo mogoče dodati tudi kakšno kratico iz življenja slovenske skupnosti v Italiji, npr. *NŠK* za *Narodno in študijsko knjižnico* v Trstu (da ni vedno le *NUK*), ali pa *SKGZ* (*Slovenska kulturno-gospodarska zveza*) ali še kaj slovenskega iz Avstrije in Madžarske?

Komentar 80 In potem na nacionalnem pirtalu *RTV* beremo take neslanosti, kot je npr. »EU je sprejel«... To je zelo moteče, saj *EU* pač ni moškega spola. Treba je sprejeti logiko, da za kratice, ki so v razvezani obliki ženskega spola, uporabljamo glagolske oblike, ki sledijo ženskemu spolu samostalniške skupine. Zahteva, da naj se jih sklanja po moško, ni naravna, to deluje posiljeno in izumetničeno.

Komentar 81 Spol kratice določa oblika, zato pri *Cii*, *Fifi*, *Tonosi* ne pomišljamo, da so ženskega spola, pri *KMŠ*-ju, *LMŠ*-ju, *Ajpesu* pa ne, da so moškega spola. Moški spol pri kraticah na *-o* je pričakovan (*Unesco* kot *metro*, *violončelo*, *finale*, *alibi* ...). Tomo Korošec (5 minut za boljši jezik) namesto jedrna beseda podstave rabi določilna beseda.

ČLEN 14

{14} Črkovalne in tudi nečrkovalne kratice sklanjamo tudi po ničtem sklanjatvenem vzorcu, ne glede na to, katerega spola je jedrni samostalnik v podstavi: brez *DDV*, *ARSO* – na *ARSO*; *DNK* – o *DNK*, *EU* – iz *EU*; *MNZ* – pri *MNZ*.

Komentar 82 Iz pravil ni jasno, ali je pravilno: *na mariborskem FF/FF-ju* in *na mariborski FF/FF-i*.

Komentar 83 1. Črkovalne in nečrkovalne kratice -> Vse kratice.

2. Pred besedo sklanjamo vriniti besedo lahko.

Komentar 84 »brez *DDV*« bi morda moralo biti »*DDV* – brez *DDV*«

Komentar 85 Pričakoval bi, da je ničta sklanjatev odvisna od neujemanja spola z obliko kratice, vendar primer »brez *DDV*« res govori za drugačno razlago (gre za izjeme, miselno navezavo na pristojbino, takso, davščino?).

ČLEN 15

{15} POSEBNOSTI

1. Izjema so nečrkovalne kratice, ki se končujejo na nenaglašeni *a* in jih sklanjamo po prvi ženski sklanjatvi, pri čemer tudi nove končnice zapisujemo z velikimi črkami: *CIA CIE CII ...*, *NASA NASE NASI ...*
2. Redke črkovalne in nečrkovalne kratice, ki jih sklanjamo po ničtem sklanjatvenem vzorcu, lahko ohranjajo ženski oz. srednji spol podstavne zveze: *FF* ('Filozofska fakulteta') – *na mariborski FF*, *DNK* ('dezoksiribonukleinska kislina') – *analiza človekove DNK*, *EU* ('Evropska unija') – *na ravni celotne EU*; *DOPPS* ('Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije') – *DOPPS se je pritožilo zoper odredbo*, *MNZ* ('Ministrstvo za notranje zadeve') – *Za avtošole je pristojno MNZ*.
3. Za nekatere kratice so v rabi različne sklanjatvene možnosti, npr. *NUK*: *Izvod knjige hranijo v ljubljanskem NUK-u*; *Že več let je na voljo razglednica z motivi Plečnikovega NUK*; *Razpis za gradnjo nove NUK je bil napovedan že leta 1988*.
4. Nekatere kratice, ki imajo v jedru podstave samostalnik v množini (*ZDA*, *NVO*), lahko ohranjajo število in spol podstavnega samostalnika: *ZDA* – *Leta 1924 so ZDA Indijancem priznale ameriško državljanstvo.*, toda: *ZDA in EU sta podpisali sporazum*.

Komentar 86 Mislim, da bi bilo treba pri tem primeru razložiti, v katerem kontekstu bi lahko bil primer, kot ste ga zapisali, pravilen oziroma ustrezen. Trditev je zelo dvoumna. Iz tega lahko sklepamo, da lahko vsako kratico, čeprav ima v jedru podstave samostalnik v množini, obravnavamo edninsko (*tista ZDA* je se izenači z *tista SLS* je, *tisti SD* je ...). Sklicevali pa bi se na to, da je »ZDA« kratica, ki je pravzaprav sinonim za samostalnik Amerika. V tem primeru pa bi se dalo razumeti *ZDA* (= Amerika) in *EU* sta podpisali sporazum. Vsekakor bi bilo treba obrazložiti, zakaj lahko kratico, ki ima v jedru podstave samostalnik v množini, obravnavamo edninsko. Iz izkušenj povem, da to ni dobra rešitev. Sem že dobila vprašanje, ali lahko potem tudi *Jesenice in Olimpija* sta igrali / *Domžale in Olimpija* sta igrali ...

Če bi dodali npr. »največji gospodarstvi, ZDA in EU, sta podpisali« ali pa »obe strani, ZDA in EU, sta podpisali« ...

Komentar 87 *ZDA in EU so podpisale sporazum.*

Komentar 88 Mislim, da *Plečnikovega NUK* ni ustrezna možnost. Lahko je *Plečnikove NUK* oziroma *Plečnikovega Nuka*

Komentar 89 Eksplicitno navesti, da gre za dvojnice moškega in ženskega oz. moškega in ženskega spola: »na mariborskem/mariborski FF, pristojen/pristojno MNZ«, če je mišljen »lahko« kot druga možnost.

3. Kako vemo, za katere kratice so v rabi različne sklanjatvene možnosti. Ali ne bodo vse naštetе?

Komentar 90 »ZDA in EU sta podpisali sporazum.« ZDA naj bi bile torej po novem v tem primeru samostalni ženskega spola v ednini. Zakaj? V pomenu 'država'? 'Amerika'?

Kako bi bilo v primeru ZAE in EU? Kateri spol in število bi uporabili pri *Združenih arabskih emiratih*? Ali pri ZN (*Združenih narodih*)?

Komentar 91 Pravila morajo biti KONSISTENTNA, LOGIČNA IN PREDVIDLJIVA.

Nekatere kratice, ki imajo v jedru podstave samostalni v množini (ZDA, NVO), lahko ohranjajo število in spol podstavnega samostalnika: ZDA – *Leta 1924 so ZDA Indijancem priznale ameriško državljanstvo.*, toda: *ZDA in EU sta podpisali sporazum.*

PRAVILO, da pri ZDA uporabljamo ž. sp. in mn. je OK.

Ni pa logično, da ZDA izgubijo množino, če se jih sopostavi k EU.

Najboljša pot k temu, da uporabniki obupajo nad pravopisom, so nelogične izjeme

Komentar 92 Zakaj množinska kratica ženskega spola ZDA postane kratica ženskega spola v ednini? Kakšen je razlog za poved *ZDA in EU sta podpisali sporazum.*

Pravilno bi bilo *ZDA in EU so podpisale/podpisali sporazum.* (ZDA - kratica ž. sp. mn. in EU kratica ž./m. spola (če se sklanja) edn.

Komentar 93 S kolegi smo se najbolj pogovarjali o točki 4. Kako razumemo »toda«? Nekateri kot dodatno razlago in kot 'lahko tudi', nekateri kot pravilo. Ne razumemo pa, da je $3 + 1 = 2$, če smo ZDA sprejeli kot množino. To pa res povzroča zmedo.

Komentar 94 1. Ne vidim zadostne utemeljitve za izjemnost prve točke Posebnosti, saj gredo tudi primeri tipa CIA, NASA lahko po ničti sklanjatvi, po drugi strani pa je Nasa v {10} že uvrščena tudi med navadne besede.

2. Predlagam preureditev odstavka {15}: tretjo točko postaviti pred drugo.

3. Za besedo spol v 4. točki vriniti predlog iz.

Komentar 95 Kot sem omenil v komentarju k točki {7}, kratic imen držav in drugih zemljepisnih enot ne bi smeli sklanjati. Zelo me namreč motijo oblike »v BiH-u, iz BiH-a, v ZRN-ju, v EU-ju«, ki jih nahajamo npr. na spletnih straneh RTVSLO.si, in to iz dveh razlogov. Prvič je pri teh kraticah močan občutek ženskega spola okrajšanih besed (*Bosna, Hercegovina, republika, Nemčija, unija*), kar se tepe z moško sklanjatvijo.

Drugič pa je namen uporabe kratic krajšanje besedila, s sklanjanjem pa kratice spet podaljšujemo z nepotrebni obrazili.

Prav tako sem na spletni strani ŠUSS našel vprašanje, ki pravi takole: »... V zadnjem obdobju opažam, da se na teletekstu RTV Slovenija kratice tipa OZN in ZRJ sklanjajo z vezajem in s končnico, pisano z malimi črkami. Torej se pišejo stavki tipa: 'V OZN-u so včeraj sprejeli deklaracijo.' ali 'Z ZRJ-jem ni mogoče skleniti sporazuma.' ...« Tu gre za ista dva problema (napačen spol in nepotrebno podaljševanje), poleg tega pa še za težave s pravilnim sklanjanjem kratic (ali je prav v *OZN-u* ali v *OZN-ju*?), ki odpadejo, če kratic pač ne sklanjamo.

Točka {15.4} govori o še bolj kritičnih primerih, ko je v jedru podstave samostalnik v množini. Navedeni sta kratici *ZDA* in *NVO*. Žal pa v primerih uporabe nastopajo le *ZDA*, in to obakrat le v imenovalniku. Ker piše, da takšne kratice LAHKO ohranjajo število in spol podstavnega samostalnika, sledi, da pa ni nujno, da ju ohranjajo. Torej je, kadar bi v neokrajšani obliki rekli ali zapisali »v Združenih državah Amerike, iz nevladnih organizacij« dovoljeno govoriti ali pisati tudi »v *ZDA-ju*, iz *NVO-ja*«. To pa se mi zdi (oprostite izrazu) grozljivo ...

Komentar 96 Zaradi posebnosti zadeva postane kar precej nejasna. Ali ne bi bilo bolje, da bi tudi pri črkovalnih kraticah bilo dovoljene različne sklanjatvene možnosti (*RŠ*, na *RŠ-u*)?

Komentar 97 2. Redke črkovalne in nečrkovalne kratice, ki jih sklanjamo po ničtem sklanjatvenem vzorcu, lahko ohranjajo ženski oz. srednji spol podstavne zveze /.../

»Redke« -- po katerem sodilu?

3. Za nekatere kratice so v rabi različne sklanjatvene možnosti, npr. *NUK*: *Izvod knjige hranijo v ljubljanskem NUK-u*; *Že več let je na voljo razglednica z motivi Plečnikovega NUK*; *Razpis za gradnjo nove NUK je bil napovedan že leta 1988*.

»Za nekatere« -- po katerem sodilu?

Manjka tip v *NUKU*.

4. Nekatere kratice, ki imajo v jedru podstave samostalnik v množini (*ZDA*, *NVO*), lahko ohranjajo število in spol podstavnega samostalnika: *ZDA – Leta 1924 so ZDA Indijancem priznale ameriško državljanstvo.*, toda: *ZDA in EU sta podpisali sporazum*.

»Nekatere« -- po katerem sodilu?

Zakaj »toda«, saj so vse ženskega spola?

Komentar 98 Kaj pa ta pogosta napaka: *Združene države Amerike in Evropska unija sta podpisali sporazum.*? Mogoče bi veljalo opozoriti, da ko ne gre za kratico, je

glagolska oblika Združenih držav Amerike še vedno množinska, torej: *Združene države Amerike in Evropska unija so podpisale sporazum*.

Komentar 99 {15.1} Opomnil bi, da se v takšnih primerih priporoča zapis *Cia, Cie ...*

{15.2} Dopuščanje pomenskega merila poleg oblikovnega se mi zdi smiselno in ga ne bi omejeval. Če se opominja na različne sklanjatvene možnosti pri nekaterih kraticah in če te možnosti izhajajo iz različnega spola, je smiselno sistemsko brezizjemsko odločiti, da se kratice obravnavajo po merilu oblike ali pa jedrne besede podstave, seveda dosledno znotraj enega besedila. Zaradi narave dela to določilo pri medijih pomeni, da se morajo ti odločiti za način poročanja, ki se ga dosledno držijo oz. za katerega jasno določijo, kdaj so odstopi od tega mogoči. Takšni interni slogi seveda že obstajajo. Posebej bi bilo treba razložiti, ali oz. kako se načelo jedrne besede uveljavlja pri tujkah (je jedrna beseda pri *BBC korporacija?*). Predvsem bi poudaril, da se oz. kdaj naj se kratica pri branju razvezuje (primeri z ohranjenim spolom so lahko znak razvezovanja pri branju, prim. *ČS*-ji in *ČS*-i [četrtni skupnosti]). Težava lahko nastane, kadar je kratica del uradnega imena, ki izraža spol kratice: *Nova KBM*. V tem primeru drugotna kratica *NKBM* ni vselej najprimernejša rešitev. Med kratice, ki so ženskega spola, bi dodal še *SV (Slovenska vojska)* in *RTV Slovenija (Z opredelitvijo do različic tipa RTVS in RTV Slo.) (Radiotelevizija Slovenija)*. Pomensko ženskega spola je *Demos (Demokratska opozicija Slovenije)*, vendar pa je zaradi prehoda med prava imena vprašanje spola irelevantno.

{15.4} Med kraticami z množinskim pomenom bi naštel še *SŽ (Slovenske železnice)*, *DEM (Dravske elektrarne Maribor)*, *ZAE (Združeni arabski emirati)*, *ZN (kot okrajšano za OZN)*, *PTT (pošta, telegraf, telefon)*, *MGML (Muzej in galerije mesta Ljubljane)*, *NPISG (Neprireditne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva)*, *SSZS (Skupnosti socialnih zavodov Slovenije)*, tudi mednarodne kratice za države (*CC – Kokosovi(Keelingovi) otoki*, *CV – Kapverdski otoki*, *KY – Kajmanski otoki*, *CK – Cookovi otoki*, *MV – Maldivi*, *KI – Kiribati*, *SC – Sejšeli ...*), *GSO (gensko spremenjeni organizmi)*, *GSR (gensko spremenjene rastline)*. Opomniti je treba, da kratice z občnim pomenom niso številsko fiksirane in se v določenih primerih lahko berejo oz. razumejo tudi v drugem številu, npr. namesto gensko spremenjeni organizmi > gensko spremenjen organizem, nevladne organizacije > nevladna organizacija. Poseben tip so naštevalne kratice, ker lahko kljub več enotam označujejo nedeljivo celoto (*PTT – Poleg PTT se rabi tudi ptt* in različen zapis se navadno tudi pomensko razlikuje: *ptt*, navadno kot prilastkovnik, označuje storitev, *PTT* javno podjetje (nekdanji *PTT Slovenije*), zlasti pogosto pri imenih držav: *BiH*, *TT – Trinidad in Tobago*, *KN – Sveti Kittis in Nevis*, *SH – Sveta Helena*, izvorno *Saint Helena*, Ascension and Tristan da Cunha, *ST – Sveti Tomaž in princ*, *AG – Antigva in Barbuda*)

[https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:qaBkItP1GMgJ:https://e-uprava.gov.si/.download/edemokracija/datotekaVsebina/143152%3Fdisposition%3Dattachment+&cd=9&hl=sl&ct=clnk&gl=si\)](https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:qaBkItP1GMgJ:https://e-uprava.gov.si/.download/edemokracija/datotekaVsebina/143152%3Fdisposition%3Dattachment+&cd=9&hl=sl&ct=clnk&gl=si)

Komentar 100 NVO ? »lahko število in spol osnovnega samostalnika ohranijo« (in spol? ven).

ČLEN 16

{16} Med samostojnima kraticama, ki se povežeta v novo enoto, naredimo presledek (ZRC SAZU, OE UJP, IDV FDV).

Komentar 101 1. DALJŠIH -> SESTAVLJENIH (večdelnih).

2. Namesto primera OE UJP uporabiti bolj znan primer, npr. UO GZS.

Komentar 102 Kaj pa pri kratičnem poimenovanju UP FM in UPUK? V prvem primeru gre za Univerzo na Primorskem, Fakulteto za management, pri drugem pa za Univerzo na Primorskem, Univerzitetno knjižnico. UP FM ni kot ZRC SAZU, OE UJP in IDV FDV, ko so SAZU, UJP in FDV v roditeljski, ker je krovna enota na prvem mestu (to zaporedje je zapovedana raba). Verjetno bi tudi UPUK morala biti UP UK, pa ni. Videla sem že rabo UP, FM, vendar se ločil v kraticah ne rabi, kajne?

Komentar 103 Za tovrstno poimenovalno enoto bi uvedel izraz sokratična zveza. Napotek o zapisu s presledkom je dober, saj se sicer pojavljajo dvojnice RA SAŠA in RA-SAŠA (Razvojna agencija Savinjsko-Šaleške regije), tudi RASAŠA. Kdaj pa poleg zveze lahko nastane nova kratica z elementi že obstoječe? Še en primer takšne zveze je LAS DBK (Lokalna akcijska skupina Dolenjske in Bele krajine – Zveza s kratico je Društvo koronarnih bolnikov DBK, s krajšim imenom Koronarno društvo DBK.). Manjka napotek, kako takšno zvezo sklanjati: ZRC SAZU-ja, ZRC-ja SAZU, ZRC-ja SAZU-ja. Glede na to, da je SAZU določevalni prilastek, se mi zdi naravno sklanjati le ZRC (oz. RA, če pa bi se zapisalo Rasaša, se sklanja seveda le na koncu).

ČLEN 17

{17} Kadar kratici sledi številski dodatek, ga pišemo na različne načine (SSKJ2, ZIL-1, MP3/mp3, NUK 2, SVL I).

Komentar 104 Hvala za ta odstavek, saj mi olajša marsikateri zapis in zadrego v strokovnih besedilih na medicinskem in farmacevtskem področju (razni hormoni in prokurzorji ipd., tudi kratica za tipe sladkorne bolezni, npr. SB1 in SB2).

Komentar 105 Zakaj tu ni niti senčice vrednotenja, samo suha ugotovitev? Mislim, da bi bilo treba – kljub »pohujšljivemu« primeru SSKJ2 – načelno podpreti pisanje s presledkom, če gre za kompleksno številko, pa obvezno s presledkom (npr. Pravopis 8.0, puška PAP 56, havbica NT 90).

Komentar 106 »ga pišemo«, torej ne ga lahko pišemo? Potemtakem se pričakuje, da (iz)vemo, kateri je pravi? To je (pre)zahtevna naloga, saj še tisti, ki se tako imenujejo ali tako imenujejo svoje izdelke ipd., pogosto pišejo na več načinov.

Komentar 107 Kaj pa SSKJ z malo dvojko zgoraj (na kvadrat)?

Komentar 108 Pri stičnem zapisu števil za kratico razmišljam, koliko takšen zapis odraža težnje po prenosu likovnosti logotipa. Glede SSKJ2 se spomnim, da se je prvotno rabil tudi SSKJ2. Na kateri točki je bil omogočen zapis SSKJ2, ne pa tudi SSKJ 2?

Komentar 109 {Pisna znamenja, člen 39} Nadpisana desnostična številka levo od letnice označuje zaporedno izdajo dela, npr. *Atlas Slovenije*⁴2005 (= 4. izdaja).

Člen 17: Kadar kratici sledi številski dodatek, ga pišemo na različne načine (SSKJ2, ZIL-1, MP3/mp3, NUK 2, SVL I).

Komentar: Kako je z nadpisanostjo v obeh javnosti namenjenih delih (Pisnih znamenjih in Krajšavah)? Je usklajeno?

ČLEN 18

{18} Kratice s številskimi dodatki, pisanimi brez presledka, se v zvezah sklanjajo drugače, kot kadar so rabljene samostojno (v SSKJ-ju/SSKJ, vendar v SSKJ2; gradnja NUK-a/NUK in gradnja NUK-a 2 / NUK 2).

Komentar 110 S pravilom {18} se utrjuje neupravičena (ohlapno »objektivna«) protisistemskost pravila {17}. Je *SSKJ2* enobesedni ali dvobesedni izraz?

Komentar 111 Ker obstaja možnost zapisa *SSKJ2* poleg *SSKJ²*, torej *SSKJ na kvadrat*, lahko sklanjamo tudi *SSKJ-ja* na kvadrat, zato razmišljam, ali se izgovor – vsaj pri kraticah in drugih pisnih načinih, ki izkazujejo visoko stopnjo shematiziranosti in simbolnosti – res vselej ujema s pisno podobo. Zagotovo pa je dosledno odražanje razlik v zapisu tudi v izgovoru funkcionalni cilj za čim več pomenske razločevalnosti.

ČLEN 19

{19} Kratice v besednih zvezah nastopajo kot nesklonljive samostojne enote, za njimi je presledek (EKG laboratorij, ABS zavore, UV žarki, AV oprema).

Komentar 112 Tole je eno boljših novih pravopisnih pravil (no, za zdaj še predlog). Kot lektorica naj dodam, da je bilo do zdaj dopisovanje vezaja v teh primerih eden najpogostejših popravkov v besedilih, velikokrat povezan še z zadrego in razmišljanjem o tem, ali gre za pridevniško ali samostalniško vlogo kratice. Zdaj je enostavneje in brez škode za obstoj slovenskega jezikovnega sistema :).

Komentar 113 Doslej je pravopis priporočal, da se kratice v vlogi prilastka postavljajo desno od jedra besedne zveze. Pri zapisu kratice kot levega prilastka se po novem očitno opušča tudi vezaj, zaradi česar ni razlikovanja med pridevniškimi in samostalniškimi kraticami (npr. *EKG laboratorij* proti *UV žarek*). Ne bi bilo smiselno, da se vezaj ohrani vsaj pri pridevniških kraticah?

Komentar 114 Ti primeri so uslovarjeni z vezajem: *uv-žarki* ... morda bi bil smiseln zapis z malo, ker preidejo v občno poimenovanje?

Komentar 115 A je to novo? A ni ponavadi vmes vezaj?

Komentar 116 Mislim, da je vezaj v primeru *EKG-laboratorij* (ki ga zdaj očitno ni) jasno nakazoval, da je kratica v pridevniški obliki in da ima alternativo *laboratorij EKG*. Ta je razločeval kratico v pridevniški legi od samostalniške. Zakaj ga opuščamo?

Komentar 117 Sestavljalci SP 8.0 se tukaj z ignoriranjem tradicionalnega zapisovanja z vezajem (npr. *ABS-zavore* še v SP 2001) in temeljne sistemske možnosti (z imenovalnim desnim prilastkom, npr. *zavore ABS*) pridružujejo spodkopavanju slovenske skladnje.

Komentar 118 Torej nič več vezajev? Ali dvojnice (*UV žarki* in *UV-žarki*)?

Komentar 119 Torej ne več *EKG-naprava*, *EKG-zapis* in *EKG-pregled*?

Komentar 120 Morda bi bilo smiselno, da bi bil podan tudi primer iz prejšnjega pravopisa. Če se *TV-antena* ne piše več z vezajem, kot je bilo to navedeno v prejšnjem pravopisu, bi bilo dobro, da to izpostavite prav s tem primerom. Prav tako bi bilo morda smiselno dodati, kako je pri nekaterih sestavinah, pri katerih sicer ne gre za kratico, ampak povezavo med grško črko ali njeno razvezavo in samostalnikom -- primer betablokatorji --> *β-blokatorji*. V nekaterih terminologijah se je namreč zaradi precejšnje rabe kratic in enočrkovnih poimenovanj raba vezaja že precej ustalila (medicinske in biokemijske revije) --> tudi *C- vitamin*.

Komentar 121 Dodal bi slogovno priporočilo o drugačni ubeseditvi, da se v skladu s tradicijo iz prilastkovnikov tvorijo pridevniki ali pa prilastkovniki zavzamejo vlogo desnega prilastka.

ČLEN 20

{20} Okrajšave so okrajšano zapisane besede ali besedne zveze. Znamenje okrajšanosti je pika.

Komentar 122 »Znamenje okrajšanosti je pika« (ne drži povsem, gl. pravilo 22(2 in 3)).

Komentar 123 Nestalna okrajšava nastopa pri zaporednem naštevanju sorodnih vrst (Vrsti *Boswelia sacra* je sorodna *B. frereana*. – O morebitnem sklanjanju latinskih dvojnih imen na drugem mestu.)

ČLEN 21

{21} Okrajšamo lahko besede in besedne zveze, in sicer na različne načine, tako da ohranimo:

1. prvo črko samostojne besede ali vsake besede v zvezi (**c.** – **c**esta; **g.** – **g**ospod; **itd.** – **i**n **t**ako **d**alje);
2. prvo in zadnjo črko besede (**dr.** – **d**oktor (tudi v pomenu 'doktorica'); **ga.** – **g**ospa);

3. poljubno število začetnih črk, ki se končajo na soglasnik (**dram.** – **dramaturg**, **dramaturginja**, **dramski**; **prof.** – **profesor/profesorica**; **oz.** – **oziroma**; **npr.** – **na primer**; **Ur. l.** – **Uradni list**);
4. izbrane soglasnike (**gdč.** – **gospodična**; **mrd.** – **milijarda**; **tč.** – **točka**).

Komentar 124 1. *NASTANEK* -> *NASTAJANJE*. Gre za zelo živo in odprto dogajanje.

2. *In sicer na različne načine, tako* -> *navadno tako*.

3. *Poljubno število začetnih črk* -> *Poljuben začetni črkovni sklop*; *končajo* -> *konča*.

4. Primer *npr.* – *na primer* ne spada v tretjo. točko, morda v prvo.

5. *izbrane soglasnike* -> *poleg prve črke še izbrane soglasniške črke*.

Komentar 125 Predlagam opozorilo, da morajo okrajšave na začetku povedi biti z veliko začetnico, ker to ljudem pogosto ni jasno, da na kuverto in v glavo dopisa sodi *Ga.*, ne pa *ga*.

Komentar 126 {21.3} Ali ne obstaja nobena okrajšava z začetnim glasovjem s končnim samoglasnikom? Primer je mogoče najti v členu 22.1 pri navedbi okrajšanih imen, npr. *Janez in Jože Tominec: J. in Jo. Tominec*.

ČLEN 22

{22} POSEBNOSTI

1. Osebna imena so okrajšana na začetnice (**T. Pandur**), z začetnimi izgovornimi enotami iz drugih jezikov pa redkeje tudi na prvi dve ali tri črke, če te označujejo en glas: **C.** ali **Ch.** **de Gaulle**, **R. S.** ali **Sch.** (< Robert Schumann).
2. Brez krajšavne pike pišemo okrajšave šolskih ocen (**nzd** – nezadostno, **odl** – odlično, **pdb** – prav dobro) in glasbene oznake (**pp** – it. *pianissimo* ‘zelo tiho’, **f** – it. *forte* ‘glasno’).
3. Okrajšavo **e** (< elektronski, električni) v občnih poimenovanjih in zvezah po tujejezičnem vzoru pišemo z vmesnim vezajem (**e-poslovanje**, **e-recept**, **e-skiro**, **e-javna uprava**, **e-vladne storitve**).
4. Citatne okrajšave zapisujemo enako kot v jeziku, iz katerega prihajajo: **cf.** (< lat. *confer* – ‘primerjaj’), **ibid.** (< lat. *ibidem* – ‘prav tam’).

Komentar 127 Spoštovani.

Predlagamo, da se v zvezi z okrajšavo **e** poenoti zapis številnih drugih drugače zapisanih besed z enakim pomenom **e-** (elektronski, električni), npr. *ePravopis*, *eProstor*, *eUprava*, in se tudi navedejo kot primeri: *e-pravopis*, *e-prostor*, *e-uprava*.

Komentar 128 Pri citatnih okrajšavah bi bilo dobro dodati, da jih, če je le mogoče, v besedilih zamenjamo s slovensko ustreznico, recimo *jr. z ml., etc. z itd.*, aka z znan kot, *BC s pr. n. št.*

Komentar 129 Mislim, da ni dobro spodbujati krajšanje osebnih imen z začetnico, ker je tako v besedilu identiteta okrnjena. Drugače je s sezname literature v strokovnih in znanstvenih delih. Morda bi bilo dobro na to opozoriti.

Komentar 130 1. V prvi točki Posebnosti dodati kak primer za osebo ženskega spola.

2. Na začetku druge točke vriniti besedo izjemoma.

3. Določilo »po tujejezičnem vzoru« v tretji točki je neupravičeno, saj gre v resnici za nadaljevanje tiste (normalne) rabe vezaja v slovenskem pravopisnem izročilu (še v SP 2001 npr., *e-linija, e-pošta, E-dur, T-profil, ABS-zavore*), ki jo hočejo prav sestavljalci SP 8.0 zatreti (gl. {17, 19, 40}).

4. *e-javna uprava, e-vladne storitve* -> *e-uprava, e-storitve*.

Komentar 131 1. Osebna imena so okrajšana na začetnice (T. Pandur), z začetnimi izgovornimi enotami iz drugih jezikov pa redkeje tudi na prvi dve ali tri črke, če te označujejo en glas: C. ali *Ch. de Gaulle*, R. S. ali *Sch.* (< *Robert Schumann*).

Kaj pa zemljepisna imena tipa *Zg., Sp., Sr.*? Ne pišemo ne *Z., S.* ne *Zgor., Spod., Sred.* Najbrž bi se našlo še kaj podobnega.

Komentar 132 Lahko bi opozorili, da se *e-poslovanje* na začetku povedi piše z veliko, torej *E-poslovanje*, ker so uporabniki mnenja, da morajo ohraniti malo črko tudi na začetku povedi.

Komentar 133 {1} *Sch.* To je priimek. Pravilo govori o osebnem imenu (ne priimku?).

{2., 3.} Po mojem mnenju ravno zato, ker nimajo pik, ne gre za očlen Kratice in simboli naj bi se ločili po 4 kriterijih: eno- in večbesednost podstave, št. krnov, izgovor, zapis z malimi/velikimi črkami. Besedotvorno med njimi ni razlik, zato sem v magisteriju kratice določila tako, da so imele vsaj dva krna (lahko iz ene besede), simbole pa tako, da so imeli en krn, pri čemer sta bila krna lahko tudi dva (trije), vendar je že na prejšnji stopnji moral nastati krn (se pravi, ker je *m < meter simbol*, mi je bil tudi *cm* simbol). Kompromis, saj vem. Ampak ker krajšave za šolske ocene nimajo pike, *e* pa tudi ne, bi vse tele primere dala med simbole. Aja, pa še kak primer z *m-* in *i-* ne bi škodil :-)

Komentar 134 {22.1} Dodal bi ime z vezajem, npr. *Jean-Claude Juncker*.²⁵ Se vezaj pri krajšanju upošteva?

{22.2} To bi prestavil neposredno pod člen 20. Bi tu opozorili tudi na rabo *mio* in *mrđ* za *milijon* in *milijardo* (kot dopustno ali pa odsvetovano)?

{22.3} Podobno kot na *e(-)* bi bilo treba opozoriti na *i* (informacijski): *iSlovar*, zelo pogost tudi zaradi znamke *iPhone*.

{22.4} Sem spada tudi latinsko načelo podvojitve kot znak množine *pp* (*puellae*): *ddr.* – prim. člen 32. Stvar ni nesistemska.

ČLEN 23

{23} Kadar krajšamo tvorjenke, navadno ohranimo prve črke vsake polnopomenske enote (z.f. < znanstvenofantastični, sh. < srbohrvaški, ide. < indoevropski) oziroma pri sestavljenkah prvo črko predpanskega obrazila in okrajšavo podstave (ppolk. < podpolkovnik).

Komentar 135 1. *enote* -> *sestavine*.

2. Primer *ide.* < *indoevropski* ne ustreza temu pravilu (*d* ni prva črka polnopomenske sestavine zloženke). Zato namesto tega uporabiti primer *scsl.* < *starocerkvenoslovanski*.

Komentar 136 Iz »ohranimo prve črke vsake polnopomenske enote« izhajajo, da ima *ide.* tri polnopomenske enote. Katere?

Komentar 137 Primer *ide.* tu ni najboljši, ker vsebuje tudi arbitrarni *d*, ki ne označuje vzglasja sestavnega korena (prim. *gdč.*), pač pa *pie.* (*praindoevropski*).

ČLEN 24

{24} POSEBNOSTI

1. Okrajšane podredne zloženke redkeje pišemo tudi z vmesno piko in brez presledka (lit.zg. < literarnozgodovinski, l.r. < lastnoročno, rim.kat. < rimskokatoliški).

2. Pripredne zloženke pišemo z vmesno piko, brez presledka in z vezajem (angl.-slov. < angleško-slovenski, č.-b. < črno-beli, c.-kr. < cesarsko-kraljevi).

Komentar 138 1 Raje navesti obe možnosti (namesto tudi): *litzg.* tudi *lit.zg.*, *lr.* tudi *lr.*, *rimkat.* tudi *rim.kat.*

Komentar 139 »Okrajšane podredne zloženke redkeje pišemo tudi z vmesno piko in brez presledka«: črtali bi »redkeje«, da ne bi razumeli, da se lahko naštetih zgledi zapisujejo tudi drugače.

Komentar 140 1. Na začetku 2. točke (pred besedo Priredne) vriniti »Okrajšane«.

2. Priporočam spremembo besednega reda: brez presledka in z vezajem -> in z vezajem brez presledka.

Komentar 141 {1} Redkeje brez presledka - tako se lahko bere to pravilo. Najbrž je mišljeno samo redkeje z vmesno piko? Potem pa vedno brez presledka?

ČLEN 25

{25} Pri besednih zvezah načeloma okrajšamo vsako prvino, krajšavni piki pa sledi presledek: **t. i.** (< tako imenovani/imenovana/imenovano), **d. o. o.** (< družba z omejeno odgovornostjo), **izr.** **prof.** (< izredni profesor / izredna profesorica), **op. a.** (< opomba avtorja/avtorice), **dr. dent. med.** (< doktor/doktorica dentalne medicine), **Ur. l.** (< Uradni list).

Komentar 142 Mgoče bi bilo smiselno dodati, da je v vseh teh primerih to nedeljivi presledek.

Komentar 143 Za besedo *OKRAJŠAVE* v naslovu vriniti besedo *STALNIH*; prav tako za besedo *Pri* v prvi vrstici {25}.

Komentar 144 Načeloma – kdaj pa ne? Na primer kadar registracijsko sodišče zamiži na obe očesi in dovoli registracijo *d.o.o.* (brez presledkov)? Zakaj se pa sodišče (!) sme požvižgati na pravilo, ki je zelo logično, nič »dogovorjeno« ali kako drugače »prirejeno«?

ČLEN 26

{26} Zaradi pogoste rabe nekaterih besednih zvez oziroma iz njih nastalih okrajšav se je vmesna krajšavna pika postopoma opustila: **itd.** (< in tako dalje), **itn.** (< in tako naprej), **ipd.** (< in podobno), **npr.** (< na primer), **tj.** (to je), **mdr.** (< med drugim), **idr.** (< in drugo, in drugi).

Komentar 145 To (26) je že bilo napisano. Ne zdi se mi tako pomembna informacija, da bi se morala podvajati, vsekakor pa ni za svoje pravilo.

Komentar 146 *tj.* je za torej. Zato ni presledka.

Komentar 147 *Besednih zvez -> slovničnih frazemov.* (To se očitno dogaja samo pri stalnih besednih zvezah, ki vsebujejo kakšno slovnično besedo.)

ČLEN 27

{27} POSEBNOSTI

1. Če je prva beseda besedne zveze, ki jo želimo okrajšati, krajši predlog ali veznik, se ta ne okrajša vedno: **po Kr.** (< po Kristusu), **v pok.** (< v pokoju) proti **pr. Kr.** (< pred Kristusom).
2. Okrajšave kot stalni dodatki ob imenih gospodarskih družb (**d. d., d. n. o., d. o. o., s. p.**), ki jih z vejico ločimo od imena in jih pišemo s presledki, so v registru podjetij pogosto zapisane stično (**Petka, d.o.o.**).
3. Okrajšave za gospodarske družbe iz drugih jezikov, v slovenskih besedilih pišemo enako kot slovenske okrajšave, npr. 'družba z omejeno odgovornostjo': **s. r. l.** (< it. *Società a responsabilità limitata*), **GmbH** (< nem. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*).
4. Pri pisanju prevzetih okrajšav besednih zvez upoštevamo načela slovenskega pravopisa glede stičnosti, npr. **N. N.** (< lat. *nomen nescio* – 'neznanec/neznanka'), **P. S.** (< lat. *post scriptum* – 'pripis'), **R. I. P.** (< lat. *requiescat in pace*, angl. *rest in peace* – 'naj počiva(jo) v miru').

Komentar 148 Komentar k drugi točki: Okrajšava oblike gospodarske družbe je v registru podjetij pogosto napisana stično, v letakih, oglaševalskih in splošnih besedilih pa tudi brez vejice.

Moje mnenje:

- strinjam se, da se v pravopisnih pravilih utrjuje potrebnost vejice pred okrajšavo;
- čudi pa me vztrajanje na stališču, da se v teh krajšavah še vedno piše presledek za vsako piko; v praksi bi nam prišlo prav, če bi se lahko pisalo *d.o.o.* tudi v osnovni okrajšavi (ne le pri pregibanju iz poobčenja). Ali bi to lahko pojasnili podobno kot razvoj okrajšave *i. p. d.* > *i.p.d.* > *ipd.*? Po mojem občutku bi bila odločitev za tako pravilo (torej vejica da, presledek za pikama ne več) primerljiva s tisto za presledek za kratico v besednih zvezah (*UV žarki*, ne več *UV-žarki*).

Komentar 149 Zdi se mi, da je malo preveč poudarjen način nastanka kratic. Ne vem, ali je to primerno za pravopis.

Komentar 150 Ad 1) Kaj če bi tu izpustili drugo omembo Kristusa in se poigrali s primerom »pred našim štetjem«, ki ravno tako ponazarja, da pri nekaterih predlogih to pravilo ne drži (ne pišemo *pred n. š.*, pač pa »pr. n. š.«).

Ad 2) Tu bi morali nujno povedati, da je stični zapis izjema in da se v vseh drugih oblikah besedil uporablja zapis s presledki. Ohlapnost pri tem pravilu povzroča veliko problemov na terenu.

Ad 4) Ne vem, zakaj promovirate okrajšavo *R. I. P.* -- v formalnih besedilih se je ne zapisuje, na družabnih omrežjih in forumih pa nihče ne piše niti pike niti presledka, pač pa kar *RIP*. In kaj je zelo pohvalno - večkrat se je že zgodilo, da se uporablja slovenska okrajšava - *P. V. M.*

Komentar 151 »*GmbH* (< nem. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*)«: zgled se ne sklada s prvotno navedenim, in sicer da tuje okrajšave pišemo kot slovenske (te pišemo s pikami in presledki).

Komentar 152 1. V prvi točki dodati še primer za okrajšavo daljšega veznika, npr. oziroma: »plača v dolarjih oz. evrih«.

2. *Stalni dodatki ob imenih -> zakonsko obvezne sestavine imen.*

3. Ponazarjalne primere (*d. d.*, *d. n. o.* idr.) za boljšo preglednost predstaviti za besedo presledki.

4. Pravilo iz 3. točke je nerazumljivo. Kaj pomeni, da okrajšave iz drugih jezikov »pišemo enako kot slovenske okrajšave«, v čem je tu enakost?

Komentar 153 2. Okrajšave kot stalni dodatki ob imenih gospodarskih družb (*d. d.*, *d. n. o.*, *d. o. o.*, *s. p.*), ki jih z vejico ločimo od imena in jih pišemo s presledki, so v registru podjetij pogosto zapisane stično (*Petka, d.o.o.*).

NO, ZAKAJ?!

3. Okrajšave za gospodarske družbe iz drugih jezikov, TA VEJICA JE ODVEČ. v slovenskih besedilih pišemo enako kot slovenske okrajšave, npr. 'družba z omejeno odgovornostjo': *s. r. l.* (< it. *Società a responsabilità limitata*), *GmbH* (< nem. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*).

Komentar 154 {1} Komentar: Primer za veznik?

Komentar 155 Kaj to pomeni za uporabnika, da so okrajšave »v registru podjetij pogosto zapisane stično«? Kaj naj počnemo s tem podatkom, ki ga itak poznamo? Bolj je problem to, da se uporabniki, pa tudi lektorji, bojijo pravopisno spremeniti

d.o.o. v d. o. o., češ da se s tem spremeni registracija podjetja. Predlagam bolj jasno opredelitev, da pravopisni popravek podjetja *d.o.o. v d. o. o.* v nekem wordovem dokumentu ne spremeni imena tega podjetja.

Komentar 156 {27.2} Pri zgolj navedbi imena se vejica pred stalnim dodatkom pogosto opusti. Tu oz. pri Ločilih bi s sklicem opozoril, da se v povedi vejica piše tudi za stalnim dodatkom (*V Petki, d.o.o., so uspešni*. Prim. še podobne primere: *Letno poročilo bo objavljeno na spletni strani Zavarovalnice Triglav, d.o.o.*, (<https://www.triglav.si/>.) Opazil sem, da se tudi *v. d.* pogosto piše *v.d.* Glede na določilo člena 24 o stični piki se mi zdi nepotrebno podaljševati različno obravnavo gospodarskih družb glede na to, ali gre za uradni zapis v registru ipd. ali za publicistični jezik. Podjetja pogosto zahtevajo, da se ime zapiše v obliki, pod katero ga je najti v registru; če so podjetja sponzorji, jih je težko zavrniti. Predlagam torej, naj se registrska raba pripozna kot merodajna tudi sicer, drugače bo vselej problem, kaj je citatno, kaj ni in zakaj ne. Stična pika pa se pojavlja tudi v tujih imenih, recimo song *R.I.P.*, ali slovenskih »pomednarodnjenih« imenih, npr. *Zavod P.A.R.A.S.I.T.E.* (najdemo tudi različici *Zavod PARASITE* ali kar *Parazit*) ter v po URL-jih povzetih imenih (glej člen 31 poglavja o pisnih znamenjih). Med v tujini pogosto stičnimi (oz. variantno rabljenimi znamenji) je tudi & [in/et] (*S&P*, vendar *Standard & Poor's*). Tudi tu bi kazalo ohraniti citatni zapis. Izjema bi bila seveda okrajšana lastna imena. Tudi tu bi se lahko dodalo opozorilo, da se v tujih jezikih tudi imena lahko okratijo.

{27.4} Piše se tudi *RIP* kot kratica. Velike črke tu verjetno izvirajo iz klesanih napisov, ki so bili pri Rimljanih v slovesni kvadratni pisavi (nekakšna velika tiskana).

Komentar 157 {1} Verjetno bi to lahko izpustili. Gre pravzaprav le za pojasnilo, da se *pred Kristusom* lahko okrajša v *pr. Kr*

{2} »zapisane stično (*Petka, d.o.o.*)« Aha :-). Ampak bi bilo fajn, če bi se do tega opredelili. Moj predlog je, da se dovoli obojen zapis: s presledki in brez.

{3} »GmbH« Ali ta primer sploh sodi sem? To ni okrajšava, pišemo jo kar citatno. V čem upoštevamo slovenski pravopis?

{4} To pravilo pove isto kot prejšnje (tč. 3), mar ne? Gre za prevzete očlen

ČLEN 28

{28} Okrajšave izobrazbenih (Marko Horvat, univ. dipl. inž. les.; Andreja Mlakar, dr. med.), akademskih (asist. dr. Janez Kos) in znanstvenih nazivov (dr. Barbara Kovač, znan. sod.) pišemo ob osebnih imenih v različnih položajih skladno z zakonodajo.

Komentar 158 1. Skrajšati naslov, vrste nazivov so navedene v besedilu odstavka {28}. Tu bi lahko vsaj omenili še krajšave za druge vrste nazivov, npr. za uradniške (podsekretar, višji sekretar, državni sekretar), vojaške (desetnik, stotnik, podpolkovnik, brigadni general).

2. Vse ponazarjalne primere v tem odstavku bi bilo najbolje izpustiti, da ne bo bolj ali manj posiljenega ponavljanja v naslednjih odstavkih, npr.: v {28} *Marko Horvat, univ. dipl. inž. les.*, v {29.} *Peter Potočnik, univ. dipl. inž. les.*.

Komentar 159 Iz povedi »... pišemo ob osebnih imenih v različnih položajih skladno z zakonodajo« izhajajo, da pisci zakonodaje narekujejo, kakšen bo pravopis, ne pa da pri pisanju zakonodaje upoštevajo pravopisna pravila in rabo. Predlagam, da se za »pišemo ob osebnih imenih v različnih položajih« naredi pika in nadaljuje z novo povedjo »Pri tem ravnamo skladno z zakonodajo.« ali pa naj se ta informacija premakne v pombo.

Komentar 160 »oz. strokovne« ven?

ČLEN 30

{30} Znanstvene nazive, pridobljene po končani tretji bolonjski stopnji oz. doktoratu ali po znanstvenem magisteriju, pišemo pred imenom (mag. Nataša Kotnik, dr. Rok Kralj). Pred imenom pišemo tudi akademske nazive, ki jih pridobi posameznik na univerzi (red. prof. dr. Martin Oblak), in častne nazive (akad. dr. Alenka Turk).

Komentar 161 Ali bi navedli tudi okrajšavo za častnega doktorja in zaslužnega profesorja?

Komentar 162 Manjka kratica za *zaslužnega profesorja, zasl. prof.*

Komentar 163 »red. prof. dr. Martin« Po merili za izvolitve UL je teh nazivov 12, od učitelja večin do *red. prof.*, vmes je tudi *bibliotekar*. Tale - in nasl. člen - bi bilo zato

dobro dopolniti z vsemi nazivi. Zgolj sklepam, da se vsi učiteljski nazivi - + *bibliotekar* - pišejo spredaj, raziskovalni (nasl. člen) pa zadaj, bi pa morala zadevo malo raziskati.

ČLEN 31

{31} Akademske nazive, ki jih pridobi posameznik na nepedagoških raziskovalnih ustanovah, pišemo za imenom in vejico (*dr. Vesna Hribar, viš. znan. sod.*).

Komentar 164 »na nepedagoških raziskovalnih« To ne drži, ker se ti nazivi podeljujejo tudi na univerzi.

ČLEN 32

{32} POSEBNOST
Namesto kopičenja enakovrstnih okrajšav uporabljamo tudi nesistemske načine, npr. namesto *dr. dr.* 'dvojni doktor' raje *ddr.*; tako še *dddr.* 'trojni doktor' in *mmag.* 'dvojni magister'.

Komentar 165 »nesistemske načine« združene okrajšave?

ČLEN 33

{33} Okrajšave navadno beremo tako, da jih sproti razvezujemo. Poved *Govoril je s prof. Novakom.* preberemo *Govoril je s profesorjem Novakom.*; poved *Govoril je z dr. Janjo Kuhar.* preberemo *Govoril je z doktorico Janjo Kuhar.*

Komentar 166 Mislim, da posebno pravilo o izgovarjanju krajšav ne spada v pravopis.

Komentar 167 Dodal bi napotilo o naglaševanju kratic – načeloma na zadnjem zlogu, čeprav se kaže težnja po donaglasitvi na prvem, zlasti pri stalnih zvezah več kratic. Sistemsko se mi zdi manj primerno uveljaviti zgolj naglas na prvem zlogu (tip *êfkaka, êrteve, 'zərəcə sázu*), ki pa je zaznaven v rabi (prim. *na tevêju*, vendar *na téve trí*).

ČLEN 34

{34} POSEBNOSTI

1. Okrajšava **ga.** (gospa) ima poleg osnovne oblike še dve, ki nakazujeta obliko razvezave: **ge.** (gospe) in **go.** (gospo).
2. Za nekatere okrajšave se je uveljavilo le črkovalno izgovarjanje: **b. p.** [bè pà in bé pé], **b. l.** [bè lè].
3. Kadar črkovalno izgovarjane okrajšave pregibamo, jih pišemo stično: **d.o.o.-ji**, **d.d.-ji**, **s.p.-ji**. Pri teh okrajšavah lahko spremljamo tudi proces postopnega prehajanja med občna poimenovanja, ki jih sklanjamo kot navadne samostalnice, npr. **dede dedeja** (< d. d.); **espe espeja** (< s. p.); **deoo deooja** (< d. o. o.); **vede vedeja** (< v. d.).

Komentar 168 Tudi *elpija*?

Komentar 169 2. Navesti razvezavo za *b. p.* < brez posebnosti in *b. l.* < brez letnice.

Komentar 170 1. V prvi točki Posebnosti pred besedo obliko vriniti besedo sklonsko.

2. V drugi točki naj se za besedo črkovalno doda oklepajsko pojasnilo: (nerazvezano).

3. Pregibanje črkovalno izgovarjanih okrajšav (tretja točka Posebnosti) je redko in navadno žargonsko obarvano; to bi lahko ovrednotili neposredno (s kvalifikatorjem) ali pa bi stilski pridržek vsaj nakazali z zamenjavo besede *Kadar* z besedo *Če*.

Komentar 171 {1} Bolje bi bilo kar izpisati celo paradigmo s pojasnilom, da gre za okrajšavo, ki zadnjo črko jemlje iz končnice, zato se ta tudi v okrajšavi spreminja.

{2} ? mogoče raje: *v. d.*

{3} »občna poimenovanja« Pa saj so tudi v zapisu *d. o. o.* občna poimenovanja. Najbrž je mišljeno takole: postopnega prehajanja v zapis po izgovoru, v katerem jih sklanjamo brez posebnosti, npr. ...

ČLEN 35

- {35} Okrajšave, nekatere so tudi kratice (PDF, HTML), ki jih uporabljamo kot končnice spletnih domen in datotek, pišemo s piko na levi, npr. **.com** (< angl. **company** 'podjetje'), **.net** (< angl. **network** 'omrežje'), **.org** (< angl. **organisation** '(neprofitna) organizacija'); **.pdf** (< PDF, angl. **portable document format** 'format prenosljive datoteke'); **.gif** (< GIF, angl. **graphics interchangeformat** 'format slikovne datoteke'); **.si** (< 'Slovenija').

Komentar 172 Vejica za besedo *Okrajšave* naj se opusti, vrine pa naj se tam izraz »pa tudi«.

Komentar 173 V »interchangeformat« manjka presledek

Krajšave za datoteke in spletne domene

Komentar 174 Okrajšave */.../*, npr. */.../ graphics interchange MANJKA PRESLEDEK.format 'format slikovne datoteke'; .si* (< 'Slovenija').

Komentar 175 Mislim, da če je razvidno, da gre za datoteko, pika ni potrebna – (pošljem ti pdf; datoteka ima končnico *pdf*), ko pa se govori o oznaki te datoteke, pač tudi *.pdf*. Piko dojemam zgolj kot razmejitveno znamenje, ki ni del končnice, ampak funkcionira samo v *URL*-ju kot celoti.

ČLEN 36

{36} Kratkopisne krajšave so tiste, pri katerih poleg črk izkoriščamo izgovor številčk, npr. *s5* 'spet'; *5er* ali *5R* 'Peter'; *ju3* 'jutri'; *Mi2* 'Midva' (ime glasbene skupine).

Komentar 176 Kratkopisne krajšave so del neformalne komunikacije. Lahko so opomba pod črto, nikako pa ne pravopisno pravilo.

Komentar 177 Določiti omejitve, v katerih jezikovnih in besedilnih zvrsteh se lahko uporabljajo.

Komentar 178 Pred besedo *izkoriščamo* naj se vrine beseda *igrivo*, za ponazoritev pa bi lahko dodali npr. *vito`korenito`*.

Komentar 179 Pri tem pravilu bi bilo morda smiselno opozoriti, da ta raba ni sprejemljiva v slovenskem knjižnem jeziku, razen če menite, da spada tudi v uradna besedila (pravopis jo tu namreč dovoljuje in nakazuje njeno rabo).

Priporočam tudi, da se pri krajšavah doda tudi krajšava nekaterih biokemijskih in medicinskih ter ne le matematičnih pojmov. Tako naj se krajša aminokislina (*asparagin* v *asp*, *prolin* v *pro*, čeprav je v angleščini razširjena različica z veliko začetnico (*Asp*, *Pro*)). Prav tako priporočam tudi razdelek, ki bi opisoval razlike med zapisovanjem genov in beljakovin. Na to nakazuje tudi *Slovar izbranih izrazov iz biokemije*. Beljakovine se namreč zapisuje z veliko začetnico v nepoševnem tisku, torej npr. *beljakovina Bla*, pri tem pa se imena genov zapisujejo z malimi črkami v poševnem tisku, torej *gen ble* (poševno).

Zaradi zgodovinskih razlogov to pravilo ne velja za pisanje oznak genov in beljakovin pri kvasovkah in vinskih mušicah.

Prav tako bi bilo smiselno dodati pravilo, ki določa zapis aminokislinskega niza, torej npr. niza aminokislin *asparagin*, *prolin*, *alanin*, kar bi se krajšalo v *asp*, *pro*, *ala*, v niz oz. motiv (biokemijski termin) pa povežalo kot *asp-pro-ala*.

Komentar 180 Opozoril bi, kot v komentarju, na okoliščine rabe.

Komentar 181 »skupine« Manjka pravilo: Pišemo jih ...

ČLEN 37

{37} Simboli so grafična znamenja za mere, fizikalne količine, kemijske elemente, matematične pojme, denarne enote, strani neba ipd. Nastanejo s krnitvijo navadno ene besede (**Na** – novolat. *natrium* ‘natrij’, **H** – novolat. *hydrogenium* ‘vodik’, **t** – lat. *tempus* ‘čas’, **cm** – centimeter, **S** – sever) ali z združevanjem različnih krnov (**HRK** – hrvaška **kuna**, **MS** – Murska Sobota, **SZ** – severozahod, **XL** – angl. *extra large* ‘zelo velik’). Pišemo jih po dogovoru – z malimi ali velikimi črkami in brez pike, izjemoma z malo ali veliko črko (**I** ali **L** – liter).

Komentar 182 Hvala za tole navedbo: (*I* ali *L* – liter).

Mi rešuje marsikateri zaplet v komunikaciji z jezikovnimi službami v drugih evropskih državah, ki so zadožene za enotna besedila glede medicinskih pripomočkov, pa tudi pri odločanju o zapisu v slovenskih marketinških besedilih (ko je treba uskladiti družbo mater, podružnico, željo direktorja, vodje marketinga, prodaje, profesorjev na FFa in predvsem velikega števila takih z jezikovnim občutkom in posebnimi »bolečinami« :)).

Komentar 183 Kje se seznanimo z dogovorom?

Ali z veliko črko le v tem primeru ali tudi drugod, npr. *m* ali *M*?

Komentar 184 1. *Združevanjem* -> *strnjevanjem*

2. Za besedo izjemoma vriniti »dvojnično« ..

Komentar 185 {37} /.../ Pišemo jih po dogovoru – z malimi ali velikimi črkami in brez pike, izjemoma z malo ali veliko črko (*I* ali *L* – liter).

Katere izjeme obstajajo? Kdaj in zakaj liter *L*?

Komentar 186 »(HRK – hrvaška kuna, MS – Murska Sobota, SZ – severozahod, XL – angl. *extra large* 'zelo velik')« To so kratice.

ČLEN 38

{38} Simbole za merske enote pišemo s presledkom za številko: 35 m, 10 %, 220 V, 5 a (pet arov), drugače kot $5a + 3b$ (pet a + tri b) v algebri.

Komentar 187 Tudi tu so nedeljivi presledki.

Komentar 188 Za večjo jasnost močno preoblikovati zadnji del pravila {38}: »drugače kot $5a + 3b$ (pet a + tri b) v algebri« --> enakopisna znamenja v algebri pa stično: $5a + 3b$ (pet a + tri b).

Komentar 189 Manjkajo simboli za predpone – desetiške večkratnike in manjkratnike merskih enot (SIST ISO 80000-1, Preglednica 4), npr. *k* za kilo (10^3), *M* za mega (10^6), *m* za mili (10^{-3}), mikro (10^{-6}) itd. ter pisanje potenc. Manjkajo tudi pravila za pisanje izpeljanih enot, npr. *km/h*, *kW h* (s presledkom, izgovori kilovat ura (ne kilovatna ura), presledek pomeni »krat«), *kg m²/(s² A)* ali s poldvignjeno piko *kg · m²/(s² · A)* in druge kombinacije simbolov za veličine oz. enote. Niso omenjene grške velike in male črke. Manjkajo pravila za pisanje veličinskih, enotskih in številskih enačb, številskih vrednosti ter izrazov za veličine (3.21, 3.22, 3.25, 6.1 in 7.1.4 v SIST ISO 80000-1). Predlagamo, da bi skupaj pregledali, kaj od tega standarda še sodi v krajšave SP.

Komentar 190 Če bi algebrske črke zamenjali s podobami, npr. jabolok in hrušk, bi jih verjetno pisali ločeno od številke. Po logiki bi vselej pisali ločeno, a je brez presledka praktičnejše. Podobno velja tudi za znamenje ξ .

ČLEN 40

{40} Simboli v besednih zvezah nastopajo kot nesklonljive samostojne enote, za njimi je presledek (AAA baterija; Cu kristal 'bakrov kristal').

Komentar 191 Zakaj so simboli nesklonljive samostojne enote, če izgovor nakazuje njihovo vezanost na samostalnik?

Komentar 192 Mislim, da bi bilo pri kraticah pametno ohraniti možnost sklanjanja in nesklanjanja. težave se bodo pojavljale v časopisih, pri delitvah, preveč bo grafičnih znakov.

Konkretno imam težavo z zapisom *litij-ionska baterija* - zapis ni pravilen, ker gre za litijeve ione, ne litij in ione - kakšen bi bil zapis glede na predlog *AAA baterija - litijionska baterija*?

Komentar 193 Spet neupravičena odprava vezaja. Gl. moj 3. komentar k odstavku {22}.

Komentar 194 Simboli v besednih zvezah nastopajo kot nesklonljive samostojne enote, za njimi je presledek (*AAA baterija; Cu kristal* 'bakrov kristal').

Ne (več) *AAA-baterija* ali *baterija AAA*?

Komentar 195 Tu opozarjam na *Li ionsko baterijo* (morda podomačeno *lijonska*?), torej *Li-ionsko* (zapis po vplivu angleščine). Pomensko smiselno bi bilo litijeva ionska baterija. Člen se navezuje na člena 12 in 19.

ČLEN 41

{41} POSEBNOSTI

1. V posebnih okoliščinah, ko je zahtevana kratkost izražanja ali v ozko strokovnem pisanju, priredne zloženke zapisujemo s simboli in vezajem, npr. s simboli za kemijske elemente: *Cu-Zn zlitina* 'bakrovo-cinkova zlitina'.

2. V položajih, ki zahtevajo kratkost izražanja, pridevniške tvorjenke s številčnim prvim delom in simbolom oz. mersko enoto v drugem delu zapisujemo s stičnim vezajem, npr. *110-kV transformator, 40-% raztopina*.

O druženju črk, števk in ločil gl. poglavje »*Pisna znamenja*«.

1. Pri zapisovanju nestične zveze števil in črk (npr. *35 m*) smo pozorni na nedeljivost in med obema enotama uporabljamo nedeljivi presledek.

2. Če simbolov ne pišemo ob številkah, jih v tekočem besedilu najpogosteje pišemo z besedo (*Gradnjo osemsto metrov pločnika so ustavili.*).

3. Kadar mersko enoto uporabimo v naslovu ali besedilu, ki je pisano z velikimi črkami, pazimo, da zaradi pomenskega razlikovanja simbol ali izpišemo ali upoštevamo standardizirani zapis (**PREVC POLETEL 250 METROV/m**).

Komentar 196 »mersko enoto v drugem delu zapisujemo s stičnim vezajem, npr. 110-kV transformator, 40-% raztopina«

Kot sem opozorila že pri primeru 50-% popust, vam zagotavljam, da se tole ne bo »prijelo« v rabi. Če želijo nova pravila biti malce bolj življenjska od prejšnjih (in končno nam tehnologija to omogoča), bi veljalo upoštevati, da pravilo nima nobene vrednosti in pomena, če je 99-odstotno spregledano ali namerno neupoštevano.

Poleg tega ima tu vezaj nasprotno vlogo od tiste v prejšnjem členu, kjer pomeni »in« (bakrova IN cinkova zlitina).

Uporabniki, celo tisti, ki se poklicno ukvarjajo z jezikom in/ali oblikovanjem besedil, večinoma niti ne ločijo med vezajem in pomišljajem. Ko jih poučimo, da ima vezaj pomen »in«, pomišljaj pa kup drugih pomenov, še niso preveč zmedeni. :) Če začnemo razlagati o stičnosti in nestičnosti vezaja in pomišljaja ter razlikah med vsem tem, je običajno že konec. Preprosto si ne morejo zapomniti (ali pa si ne želijo). Če bomo zdaj pri vseh izjemah, ki jih imajo pravila, dodali še to, »hja, včasih je vezaj »in«, drugič pa nič«, no, mislim, da si lahko predstavljate odziv. :) Še vedno govorim o jezikoslovcih in ljudeh, ki jim je jezik osnovno orodje (učitelji, novinarji itd.).

Kot stroka večkrat omenja, jezik teži k ekonomičnosti in preprostosti. Priporočam uporabo teh načel in zapis *110kV transformator, 40% raztopina*.

Komentar 197 1. Ali je zapis `bakrovo-cinkova zlitina` v Posebnosti 1 mišljen kot pomensko pojasnilo ali kot navodilo za razvezano branje? Isto vprašanje velja za zapise tipa *110-kV transformator in 40-% raztopina* v Posebnosti 2.

2. Za besedo »nedeljivost« naj se vrine izraz »na koncu vrstice«.

3. pišemo z besedo -> izpisujemo s celo besedo.

4. z velikimi črkami -> z verzalkami.

Komentar 198 Kaj naj bi pomenilo »smo pozorni na nedeljivost«?

Ali res želimo nedeljivi presledek uvajati preskriptivno (»uporabljamo«), za vse uporabnike jezika? To namreč pomeni, da mora biti definiran med ločili in uvedeno razlikovanje med nedeljivim in navadnim presledkom

Priporočljivo bi bilo, da bi vsa pravila pregledal neodvisen logik, nato pa komisija presodila, ali vse so trditve res mišljene preskriptivno, sicer pa jih »omilila« z izrazi, kot so »priporočljivo«, »navadno«, »pogosto«, »največkrat«, »lahko« ipd.

Komentar 199 {41.2} Člen se navezuje na člen 28 pri pisnih znamenjih (povezava).

Komentar 200 {1} Mislim, da ne gre za posebne okoliščine. Gre zgolj za tako specializirano vsebino, da jih drugje pač ni. Pravopisno bi samo napisala, da se priredne zveze simbolov pišejo z vezajem + primer.

ČLEN 42

{42} Simbole izgovarjamo narekovalno (**Na** [nəá in èná]), v besedilu jih večinoma razvezujemo v besede (**Na** – natrij, **m** – meter). Za nekatere obstajajo slovenske ustreznice: **H** – vodik, **t** – čas.

Komentar 201 Pravilo o izgovarjanju simbolov ne spada v pravopis.

Komentar 202 Ali zložnih ne smemo izgovarjati [na], [mo]?

Komentar 203 1. Pohvala za pravilno rabo krativca pri narekovalnem zapisu za natrij.

2. V besedilu -> v tekočem besedilu.

3. slovenske -> *neprevzete*; (tudi besedi *natrij* in *meter* sta slovenski, le da sta prevzeti, medtem ko je beseda *vodik* neprevzeta).

Komentar 204 Kaj pomeni narekovalni izgovor? Je mišljen črkovalni? V zvezi z drugim simbolom se izgovor lahko spremeni: $NaCl_2$ [nácələ-dváj], Cu [cé-ú], vendar $CuSO_4 \times 5 H_2O$ (cú-ês-ó-štíri kràt pét há-dváj-ó oz. s petimi molekulami vezane vode).

Komentar 205 Nejasno.

ČLEN 43

{43} Simboli se lahko združujejo tudi v formule, tj. kratke simbolične zapise, ki se uporabljajo v matematiki, naravoslovnih in tehniških znanostih za opis odnosov med količinami in sestavinami.

Komentar 206 1. *Združujejo tudi v formule -> povezujejo v formule (brez odvečnega tudi).*

2. *odnosov -> razmerij in postopkov*

ČLEN 44

{44} Kemijske formule nastanejo tako kot kratice – s krnitvijo besed, krne pa nato strnemo v formulo, npr. H_2O (vodikov oksid, voda), $NaCl$ (natrijev klorid). Pišemo jih brez okrajšavnih pik in jih ne pregibamo, izgovarjamo pa jih črkovalno (CO [cəó in céó], H_2O [há dvá ó]).

Komentar 207 Za besedo *pregibamo* vriniti besedo *končniško*.

Komentar 208 Zakaj pri H_2O tudi *voda*, pri $NaCl$ pa ne tudi *sol*?

Komentar 209 Kemijske formule lahko v govoru pregibamo, če ne označujejo snovi (*Dobimo se v H_2O -ju 'klubu'*) oz. celo v primarnem pomenu (*V tej sobi ni O_2 -ja, Izpusti CO_2 -ja so narasli*).

Komentar 210 »izgovarjamo pa jih črkovalno« praviloma?

ČLEN 45

{45} Matematične formule so v splošnem obrazci, ki povedo, kako izračunati neko količino ali vrednost (*Ploščino kvadrata izračunamo po formuli $p = a^2$.*).

Komentar 211 Za besedo *povedo* vriniti besedo *postopek*.

Komentar 212 *Ploščino kvadrata izračunamo po formuli $p = a^2$ – pravilno $p = a^2$. Razlikuj: m je simbol za meter, m je simbol maso – glej pravila tiskanja v SIST ISO 80000-1-7. Manjkajo tudi pravila za pisanje podpisov (indeksov) veličin – kateri se pišejo pokončno in kateri poševno (7.1.2). Simboli merskih veličin so pisani poševno in s črkami *TNR* (*Times New Roman*). Posebne simbole imamo za dimenzije, npr. M za maso, L za dolžino.*

Predlagamo, da bi v pisanju izrecno dovolili časopisno in knjižno uporabo znakov (simbolov), ki so določeni z mednarodnimi in slovenskimi standardi (SIST ISO 80000-

1-14). Kot primera takih znakov navajamo odstotek z znakom % za delež, °C za stopinjo Celzija (ki ju vaš predlog SP sicer vključuje) in *evro* z znakom *EUR* ali €, kot so dovoljeni znaki za merske enote, npr. *m* za meter, *g* za gram, *h* za uro; primeri takih kratic so *kEUR* ali *k€* za tisoč evrov, *MEUR* ali *M€* za milijon evrov (ne mio €), *GEUR* ali *G€* za milijardo evrov (ne *mrd* evrov) itd. Ob prvi uporabi kratice je primerno v oklepaju izpisati ime znaka (npr. *odstotek*, *evro*), v nadaljevanju pa se smejo uporabljati kratice. Na ta način bi prehranili precej časa, papirja in črnila, jasnost pa bi bila celo večja.

ČLEN 46

{46} Ker formule uporabljamo predvsem v strokovnih besedilih, zanje velja, da jih pišemo skladno z dogovorno normo posameznih strok.

Komentar 213 Taka ohlapna formulacija dopušča primere protisistemske samovolje in žargonizacije (npr. vztrajanje informatikov pri uveljavljanju afne, lojtre, pisija idr.).

PRAVOPIŠ 8.0

ZRC SAZU
Inštitut za slovenski
jezik Frana Ramovša

Založba ZRC